

SHISOWERU SHIWAGIRA SHAKALEMBITI MATAYU ULONGOLERU

Shisoweru Shiwigira shakalembiti Matayu ndo pakati pa vintola vyamsheshi Mulipatanu lyasyayi vyaviyowelera makaliru ga Yesu Kristu. Kila shimu shishemwa “Injili” mana yakuwi “Shisoweru Shiwigira.” Vintola avi vilembitwi na Matayu na Mariku na Luka na Yohani. Wabetula wavimana ndiri tarehi ya kulembwa Shisoweru Shiwigira sha Matayu, pamonga shilembwa shinja sha malongu sita Pakwiyuka Yesu. Viraa wavimana ndiri koshi kwashilembitwi, kumbiti wawuwa walihola kuwera pamonga shilembwa Palestina na pamonga mlushi lwa Yerusalem.

Mlemba gwa shintola ashi ndo Matayu yakaweriti mtola kodi pamberi pa Yesu kumshema kaweri mfundwa, viraa kamanikana kwa litawu lya Lawi. Matayu kaweriti yamu gwawu pakati pa walii wantumintumi lilongu na wawili na kawalembiriti wabetula wa Shiyawudi. Ayi ilanguziya nakaka nentu mawuyiru malongu sita kwa malembu ga Shisoweru shigona. Kafiriti kulanguziya kuwera Yesu kaweriti Mlopoziya, Mlungu kamsyagula gambira Mkombola, yomberi yakatungitwi. Matayu viraa kalembiti gavuwa kuusu ufalumi wa Mlungu. Wayawudi wamtumbira Mlopoziya hakizi kuwera mfalumi gwa ufalumi wa shipasipanu. Matayu kalola weri

kuusu njimiru ayi kwa kuyowelera ufalumi wa shirohu wa Mlungu.

Shisoweru Shiwigira shakalembiti Matayu ndo shintola shiherepa kwa kwanjira Lipatanu ly a Syayi toziya ya mawuyiru gakuwi goseri ga Shisoweru Shiwigira shigona. Shitola shikolaniziya mapatanu mawili. Wabetula vira a wankutakula kuwera Matayu kankujera kufata mfanu handa vyaviwera vintola vya Musa, vyeni ndo vintola vyamuhanu vya kwanja Mulipatanu ligona. Mabweru ga Yesu kuligongu, shipandi sha 5 mpaka sha 7 gaweza kulinganizirwa na Mlungu ntambu yakampananiti Musa malagaliru galii, Kumb 19:3-23:33.

Yagaweramu

Matayu kankwanja Shisoweru Shiwigira kwa kulonga kuusu kuyiwukwa kwa Yesu Kristu na kwanja kwa utenderu wakuwi, shipandi sha 1-4.

Shakapanu Matayu kankulinganiziya utenderu wa Yesu na mafundu gakuwi gavuwa, shipandi sha 5-25.

Shipandi sha upeleru wa shintola sha Matayu, shitwatira shikulu muutenderu wa Yesu kwa kuhowa kwakuwi na kuzyuka kwakuwi, shipandi sha 26-28.

*Lukolu lwa Yesu Kristu
Luka 3:23-38*

¹ Yesu Kristu kaweriti mwiwuka gwa Dawudi na mwiwuka gwa Aburahamu. Ayi ndo walanga ya ukowu wakuwi,

² Aburahamu kamwiwuliti Isaka na Isaka kamwiwuliti Yakobu na Yakobu kamwiwuliti

Yuda na walongu wakuwi, ³ Yuda kamwiwuliti Peresi na Zera mawu gwawu kaveriti Tamari na Peresi kamwiwuliti Hesironi na Hesironi kamwiwuliti Rami, ⁴ Rami kamwiwuliti Aminadabu na Aminadabu kamwiwuliti Nashoni na Nashoni kamwiwuliti Salumoni ⁵ na Salumoni kamwiwuliti Boazi mawu gwakuwi kaveriti Rahabu, Boazi na Rutu waveriti walera wa Obedi na Obedi kamwiwuliti Yese.

⁶ Na Yese kamwiwuliti Mfalumi Dawudi na Dawudi kamwiwuliti Selemani mawu gwakuwi kaveriti mdala gwa Uriya, ⁷ Selemani kamwiwuliti Rehobowamu na Rehobowamu kamwiwuliti Abiya na Abiya kamwiwuliti Asa. ⁸ Asa kamwiwuliti Yehoshafati na Yehoshafati kamwiwuliti Uziya ⁹ na Uziya kamwiwuliti Yosamu na Yosamu kamwiwuliti Ahazi na Ahazi kamwiwuliti Hezekiya. ¹⁰ Hezekiya kamwiwuliti Manasi na Manasi kamwiwuliti Amoni na Amoni kamwiwuliti Yosiya ¹¹ na Yosiya kamwiwuliti Yekoniya na walongu wakuwi. Ashi shiweriti shipindi Wayawudi pawawajegiti kugenda muluhamiru Babiloni.

¹² Pa Wayawudi kuwatola kugenda muluhamiru Babiloni na Yekoniya kamwiwuliti Sheatiyeli na Sheatiyeli kamwiwuliti Zerubabeli, ¹³ Zerubabeli kamwiwuliti Abiyudi na Abiyudi kamwiwuliti Eliyakimu na Eliyakimu kamwiwuliti Azori. ¹⁴ Azori kamwiwuliti Sadoki na Sadoki kamwiwuliti Akimu na Akimu kamwiwuliti Eliwudi. ¹⁵ Eliwudi kamwiwuliti Eleyazari na Eleyazari kamwiwuliti Matati na Matati kamwiwuliti Yakobu. ¹⁶ Yakobu kamwiwuliti Yosefu, mpalu gwa Mariya mawu gwakuwi Yesu yawamshema Kristu.

¹⁷ Su kuweriti na nyiwuku lilongu na msheshi kwanjira Aburahamu mpaka Dawudi na nyiwuku lilongu na msheshi kwanjira Dawudi mpaka Wayawudi pawawalopoliti kugenda Babiloni na nyiwuku lilongu na msheshi kwanjira pawawatoliti lopola mpaka shipindi sha Kristu.

*Kwiwuka kwa Yesu Kristu
Luka 2:1-7*

¹⁸ Hangu ndo Yesu Kristu ntambu yakiwukiti, Mariya mawu gwakuwi Yesu kaweriti kahetitwi na Yosefu. Kumbiti pamberi pa kulikala pamuhera gambira mpalu na mdala, kawonikaniti kana yinda kwa uwezu wa Rohu Mnanagala.

¹⁹ Yosefu mpalu gwakuwi kaweriti kamfiriziya Mlungu, kafiriti ndiri kumlanguziya kwa wantu kuwera kana vidoda, Hangu kafiriti kumleka kwa bada. ²⁰ Pakaweriti kankali kankulihola hangu, ntumintumi gwa kumpindi gwa Mtua kamulawira mukulota na kumgambira, “Yosefu mwana gwa Dawudi, nagutira kumtola Mariya kaweri mdala gwaku. Mana kana yinda kwa uwezu wa Rohu Mnanagala. ²¹ Hakamwiwuli mwana mpalu, nagwenga hagumshemi Yesu, toziya yomberi ndo hakawalopoziyi wantu kulaawa muvidoda vyawu.”

²² Vinu, vyoseri avi vilawira su viweri nakaka visoweru vyakatakuliti Mtua kuitira mbuyi gwa Mlungu, ²³ “Mwali hakaweri na yinda, hakamwiwuli mwana mpalu na womberi hawamshemi litawu lyakuwi Imanuweri.” Mana yakuwi, “Mlungu kapamuhera na twenga”.

²⁴ Su, Yosefu pakimkiti mumpota katenditi gambira vyakamgambiriti ulii ntumintumi gwa

kumpindi gwa Mtuwa, kamtola mdala gwakuwi ukaya. ²⁵ Kumbiti Yosefu waliwoniti ndiri na Mariya mpaka pakamwiwuliti mwana mpalu. Yosefu kamupananiti mwana litawu Yesu.

2

Wahenga kulawa Kusika

¹ Yesu kiwukiti mlushi lwa Betirehemu, muliboma lya Yudeya, shipindi Herodi pakaweriti mfalumi. Kamkamu hera pakiwukiti kala, wantu wana malifa ga ntondu wiziti kulawa kwagulawa mshenji kwa kutali wasokiti Yerusalem, ² wakosiyiti, “Kakoshi mwana, Mfalumi gwa Wayawudi yakiwukiti? Tuyiwona ntondu yakuwi kulawa kwagulawa mshenji, na twiza kumguwira yomberi.”

³ Mfalumi Herodi pakapikaniriti aga, kalisheriti, yomberi pamuhera na woseri yawalikala Yerusalem. ⁴ Su kawashemiti watambika wakulu woseri pamuhera na wafunda wa Malagaliru na kuwakosiya, “Kristu Mlopoziya hakiwuki koshi?”

⁵ Womberi wamwankula, “Hakiwuki mlushi lwa Betirehemu, muliboma lya Yudeya. Hangu ndo ntambu yawalembiti wambuyi wa Mlungu,

⁶ ‘Gwee Betirehemu isi ya Yuda,
Gwenga gwa mdidini ndiri mulushi lumanikana
lwa Yudeya,

Toziya kwa gwenga hakalawili mlongoziya njira,
Yakawalongoziya wantu wangu Israeli.’ ”

⁷ Su Herodi kawashemiti mubada wahenga yawalawiti kwagulawa mshenji, kawakosiyiti

shipindi sheni ntondu payiwalawiriti.
⁸ Shakapanu kawagambiriti wagendi Betirehemu pakalonga, “Mgendi mwakaloli weri visoweru vya mwana ayu, pamvimana kala munjegeli visoweru su naneni hang'endi kumguwira.”

⁹ Pawampikaniriti kala mfalumi, wamana ntondu walii wagenditi. Su ntondu ilii yawayiwoniti kwagulawa mshenji iwalonguleliti hata igenda kugoloka pahala palii pakaweriti mwana. ¹⁰ Pawayiwoniti ndondi ilii wanemeleriti nentu. ¹¹ Su, wingiriti mnumba, wamwoniti mwana ulii pamuhera na Mariya mawu gwakuwi, wasuntama pasi na wamguwira. Shakapanu wavugula na kumupa mafupu gawu ga zahabu na ubani na manemane.

¹² Mlungu kawabeliziiyti mumpota nawamwuyira Herodi, su wawuyiti kuisi kwawu kwa njira yamonga.

Kutugira Misri

¹³ Pawawukiti kala wahenga walii, ntumintumi gwa kumpindi gwa Mtwa Mlungu kamlawiriti Yosefu mukulota, kamgambiriti, “Gwimuki! Gumtoli mwana pamuhera na mawu gwakuwi, mtugili Misri. Mulikali kulii mpaka panukugambira, toziya Herodi kafira kumlaga mwana ayu.”

¹⁴ Su, Yosefu kimukiti, kamtola mwana pamuhera na mawu gwakuwi, kawukiti pashiru kugenda Misri. ¹⁵ Kalikaliti kulii mpaka pakahowiti Herodi. Shitwatila ashi shitendikiti su shisoweru shakatakuliti Mtwa kwa njira ya

mbuyi gwa Mlungu shitendeki, “Numshemiti mwana gwangu kulawa Misri.”

Wana wadidini wankulagwa

¹⁶ Shakapanu Herodi pakavimaniti wahenga walii yawalawiti kwagulawa mshenji wamzyanga, kakalariti nentu. Kalagaliriti wanou woseri wapalu mulushi lwa Betirehemu na mumpeku mwakuwi yawawera na umuli wa mininja miwili na pasi pawu walagwi. Katenditi hangu kulawirana na shilii shakamaniti kulawa kwa wahenga walii wamana ntodonu.

¹⁷ Hangu ndo ntambu ya vitimiyiti visoweru vya umbuyi wa Mlungu kwa njira ya mbuyi gwa Mlungu Yeremiya,

¹⁸ “Liziwu lipikanika aku Rama,
Shiwembu na kudaya kuvuwa.
Raheri kankuwalilira wana wakuwi,
Na kafira ndiri kunyamala,
Toziya woseri wahowa.”

Kuwuka Misri

¹⁹ Herodi pakahowiti kala, ntumintumi gwa kumpindi gwa Mtwa Mlungu kamlawiriti Yosefu mundotu kulii Misri, ²⁰ kamgambira, “Gwimuki! Gumtoli mwana pamuhera na mawu gwakuwi muwuyi muisi ya Israeli toziya woseri yawafiriti kumlaga mwana, wahowa kala.” ²¹ Su Yosefu kimuka, kamtola mwana pamuhera na mawu gwa mwana na wawuya Israeli.

²² Kumbiti Yosefu pakapikaniriti handa Arikerawu, mwana gwa Herodi kaweriti mfalumi gwa Yudeya pahala pakakolitimlima Herodi tati gwakuwi, katiliti kugenda kulii. Nayomberi,

pawambereziyiti mundotu, su kagenditi wega zya Galilaya ²³ na kalikaliti mlushi lwawalushema Nazareti. Hangu ndo ntambu yavitimiyiti visoweru vyakalongiti mbuyi gwa Mlungu, “Hawamshemi Mnazareti.”

3

*Yohani Mbatiza ntambu yakabweriti
Mariku 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohani 1:19-28*

¹ Majuwa galii Yohani Mbatiza kalawiliti, kanjiti kubwera mushiwala sha Yudeya, ² “Mleki vidoda vyamtenda, toziya Ufalumi wa kumpindi wapak-wegera!” ³ Yohani ayu ndo ulii mweni Isaya mbuyi gwa Mlungu kamtakuliti pakalongiti, “Liziwu lya muntu lipikanika kushiwala, ‘Mumtandiri kala Mtuwa njira yakuwi, Mumnyosheri njira zyakuwi!’ ”

⁴ Yohani kavaliti nguwu yawasoniti kwa mibahira ya ngamiya na lugoyi lwa lukuli mushunu mwakuwi na shiboga shakuwi shiweriti wanjombi na lwashe lwa kuntundu. ⁵ Su wantu kulawa Yerusalem na kulawa wega zoseri zya Kuyudeya na mbwega zoseri za mump'eku mwa kulushemba lya Yoridani. ⁶ Walonga vidoda vyawu na yomberi kawabatiziti mulushemba lwa Yoridani.

⁷ Kumbiti pakawawoniti Mafalisayu wavyuwa na Masadukayu wankumwizira su wabatizwi, kawagambiriti, “Mwenga wana wa njoka! Muntu gaa yakawagambireni muyitili maya ya Mlungu yayiza? ⁸ Mlanguziyi kwa matendu handa mleka vidoda. ⁹ Namulihola na kulitakulila, ‘Tati gwetu ndo Aburahamu!’ Nukugambirani nakamu,

Mlungu kaweza kugatenda mabuwi aga gaweri wana wa Aburahamu!

10 “Su vinu liwagu litulwa kala kudumula mishi-gira ya mitera, na kila mtera gwagulera ndiri mabwajubwaju gaherepa hagudumulwi na kug-wasila mumotu. **11** Neni nukuwabatiza kwa mashi kulanguziya kuwera mleka vidoda vyam-tenditi. Kumbiti yakiza kumbeli kwangu kaw-era na makakala kuliku nenii, nenii nfaa ndiri ata kupapa vilwatu vyakuwi. Yomberi hakaku-batizani kwa Rohu Mnanagala na kwa motu. **12** Yomberi muliwoku lyakuwi kana luselu lwa kupepetera, hakayijojiniri nganu na kuitula mu-luhanja lwakuwi, kumbiti hakatoli miwawi na kui-pambira pamotu gwagutenda ndiri tiya.”

*Yesu kankubatizwa
Mariku 1:9-11; Luka 3:21-22*

13 Shipindi shilii Yesu kiziti kulawa Galilaya kasokiti palushemba lwa Yoridani, kamgenderiti Yohani su kambatizi. **14** Kumbiti Yohani kajeriti kumbelera pakalonga, “Yani gwenga gwankwiza kwa nenii? Neni ndo nfiruwa kubatizwa na gwenga.”

15 Su Yesu kamwankuliti, “Guleki hera iweri ntambu ira ayi vinu, hangu ndo ntambu iherepa kugatenda goseri gakafira Mlungu.” Palii Yohani kajimiriti.

16 Kamkamu hera Yesu pawambatiziti kala, kalawiti mumashi, su kumpindi kwa Mlungu ku-vuguka na kamwoniti Rohu gwa Mlungu pakiza pasi gambira ng'unda na kumkangira mulibega.

¹⁷ Liziwu kulawa kumpindi kwa Mlungu lilon-giti, “Ayu ndo Mwana gwangu yanumfira nentu, nherepeziwa nayomberi.”

4

*Kugeziwa kwa Yesu
Mariku 1:12-13; Luka 4:1-13*

¹ Shakapanu Rohu Mnanagala kamlonguziyiti Yesu kushiwala su kajerwi na Shetani.

² Kaliyiti ndiri kwa malongu msheshi pashiru na paliwala, shakapanu Yesu kaweriti na njala. ³ Su Shetani kamwiziriti, kamgambira, “Handa gwenga nakaka gwa Mwana gwa Mlungu, gugagalambuziyi mabuwi aga gaweri mabumunda.”

⁴ Yesu kamwankuliti, “Malembu galonga, ‘Muntu hapeni kalikali kwa kuliya shiboga hera, kumbiti kwa kila shisoweru shakatakula Mlungu.’”

⁵ Shakapanu Shetani kamtoliti mpaka Yerusalem, Lushi Lunanagala na kamtuliti pashinara sha Numba nkulu ya Mlungu, ⁶ kamgambiriti, “Handa gwenga nakaka gwa Mwana gwa Mlungu, gulyasi pasi, toziya malembu galonga,

‘Mlungu hakawagambiri wantumintumi wa kumpindi wakuwi kuusu gwenga, Hawakutoli mumawoku mwawu, Nagulikwala mumabuwi’”

⁷ Yesu kamgambiriti, “Kumbiti Malembu galonga vira, ‘Nagumjera Mtuwa, Mlungu gwaku.’”

⁸ Shakapanu Shetani kamtoliti mpaka pampindi nentu palugongu na kamlanguziyiti falumi zoseri zya pasipanu na ulunda wakuwi.
⁹ Kamgambiriti, “Hanukupi gwenga goseri aga, handa pagusuntama pasi na kunguwira nen.”

¹⁰ Palii Yesu kamgambiriti, “Gugendi zyaku Shetani! Malembu galonga, ‘Hagumguwiri Mtuwa Mlungu gwaku na kumtendera gweka yakuwi!’ ” ¹¹ Shakapanu, Shetani kamleka Yesu na wantumintumi wa kumpindi wa Mlungu wiziti kumtanga.

*Yesu kanjiti lihengu lyakuwi Galilaya
 Mariku 1:14-15; Luka 4:14-15*

¹² Yesu pakapikaniriti handa Yohani wamtula mushibetubetu, kagenditi Kugalilaya. ¹³ Kawukiti Nazareti, kagenditi Kafarinaumu, lushi lwaluweliti mump'eku mwa bahali ya genisareti, mumbaka mwa Zebuluni na Nafutari kalikala aku. ¹⁴ Hangu ndo ntambu yashitimiyiti shisoweru sha Mlungu shakatakuliti kwa njira ya Isaya mbuyi gwa Mlungu,

¹⁵ “Isi ya Zebuluni na isi ya Nafutari,
 Kuyigendera bahali, kumwambu kwa lushemba
 Yoridani,
 Galilaya, isi ya wantu Wayawudi ndiri!

Yesu wamlemiti kulii Kunazareti

¹⁶ Wantu yawakaliti muntiti
 Wawona kulangala kukulu.
 Na woseri yawalikaliti muisi ya ntiti na shivinyiru
 sha kuhowa
 Kulangala Kuwalangalira.”

17 Kwanjira shipindi shilii Yesu kanjiti kubwera pakalonga, “Mleki vidoda, toziya Ufalumi wa kumpindi wapakwegera!”

Yesu kawashema walowa wamsheshi wa wasomba

Mariku 1:16-20; Luka 5:1-11

18 Yesu pakaweriti kankugendagenda kumbeku kulitanda lya Galilaya, kawawoniti walongu wawili yawaveriti walowa wa wasomba, Simoni yawamshema Peteru na mlongu gwakuwi Andereya, waweriti wankulowa wasomba mulitanda kwa wavu. **19** Yesu kawagambiriti, “Munfati, naneni hanuwatendi mwenga muweri walowa wa wantu.” **20** Kamukamu hera wazilekiti nyavyu zyawu, wamfatiti.

21 Pakagenditi kulongolu kidogu, kawawoniti walongu wamonga wawili, Yakobu na Yohani, wana wa Zebedayu. Waweriti wa mumtumbwi pamuhera na tati gwawu Zebedayu wankuzinyawa nyavyu zazu. Yesu kawashemiti, **22** palaa palii waguleka mtumbwi pamuhera na tati gwawu na wamfatiti.

Yesu kankufunda wantu na kuwaponiziya

Luka 6:17-19

23 Yesu kagenditi Mugalilaya yoseri, kafunditi mnumba za Mlungu na kabweriti Shisoweru Shiwigira sha Ufalumi, na Kaponiziyiti wantu yawawera na malweli ga ntambu zoseri. **24** Visoweru kuusu Yesu vyeniyiti muisi yoseri ya Siriya, su wantu woseri yawawera na malweli na yawalwala malweli ga ntambu zoseri na ndabiku, wantu yawawera na washamshera

na wantu yawawera na visirika na wantu yawaweriti wahushu, wawajegiti kwa Yesu na kawaponiziyiti woseri. ²⁵ Lipinga likulu lya wantu limfatiti kulawa Galilaya na lushi lilongu na Yerusalem na Yudeya na kumwambu kwa lushemba Yoridani wamfatiti.

5

Yesu kankuwafunda wantu kulugongu

¹ Yesu pakagawoniti mapinga ga wantu, kakweniti kulugongu, kalivagiti pasi. Wafundwa wakuwi walivagiti pawamzyengeta, ² na Yomberi kanjiti kuwafunda.

Nemeli ya nakaka

Luka 6:20-23

³ “Mbaka ya woseri yawawera wahushu wa shirohu,

Toziya Ufalumi wa mpindi ndo wawu!

⁴ Mbaka kwa woseri yawawera na hinginiku,
Toziya Mlungu hakawazyangizyangi!

⁵ Mbaka kwa woseri yawawera wapoli,
Toziya hawayihali isi.

⁶ Mbaka kwa woseri yawawera na njala na yimiliwu ya kutenda gakafira Mlungu,
Mlungu hakawayukutiziyi!

⁷ Mbaka kwa woseri yawawera na lusungu kwa wamonga,
Mlungu hakawawoneri lusungu womberi!

⁸ Mbaka kwa woseri yawamfira Mlungu kwa myoyu yawu yoseri,
Womberi hawamwoni Mlungu!

⁹ Mbaka kwa woseri yawajega ponga,

Mlungu hakawashemi wana wakuwi!

¹⁰ “Mbaka kwa woseri yawatabika toziya yaku-tenda gakafira Mlungu,
Ufalumi wa kumpindi ndo gwawi!

¹¹ “Mbaka mwenga wantu pawawigilanga na kuwazulumu na kuwatendera madoda ga ntambu zoseri toziya mwenga munjimila neni.
¹² Mwenga mnemeli na kusekelera toziya mafupu genu ndo makulu kumpindi kwa Mlungu. Hangu ndo ntambu yawalikaliti wambuyi wa makashu wa Mlungu pamberi pa mwenga.

Munu na langala

Mariku 9:50; Luka 14:34-35

¹³ “Mwenga mulifana gambira munu gwa pasipanu. Kumbiti munu pagwasa unoga wakuwi, kwahera njira yingi yakugutenda gunogi kayi. Hapeni gufayi, su hawagwasi kunja na wantu hawagutimbangi.

¹⁴ “Mwenga ndo langala ya pasipanu! Lushi lwa walunyawiti mulugongu hapeni lulififi.

¹⁵ “Kwahera wantu yawawasha shikoloboyi na kushigubikira na shiwiga, badala yakuwi hakashituli pampindi pa shintambi, su kulangala kwakuwi kulangali kwa kila muntu mnumba.
¹⁶ Ntambu ira ayi, langala ya mwenga ilangali mpaka kulongolu kwa wantu, su wagaloli matendu genu gaherepa, wamkwisi Tati gwenu yakawera kumpindi.

*Malagaliru ga Musa na Malembu ga wambuyi
wa Mlungu*

¹⁷ “Namulihola handa niza kuwusiya Lilagaliru lyu Musa na mafundu ga wambuyi wa

Mlungu. Niza ndiri kugawusiya Malagaliru, kumbiti kutenda mafundu gawu gatendeki. ¹⁸ Nukugambirani nakaka, kumpindi na pasipanu pazipelera, kumbiti hapeni ata shisoweru shididini ama seemu ndidini yavilembitwi Mumalagaliru yiwusiwi, su mpaka mafundu goseri gatendeki. ¹⁹ Su yoseri yakamegi ata lilagaliru limu lididini na kuwafunda wamonga watendi vira, ayu hakaweri mdidini muufalumi wa kumpindi kwa Mlungu. Kumbiti ulii yakabatira malagaliru na kuwafunda wamonga kutenda vira, muntu ayu hakaweri mkulu muufalumi wa kumpindi kwa Mlungu. ²⁰ Toziya nukugambirani, handa kumfiriziya Mlungu kwamwenga pakakanka ndiri ulii wa Mafalisayu na wafunda wa Malagaliru, hapeni mwingiri nakamu muufalumi wa kumpindi kwa Mlungu.

*Mafundu kuusu maya
Luka 12:57-59*

²¹ “Mpikaniriti ntambu ya wantu wagonawawagambiriti, ‘Nagulaga! Na yoseri yakalaga hawamtozi.’ ²² Kumbiti vinu neninukugambirani, yoseri yakawera na maya kwa mlongu gwakuwi hawamtozi, yakamzarawu mlongu gwakuwi hawamjegi mumahakama. Na yakamshema mlongu gwakuwi, ‘Mzigizigi’ hakaweri muhatari ya kwingira mumotu gwa Jahanamu. ²³ Su pagulaviya mafupu gaku pashitalawanda sha kutambikira na gulihola gwana ungondu na mlongu gwaku, ²⁴ guleki mafupu gaku pashitalawanda sha kutambikira,

guwuyi huti gwakatendi ponga na mlongu gwaku, su gwizi na gulaviyi mafupu gaku kwa Mlungu.

²⁵ “Gupatani na mstaki gwaku kanongola pamuwera mwankali munjira kugenda kumahakama. Pagutenda ndiri hangu, mstaki gwaku hakakujegi kwa mtoza, nayomberi hakakujegi kwa wanjalila wakutatili mushibetubetu. ²⁶ Nakaka nukugambira, hapeni gulawi mulii mpaka gulipi ligwala lya kumalalira.

Mafundu gawusu undiyandiya

²⁷ “Mpikanira handa wantu wawagambiriti, ‘Nagutenda uhumba!’ ²⁸ Su vinu neni nukugambirani, yoseri yakamlola mdala kwa kufira kutenda nayu undiyandiya, muntu ayu katenda kala uhumba mumoyu mwakuwi. ²⁹ Su, lisu lyaku lya kumliwu palitenda gutendi vidoda, gulikolopoli na kuliyasa kutali! Mbaka nentu kwasa shiwungu shimu sha nshimba yaku, kuliku nshimba yaku yoseri wayasi mumotu gwa Jehanamu. ³⁰ Handa liwoku lyaku lya kumliwu litenda gutendi vidoda, gulidumuli na kulyasa kutali! Mbaka nentu gwenga kwasa shiwungu shimu munshimba yaku, kuliku nshimba yaku yoseri kwingira mumotu gwa Jehanamu.

Mafundu yagausu kulekana

Matayu 19:9; Mariku 10:11-12; Luka 16:18

³¹ “Itakulitwi kala vira, ‘Yakamleka mdala gwakuwi ifiruwa kampanani malembu ga kumleka.’ ³² Kumbiti neni nukugambirani, yakamupanana mdala gwakuwi malembu ga kumleka, tembera ndiri kwa shitwatira, kamtenda kaweri mndiyandiya, na muntu pakamyuga mdala

yawampananiti malembu ga kumleka, katenda uhumba.”

Mafundu kuusu kulirapa

³³ “Kayi mpikanira handa wantu wagona wawagambiriti, ‘Naguleka kulirapa kwaku, kumbiti gutendi ntambu yagulirapa kwa Mtuwa.’

³⁴ Kumbiti neni nukugambirani, nagulirapira kwa ntambu yoseri ilii. Nagulirapira kwa kumpindi, toziya ndo shibanta sha ufalumi sha Mlungu, ³⁵ ama mupasipanu, mana ndo shiti shakuwi sha kutulila magulu, ama kwa Yerusalem toziya ndo lushi lwa Mfalumi mkulu.

³⁶ Nagulirapira ata kwa mtuwi gwaku, toziya hapeni guwezi kutenda ata vilii yimu iweri neru ama ntiti. ³⁷ Pagutakula ‘Yina’ su iweri ‘Yina’, pagutakula ‘Ndala’ su iweri ‘Ndala’. Shoseri shilii shagutakula kunja na ashi shilawa kwa ulii Shetani.

*Mafundu gasyayi gawusu kupatana
Luka 6:29-30*

³⁸ “Mpikaniriti ntambu yawatakulaga, ‘Lisu kwa lisu na linu kwa linu.’ ³⁹ Kumbiti neni nukugambirani, namumwuzilira muntu mdoda. Muntu pakakukoma lisaya lya kumliwu gumleki kakukomi viraa na lya kumshigi. ⁴⁰ Muntu pakakujegera kumahakama kafira kalitoli lishati lyaku, gumlekeri viraa na likoti lyaku.

⁴¹ Na muntu pakakulazimisha kupapa shisanka shakuwi kilumita yimu, gushipapi kilumita mbili.

⁴² Muntu yakakuluwa gumpanani, nagumpanana shisogu muntu yakafira kukuwanda shintu.

Kuwafira wangondu

Luka 6:27-36

⁴³ “Mpikanira ntambu yawatakuliti, ‘Guwafiri waganja waku na guwakalaliri wang’ondu waku.’ ⁴⁴ Kumbiti neni nukugambirani, muwafiri wang’ondu wenu na muwaluwili kwa Mlungu walii yawakuzulumani, ⁴⁵ su hamuweri wana wa Tati gwenu kakumpindi. Yomberi kawawalira mshenji wantu wadoda na wantu waheri na kawatowera viraa wantu woseri yawamfiriziya Mlungu na wantu yawamfiriziya ndiri Mlungu. ⁴⁶ Hashi, Mlungu hakakupanani mafupu ga ntambu gaa pamuwafira hera walii yawawafira mwenga? Ata watola kodi watenda viraa! ⁴⁷ Handa pamuwalamusiya hera walongu wenu, hashi, mtenda shitwatira sha hera hangu ndiri? Ata wantu yawamumana ndiri Mlungu watenda viraa! ⁴⁸ Muweri waheri ntambu yakawera muheri Tati gwenu kakumpindi!

6

Ntambu ya kuwatanga wahushu

¹ “Mulikali weri namwiza kutenda matendu genu gagamfiriziya Mlungu kulongolu kwa wantu su mfira wakuloleni. Handa pamtenda hangu, Tati gwenu kakumpindi hapeni kawapanani mafupu.

² “Su, pagumpanana vintu muhushu nagulibwera, nagutenda gambira wafyangu ntambu yawa-tenda mnumba za Mlungu na munjira wantenda hangu su wantu wawakwisi. Nukugambirani nakaka, wantu awa wapata kala mafupu gawu goseri. ³ Kumbiti gwenga pagumpanana vintu

muhushu, gutendi ntambu ayi ata ganja gwaku nakavimana shagutenda. ⁴ Shilii shagutenditi hashiweri muubada. Tati gwaku yakawona muubada, hakakupi lifupu.

*Mafundu gawusu ntambu ya kumluwa Mlungu
Luka 11:2-4*

⁵ “Pamuwa Mlungu namtenda gambira wafyangu! Womberi wafira kugoloka na kumluwa Mlungu pakati pa numba za Mlungu na pakati pa mbwega za njira su wantu wawaloli. Nukugambirani nakaka, womberi wapata kala mafupu gawu goseri. ⁶ Kumbiti gwenga pagumluwa Mlungu, gwingiri mushumba shaku, gutati mlyangu, shakapanu gumluwi Tati gwaku yakawoneka ndiri. Na Tati gwaku yakawona vintu nya muubada, hakakupanani lifupu.

⁷ “Pamuwa Mlungu, nambotanga gambira wantu yawamumana ndiri Mlungu. Womberi walihola kuwera milungu yawu hayiwapikaniri toziya ya visoweru vyawu vivuwa. ⁸ Namuwera gambira womberi. Tati gwenu kavimana kala galii gamfira pamberi pa kumluwa. ⁹ Su, hangu ndo ntambu yamfiruwa kumluwa Mlungu, Tati gwetu gwa kumpindi,
Litawu lyaku likwiswi.

¹⁰ Ufalumi waku wizi,
Shagufira shitendeki pasipanu gambira kumpindi.

¹¹ Gutupanani leri shiboga shetu sha kila lishaka.

¹² Gutulekiziyi vidoda nya twenga, ntambu yatuwalekeziyiti yawatutendiriti vidoda.

¹³ Nagutwingiziya mukujerwa,

Kumbiti gutulopoziyi kulawa kwa Mkondola ulii'.

¹⁴ "Toziya pamuwalekeziya wantu vidoda vyawu, Tati gwenu gwa kumpindi hakawalekiziyani mwenga. ¹⁵ Kumbiti pamuwalekeziya ndiri wantu vidoda vyawu, Tati gwenu hapeni kawalekiziyi mwenga vidoda vyenu.

Mafundu gawusu kwoya kuliya

¹⁶ "Pamleka kuliya, namhinginika kusheni ntambu yawatenda wafyangu. Womberi wahinginika kusheni kwawu, su kila muntu kamloli handa woya kuliya. Nuwagambilirani nakaka, womberi wapata kala mafupu gawu. ¹⁷ Kumbiti gwenga pagoya kuliya, guliswagi mtuwi gwaku lipaki na gunawi sheni shaku, ¹⁸ Su, muntu yoseri nakavimana handa gwoya kuliya, Su gumanikani hera Tati gwaku yakawonekana ndiri. Na Tati gwaku yakawona shagutenda muubada, hakakupanani lifupu.

Luwanja lwa kumpindi

Luka 12:33-34

¹⁹ "Namlitulira luhanja pasipanu, wameyi na kutu vihalibisiya na vimpegu wabomolanga na kwiwa. ²⁰ Mlituliri luhanja lwenu kumpindi, kweni wamehi na kutu hapeni waluharibisii na vimpegu hapeni wabomolangi na kwiwa. ²¹ Toziya palii paluwera luhanja lwaku, ndo haguweri moyu gwaku.

Gulangala gwa nshimba

Luka 11:34-36

²² "Lisu ndo limuliku lya nshimba. Handa lisu lyaku ndo likomu, nshimba yaku yoseri hayiweri mugulangala. ²³ Handa lisu lyaku palilwala,

nshimba yaku yoseri hayiweri muntiti. Su, gulan-gala waguwera mngati mwaku ndo ntiti, su ayi ndo ntiti ya kulyogisiya nentu!

Mluntu na lunda

Luka 16:13

²⁴ “Kwahera muntu yakaweza kuwatendera watuwa wawili, toziya hakamkalaliri yamu na kumfira yumonga, ama hakamjimiru yamu na kumbeza yumonga. Hapeni mumtenderi Mluntu na mpiya.

Lyoga

Luka 12:22-31

²⁵ “Ndo mana nuwagambirani, namtira kuusu shiboga na shilandwa vyamfira su mulikali, ama hamvali shishi. Hashi, makaliru ndo shiboga hera ama nentu? Na nshimba hashi handa nentu ndiri ya nguwu? ²⁶ Muwaloli wampongu wa muntundu, wayala ndiri mbeyu na wabena ndiri, wala wahera luwanja loseri. Ata hangu, Tati gwenu gwa kumpindi kawaliyiziya! Hashi, mwenga mwamana ndiri kuliku wampongu awa? ²⁷ Ndo gaa muwamu mwenu yakawera na lyoga kaweza kwongera shipindi sha kulikala pasipanu?

²⁸ “Ntambu gaa mulihola kuusu nguwu? Mloli uluwa wa muntundu ntambu yawukula, utenda ndiri lihengu pota na kupota. ²⁹ Kumbiti nuwagambirani, ata Mfalumi Selemani mweni na ulunda wakuwi woseri wamvalisiya ndiri nguwu ziherepa gambira uluwa awu. ³⁰ Payiwera, Mluntu kaluvalusiya luhamba lwa mlushi hangu lweni leru lwa palaa na shirawu lwaswa mumotu.

Hashi, hakawatenderi mwenga nentu? Mwenga wantu mwana moyu mdidini!

³¹ “Su, namwera na lyoga, ‘Shiboga shangu hashilawi koshi? Ama hatulandi shishi? Ama hatuvali shishi?’ ³² Vyoseri avi, wantu yawamuma na ndiri Mlungu wavisakula. Tati gwenu gwa kumpindi kavimana kuwera mfira vintu vyoseri avi. ³³ Su, mtendiwuti Ufalumi wa Mlungu na galii gakafira Mlungu na aga goseri hakakupanani nyongereru. ³⁴ Su, namwana lyoga kuusu shirawu, shirawu hailiholi yeni. Magaziwu ga lishaka limu gankuwatosha kwa lishaka ali.

7

Kuwatoza wamonga

Luka 6:37-42

¹ “Namuwalunda wamonga, su namwiza na mwenga kulundwa na Mlungu. ² Mlungu hakawatozi mwenga ntambu yamuwatoza wamonga, na shipimu shiraa shilii shamuwapimira wamonga, Mlungu hakakupimirani mwenga. ³ Iwera hashi gushiwona shibandu mlisu mwa mlongu gwaku na palaa panu guwona ndiri shipingiri shashiwera mlisu lyaku? ⁴ Ama guweza hashi kumgambira mlongu gwaku, ‘Mlongu, guleki nukuwusiyi shibandu mlisu mwaku,’ na gumweni gwenga gwanashi shipingiri mlisu mwaku? ⁵ Gwamfyangu gwenga! Guwusii wuti shipingiri shashiwera mlisu mwaku, shakapanu haguwezi kushiwona weri na kushiwusiya shibandu shashiweriti mulisu lya mlongu gwaku.

⁶ “Namwapanani wang’ang’ a vintu vinanagala, hawizi kuwagalambukira na kuwakwalambula.

Namwawasangira wamtumbi lulu zyenu hawizi kuzitimbanga.

Guluwi na gusakuli na gutendi hodi

Luka 11:9-13

⁷ “Mluwi na mwenga hampati, msakuli na mwenga hamwoni na mtendi hodi, namwenga hamvugulirwi. ⁸ Toziya, yoseri yakaluwa hakapati na yoseri yakasakula hakawoni na mlyangu guvugulwa kwa kila muntu yakatenda hodi. ⁹ Hashi, kwana muntu yoseri mwana pakamluwa tati gwakuwi libumunda, hakampanani libuwi? ¹⁰ Ama pakamluwa somba, hakampanani njoka? ¹¹ Handa mwenga yamuwera wadoda, muvimana kuwapanana vintu viherepa wana wenu. Nakaka Tati gwenu gwa kumpindi hakatendi nentu, hakawapanani viheri kwa walii yawamluwa!

¹² “Mwatenderi wantu ntambu yamfira kutenbergwa, aga ndo mafundu ga Malagaliru ga Musa na mafundu ga wambuyi wa Mlungu.

Mlyangu mbabanika

Luka 13:24

¹³ “Mwingiri kwa kupitira mlyangu mbabanika, toziya mlyangu gwagulonguziya muwuharabisiya ndo mupana na njira yailonguziya kulaa aku ndo yalaisi na kwana wantu wavuwa yawaigendera njira ayi. ¹⁴ Kumbiti mlyangu gwa ukomu ndo mbabanika na njira ya kugendera aku ndo ikamala na kwana wantu wadidini yawayiwona njira ayi.

Mtera na mabwajubwaju yakuwi

Luka 6:43-44

¹⁵ “Mlikali weri na wambuyi wa mpayu, womberi wiza kwa mwenga pawawoneka gambira kondolu kwa kunja, kumbiti mngati nakaka walifana na wang'ang'a wakalipa wa muntundu. ¹⁶ Hamuwamani womberi ntambu yawatenda. Mbigiri hapeni ileri mapera na miyembi hapeni ileri zyabibu. ¹⁷ Su, mtera guherepa gulera mabwajubwaju maherepa na mtera gudoda gulera mabwajubwaju gadoda. ¹⁸ Mtera guherepa hapeni guleri mabwajubwaju gadoda, wala mtera gudoda hapeni guleri mabwajubwaju maherepa. ¹⁹ Na mtera gwoseri yagulera ndiri mabwajubwaju maherepa hawagudumuli na kugupambira pamotu. ²⁰ Su hamuwamani wambuyi wa mpayu, ntambu yawatenda.”

Nuwamana ndiri mwenga

Luka 13:25-27

²¹ “Kila muntu ndiri yakanshema ‘Mtuwa, Mtuwa,’ hakingiri Muufalumi wa kumbindi, kumbiti woseri hera yawatenda ntambu yakafira Tati gwangu gwa kumpindi. ²² Lishaka lya kutozwa palisoka, wantu wavuwa hawang'ambiri, ‘Mtuwa, Mtuwa! Kwa litawu lyaku tubweriti ujumbi wa Mlungu, kwa litawu lyaku tuwusiyiti washamshera wavuwa na kutenda mauzaauza gavuwa!’ ²³ Shakapanu hanuwagambiri womberi, ‘Nuwamana ndiri mwenga. Muwuki kwaneni, mwenga ndo wantu wamtenda vidoda!’

Wanyawa numba wawili

Luka 6:47-49

24 “Su, kila muntu yakapikanira visoweru vyangu na kuvitenda, kalifana na muntu kana luhala yakanyawa numba yakuwi pampindi pa litalawu. **25** Viraa itowa, nshemba zimema ng'enang'ena na liyega livuma kwa makakala liikoma numba ilii. Kumbiti iguwa ndiri toziya inyawitwi pampindi pa litalawu.

26 “Kumbiti muntu yoseri yakapikanira visoweru vyangu avi pota na kuvijimira kalifana na muntu yakanyawa numba yakuwi pamuhanga. **27** Vula itowa, nshemba zimema ng'enang'ena, lyega livuma kwa makakala na liikoma numba ilii na iguwa. Na kuguwa kwakuwi kuweriti kukulu!”

Uwezu wa Yesu

28 Yesu pakamaliriti kutakula vitwatira avi, lipinga likulu lya wantu walikangashiti ntambu yakafunditi. **29** Kaweriti ndiri gambira Mfundu gwa Malagaliru, kumbiti kafunditi kwa uwezu.

8

Yesu kankumponiziya muntu kana ugumbula Mariku 1:40-45; Luka 5:12-16

1 Yesu pakaseleriti kulawa kuligongu, lipinga likulu lya wantu limfatiti. **2** Su, kiziti muntu yumu kana ungumbula, kamsuntamira Yesu na kutakula, “Mtuwa, pagufira, guweza kumpunga nen!”

3 Yesu kanyosha liwoku lyakuwi na kamshinkula na kumgambira, “Nfira! Gupungwi.” Palaa palii muntu ulii kawera mkomu. **4** Shakapanu Yesu kamgambira yomberi,

“Gupikaniri! Nagumgambira muntu yoseri, kumbiti gugendi gwakalilanguziyi kwa mtambika gwa numba ya Mlungu, gulaviyi tambiku ntambu yakalagiliriti Musa su kila muntu kavimani handa gupona.”

Yesu kankumponiziya ntumini gwa afisa gwa Rumi

Luka 7:1-10

⁵ Yesu pakaweriti kankwingira lushi lwa Kafarinaumu, afisa gwa Rumi kaliwoniti na yomberi na kaluwa utanga pakalonga, ⁶ “Mtuwa, ntumini gwangu kagonja kalwala, ulweri wa kuleweleka na kalwala nentu.”

⁷ Yesu kamgambira, “Hanizi kumponiziya.” ⁸ Ofisa ulii kamwankula, “Ndala Mtuwa, gufiruwa ndiri gwingiri mnumba mwangu. Kumbiti gutakuli hera shisoweru na ntumini gwangu hakaponi. ⁹ Toziya ata nenii namuntu gwa pasi pa uwezu wa wamonga, nanawu wanjagila yanuwagalira kutenda. Numulagalira yumu, ‘Gugenda!’ Na yomberi kagenda na panumlagalira yumonga, ‘Gwizi!’ Na yomberi kizaga na numulagalira ntumintumi gwangu, ‘Gutendi ashi!’ Na yomberi katendaga.”

¹⁰ Yesu pakapikaniriti aga, kalikangashiti na kawagambira wantu wawamfatiti, “Nakaka nuwagambirani, numwoniti ndiri muntu yoseri mu Israeli yakawera na njimiru gambira muntu ayu. ¹¹ Nukugambirani handa wantu wavua hawizi kulawa kwagulawa mushenji na kwaguzyeta mushenji na hawalivagi pamuwera na Aburahamu na Isaka na Yakobu pamsambu Muufalumi wa kumpindi. ¹² Kumbiti walii

yawafiruwitwi kuwera Muufalumi hawawasi muntiti, aku hawalili na kugayagaya menu.”

13 Shakapanu Yesu kamgambira ofisa ulii, “Gugendi ukaya na ntambu yagujimira haitendeki kwaku.”

Na ntumini gwa afisa ulii kaponiti shipindi shilaal shilii.

Yesu kankuwaponiziya wantu wavyuwa

Mariku 1:29-34; Luka 4:38-41

14 Yesu kafikiti ukaya kwa Peteru, kamwona mawu mganafu gwa Peteru kagonja mshitanda, kapyupa nentu. **15** Su, Yesu kamshinkula liwoku lyakuwi na kupyupa kumleka, kagoloka na kanjiti kumtendera.

16 Payiweriti pamihii, wamjegeriti wantu wavyuwa yawaweriti wabegiziwa na washamshera. Yesu kawawinga washamshera kwa kulonga shisoweru na kawaponiziya woseri yawaweriti wankulwala. **17** Katenditi hangu su galii gakatakuliti Isaya mbuyi gwa Mlungu gaweri nakaka, “Yomberi kawutola utepeku wetu, Kagatola malweri getu.”

Wasagulitwi kuwera wantumintumi wa Yesu

Luka 9:57-62

18 Yesu pakawoniti shipinga sha wantu shimzyengeta, kawagambiriti wafundwa wakuwi waloki kumwambu kulitanda. **19** Mfundia gwa Malagaliru kamgendera, kamgambira, “Mfundia, neni nakala kugenda na gwenga koseri kwagugenda.”

20 Yesu kamwankula, “Vibweta wana mpanga na wampongu wawera na vitukulu, kumbiti

Mwana gwa Muntu kahera pahala pa kugonja na kwoyerwa.”

²¹ Muntu yumonga yakaweriti mfundwa kamgambira, “Mtuwa, gundeki uti, ng'endi nukamsiri tati gwangu.”

²² Yesu kamwankula, “Gunfati, guwaleki yawahowiti shirohu wawasiri yawahowiti shirohu wawu.”

Yesu kankulikalipira lyega

Mariku 4:35-41; Luka 8:22-25

²³ Yesu kakweniti mumtumbwi na wafundwa wakuwi wagenditi pamuhera nayomberi. ²⁴ Pala palii lihega lyana likakala lilawira mulitanda na makupala ganja kugubikira mtumbwi. Yesu mweni kaweriti kankugonja mpota. ²⁵ Wafundwa wamgendera na wamwimusya pawatakula, “Mtuwa, gutulopoziyi twankuhowa!”

²⁶ Yesu kawagambira, “Iwera hashi mwana lyega? Hee mwawantu mwenga mwana moyu gwamini ndiri!” Su, kagoloka na kalikalapira lyega na makupala ga litanda ganyamala na kuweriti na kunyamalira kukulu.

²⁷ Kila muntu kalikangasha. Womberi walonga “Ata lyega na makupala ga mashi gamjimira!”

Yesu kankuwaponizya wantu wawili yawawera na washamshera

Mariku 5:1-20; Luka 8:26-39

²⁸ Yesu pakasokiti lushi lwa Gadara, kumwambu kulitanda, kaliwoniti na wantu wawili yawalawiti mumapumba ga mpanga. Wantu awa waweriti na washamshera na waweriti wankutilwa na wantu na kwahera muntu yakaweza kugenda munjira ilii. ²⁹ Su

womberi wabotanga, “Hashi, Gufira shishi kwa twenga, gwenga Mwana gwa Mlungu? Hashi, gwiza kutubeziya pamberi pa shipindi shetu?”

³⁰ Pakwegera na pahala palii, kuweriti na lipinga likulu lya wamtumbi wankulolelwa.
³¹ Su, washamshera wamluwa Yesu, “Handa pagutulaviya, su gutujimiliri twingiri wamtumbi walii.”

³² Yesu kawagambira, “Mgendi!” Su wawalawa wantu awa na wawingira wamtumbi. Lipinga lyoseri lya wamtumbi liseleriti paluseleru lukalipa na lilidiba mumashi.

³³ Walolera wa wamtumbi watugiti na wagenditi mlushi, kulii watakuliti vitwatira vyoseri na ntambu yavirawiriti kwa wantu yawaveriti na washamshera. ³⁴ Su, wantu woseri walawiti mlushi lulii na wagenditi kuliwona na Yesu na pawamwoniti Yesu, waluwa kawuki muisi yawu.

9

Yesu kankumponiziya muntu yakalewelekiti Mariku 2:1-12; Luka 5:17-26

¹ Yesu kakweniti mumtumbwi na kalokiti litanda na kuwuya mlushi lwakuwi. ² Wantu wamu wamjegiti muntu yakalewelekiti nshimba, wamgonjeka mumkeka. Yesu pakawoniti njimiru yawu, kamgambira muntu yakalewelekiti, “Naguwera na lyoga mwana gwangu! Gulegiziwa vidoda vyagutenditi.”

³ Wafunda wamu wa Malagaliru wanja kultakulira weni, “Muntu ayu kankumwigilanga Mlungu!”

⁴ Yesu kagamaniti maholu gawu, su kawagam-bira, “Iwera hashi mwankulihola vitwatira vidoda? ⁵ Hashi, shizotopa ng'anji shii, ‘Kutakula vidoda vyagutenditi vilekiziwa,’ ama kutakula, ‘Gugoloki na gugendigendi?’ ⁶ Hanuwalanduziyi kuwera Mwana gwa Muntu kana uwezu pasipanu wa kuwalekeziya wantu vidoda vyawatenda.” Su kamgambira muntu yakalewelekiti, “Gugoloki, gutoli mkeka gwaku na gugendi ukaya kwaku.”

⁷ Muntu yakalewelekiti kagoloka na kagenda ukaya kwakuwi. ⁸ Lipinga lya wantu pawawoniti vitwatira vyavilawiliti, walikangashiti na wamkwisiti Mlungu yakawayupiti wantu uwezu wa ntambu ayi.

*Yesu kankumshema Matayu
Mariku 2:13-17; Luka 5:27-32*

⁹ Yesu kawukiti pahala paliya, na pakaweriti kankugendagenda, kamwoniti mtola kodi yawamshema Matayu, kalivaga palihengu lyakuwi. Yesu kamgambira, “Gunfati.” Matayu kagoloka na kamfata.

¹⁰ Yesu pakaweriti ukaya kwa Matayu kankuliya shiboga, watola kodi wavyuwa na watenda vidoda wiziti kuliya shiboga pamuhera na Yesu na wafundwa wakuwi. ¹¹ Mafalisayu wamu pawawoniti aga, wawakosiya wafundwa wakuwi, “Iwera hashi mfunda gwenu kankuliya shiboga pamuhera na watola kodi na yawatenda vidoda?”

¹² Yesu kawapikaniriti na kawankula, “Wantu wakomu wamfira ndiri mganga, kumbiti walwelihera ndo wamfira mganga. ¹³ Mlungu kalonga,

Mgendi mwakalifundi Lilembu ali linanagala lyana mana gaa, ‘Neni ntakula nfira lusungu, nfira ndiri tambiku.’ Niza ndiri kuwashema wantu yawalihola wankumfiriziya Mlungu, kumbiti yawatenda vidoda.”

*Likosiwu kuusu kuleka kuliya
Mariku 2:18-22; Luka 5:33-39*

¹⁴ Shakapanu wantumini wa Yohani Mbatiza wamgenderiti Yesu, wamkosiya, “Iwera hashi, twenga pamuhera na Mafalisayu tuleka kuliya, kumbiti wafundwa waku waleka ndiri kuliya shiboga?”

¹⁵ Yesu kawankula, “Hashi, mulihola kuwera wahenga pawawera mumsambu gwa ndowa wahinginika pawawera na mpalu gwa ndowa? Nakaka hapeni wahinginiki! Kumbiti lishaka lyankwiza pawamuwusiya mpalu gwa ndowa, ndo womberi hawaleki kuliya.

¹⁶ “Kwahera muntu yakasona shiraka sha nguwu ya syayi munguwu ngona toziya shiraka ashi hashidegi nguwu ngona na padegekiti palii hapongereki. ¹⁷ Ama kwahera muntu yoseri yakaweza kulekera divayi ya syayi mumihaku ya lukuli lugona, pakatenda hangu mihaku igona haipantiki na divayi hayitiki. Kumbiti divayi ya syayi ilekerwa mumihaku ya lukuli ya syayi na vyoseri havitulwi weri.”

*Muhinga gwa afisa na mdala yakashinkuliti
nguwu ya Yesu*

Mariku 5:21-43, Luka 8:40-56

¹⁸ Yesu pakaweriti kankutakula aga, afisa gwa Shiyawudi kamwiziriti, kamsuntamalira

na kamgambira, “Muhinga gwangu kahowa vinuvinu, kumbiti shondi shondi, gwizi gumtuliri liwoku lyaku nayomberi hakaweri mkomu.”

¹⁹ Yesu kawuka pamuhera na wafundwa wakuwi, wamfatiti afisa.

²⁰ Mdala yakaweriti mlweri gwa kusuma mwazi kwa mininja lilongu na mbili, kamwiziriti Yesu kumbeli na kuyishinkula nguwu yakuwi.

²¹ Kalihola mumoyu mwakuwi, “Handa pashinkula nguwu, haweri mkomu.”

²² Su, Yesu kagalambuka kamwona, kamgambira, “Mhinga gwangu, nagwana lyoga! Njimiru yaku ikuponiziya.” Pala palii mdala ulii kapona kusuma mwazi.

²³ Shakapanu Yesu kingira mnumba mwa afisa ulii. Pakawawoniti wagomba luperembi lwa kudaya na wantu wavua wankudaya, ²⁴ kalonga, “Kila muntu kalawi kunja! Muhinga ayu kahowa ndiri, kumbiti kagonja hera!” Womberi wamseka Yesu. ²⁵ Su, pawawawusiyiti wantu kulawa kunja, Yesu kingiriti mnumba kwa muhinga yakahowiti na kamkola liwoku lyakuwi na yomberi kagoloka. ²⁶ Vitwatila avi vieniyiti pa isi yoseri ilii.

Yesu kankuwaponiziya wanawisi wawili

²⁷ Yesu kawukiti pahala paliya na pakaweriti kankugendagenda, wanawisi awili wanjiti kumfata. Womberi wabotanga, “Gutuwoneri lusungu Mwana gwa Dawudi!”

²⁸ Yesu pakingiriti mnumba, wanawisi wawili wamgendera, nayomberi kawakosiya, “Hashi, mjimira handa neni nana uwezu wa kuwaponiziya?”

Womberi wamwankula, “Yina mtuwa!”

²⁹ Shakapanu Yesu kagashinkula masu gawu, kalonga, “Na iweri kwa mwenga ntambu yamjimira!” ³⁰ Na masu gawu gawera makomu. Su Yesu kawalagalira, “Namumgambira muntu yoseri shitwatila ashi!”

³¹ Kumbiti womberi wawuka na wabwera visoweru vya Yesu pa isi ilii yoseri.

Yesu kankumponiziya bubu

³² Wantu pawaveriti wankugenda zazu, wantu wamonga wamjegera Yesu muntu yakaweriti bubu toziya kaweriti na washamshera. ³³ Katepu hera shamshera pawamlaviyiti, muntu ulii kanja kutakula. Wantu woseri walikangashiti nentu pawalonga, “Hatweni woni shitwatila gambira ashi mu Israeli!”

³⁴ Kumbiti Mafalisayu walonga, “Mkulu gwa washamshera ndo yakamupiti Yesu likakala lyu kuwalaviya washamshera.”

Yesu kankuwawonera lusungu wantu

³⁵ Yesu katyangiriti lushi zoseri na vijiji vyoseri. Kafunditi munumba za Mlungu, na kabweriti Shisoweru Shiwigira sha Ufalumi wa Mlungu, na kuwaponiziya wantu malweri ga ntambu zoseri. ³⁶ Su, pakawawoniti vipinga vipinga vya wantu, moyu gwakuwi gumemiti lusungu, toziya waweriti watoka na wanalyoga gambira kondolu wa-hera mlolera. ³⁷ Su kawagambira wafundwa

wakuwi, “Mabenu gavuwa, kumbiti watenda li-hengu lya kubena wavua ndiri. ³⁸ Su, mum-luwi yakana mabenu hakajegi watenda lihengu wabeni viboga vyakuwi.”

10

*Wantumini lilongu na awili
Mariku 3:13-19, Luka 6:12-16*

¹ Yesu kawashemiti wafundwa wakuwi lilongu na wawili, kawapanana uwezu wa kuwalaviya washamshera na kuwaponiziya wantu malweri na kila ulweri. ² Aga ndo matawu gawu wantumintumi lilongu na wawili. Gwa kwanja ndo Simoni yawamshemiti Peteru na mlongu gwakuwi Andereya, Yakobu na mlongu gwakuwi Yohani wana wa Zebedayu, ³ Filipu na Baritulumayu, Tomasi na Matayu yakaweriti mtola kodi, Yakobu mwana gwa Alifayu na Tadeyi, ⁴ Simoni Mkanani na Yuda Isikariyoti, ndo mweni yakamgalambukti Yesu.

*Yesu kankuwagalira wantumintumi lilongu
na wawili*

Mariku 6:7-13, Luka 9:1-6

⁵ Yesu kawatumiti awa lilongu na wawili na kawapananiti malagaliru aga, “Namgenda kwa wantu wa isi zimonga, ama namwingira pakati pa lushi lwa Wasamariya. ⁶ Kumbiti mgendi kwa wantu wa Israeli yawagamiliti gambira kondolu. ⁷ Mgendi na mbweri, ‘Ufalumi wa kumpindi wapakwegera.’ ⁸ Mponiziyi walwel, muwazyukisiyi yawahowiti, muwapungu woseri yawalwala ugumbula na muwawusiyi

washamshera. Wawapanana hera, su mwenga mtendi pota kuluwa shibena mgongu.⁹ Namtola zahabu, ama mpiya, ama magwala ga shaba mumihaku mwenu,¹⁰ namtola muhaku gwa kuluwira munjira, ama likoti lyamonga, ama vilwatu, ama luhonga. Toziya watendalihengu wafiruwa wapati vyawafira.

¹¹ “Pamwingira pakati pa lushi loseri ama shijiji, msakuli amu muntu yoseri yakafira kuwashemera na mlikali pamuhera nayomberi mpaka pamwuka pahala palii. ¹² Pamwingira mnumba mtakuli, ‘Ponga iweri na mwenga.’ ¹³ Handa wenikaya wa numba ilii wawashemerani, su ponga ya kulamsiya kwa mwenga haikali, kumbiti wafira ndiri kuwashemera, kulamsiya kwenu kwa ponga hakukuwuyirani maweni. ¹⁴ Handa numba yoseri ama lushi loseri halulemi kuwashemera mwenga ama kuwapikinira mwenga, su muwuki pahala paliya na mupunti lidiku mumagulu mwenu. ¹⁵ Nuwagambirani nakaka handa lishaka lya kutozwa, Mlungu hakawawoneri lusungu wantu wa Sodoma na Gomora kuliku wantu wa lushi alu!”

Ubaya

Mariku 13:9-13, Luka 21:12-17

¹⁶ “Mpikaniri! Neni nuwalagalira mwenga gambira kondolu kugenda pakati pa wamaminyi. Muweri na luhala gambira njoka na mwawanaganaga gambira ng'unda. ¹⁷ Mlikali weri, toziya wantu hawawawingani mwenga na hawajegeni mushizyungu na hawawasyatangi

ntomondu munumba za Mlungu. ¹⁸ Toziya ya nenii hamjegwi palongolu pa wakolamlima na wafalumi, mpati kuwagambira Visoweru Viwigira na kuwagambira wantu wa isi zimonga. ¹⁹ Su, pawawajegani mwenga pashizyungu, namuwera na lyoga handa hamtakuli shishi ama hamlungi hashi, shipindi pashisoka, hampati sha kuyowera. ²⁰ Toziya visoweru vyamgenda kuyowera vya mwenga ndiri, kumbiti havizi kulawa kwa Rohu gwa Tati gwenu yakatakula kupitila mwenga.

²¹ “Mlongu hakamgalambuki mlongu gwakuwi kalagwi na tati hakamgalambuki mwana gwakuwi na wana hawawatenduwi walera wawu na kuwalaga. ²² Wantu woseri hawawakalalireni mwenga toziya ya litawu lyaneni. Kumbiti ulii yakahepelera mpaka upeleru, ndo hakalopoziwi ²³ Wantu pawawapunja pakati pa lushi lumu, mtugili lushi lumonga. Nuwagambirani nakaka, hapeni mumalili lihengu lyenu mulushi zoseri za israeli pamberi pa kwiza Mwana gwa Muntu.

²⁴ “Kwahera mfundwa yakawera mkulu kuliku mfunda gwakuwi, ama ntumintumi kuwera mkulu kuliku mtuwa gwakuwi. ²⁵ Itosha kwa mfundwa kuwera gambira mfunda gwakuwi na ntumintumi kuwera gambira mtuwa gwakuwi. Payiwera mtuwa gwa kaya wamshema Belizebuli, su wenikaya hawashemwi ata matawu gadoda nentu!”

*Yakafiruwa kutilwa
Luka 12:2-7*

²⁶ “Su, namuwatira wantu. Shoseri shashigubikitwi hashigubutulwi, na shashiwera muubada, hashimaniki. ²⁷ Shanuwagambirani mwenga muluwindu, mpaka mushitakuli muulangala, na shilii shampikinira muubada mfiruwa gushibwera pampindi pa shitwiku. ²⁸ Namuwatira woseri yawalaga nshimba, kumbiti waweza ndiri kuilaga rohu, mbaka nentu mumtiri Mlungu yakaweza kulaga vyoseri nshimba pamuhera na rohu mumotu gwa Jehanamu. ²⁹ Wampongu wawili wawawuza kwa ligwala limu, kumbiti ata yumu gwawu hapeni katuluki pasi pota na kufira Tati gwenu. ³⁰ Kumbiti kwa mwenga, ata viri zya mumituwi yenu zoseri ziwalangwa kala. ³¹ Su namtira, mwenga mwana mana nentu kuliku wampongu wavua!”

Kujimira na kumlema Kristu

Luka 12:8-9

³² “Wantu woseri yawanjimira paweru handa waneni, hantendi viraavi kulongolu kwa Tati ka kumpindi. ³³ Kumbiti yoseri yakanema nenipalongolu pa wantu, naneni hanumlemi kulongolu kwa Tati gwangu gwa kumpindi.

Kulekana

Luka 12:51-53, 14:26-27

³⁴ “Namulihola kuwera niza kujega ponga pasipanu. Ndala, niza ndiri kujega ponga, kumbiti upanga. ³⁵ Niziti kuwatenda wana wawagalambuki watati wawu, wahinga wawagalambuki wamawu wawu, wanahonga wawagalambuki wamawu nahonga wawu, ³⁶ na wangondu wa muntu ndo wantu wa kaya yaku mweni.

³⁷ “Walii wawamfira tati gwawu ama mawu gwawu kuliku nenii, hapeni waweri wafundwa waneni, walii yawawafira wantemba wawu ama wahinga wawu kuliku nenii hapeni waweri wafundwa wangu. ³⁸ Muntu yakatola ndiri lupingika lwakuwi na kunfata nenii, hapeni kaweri mfundwa gwangu. ³⁹ Woseri yawagabatilira makaliru gawu, hakawahowiziyi, kumbiti woseri yawagahoziya makaliru gawu toziya yaneni, hawagalopoziyi.

*Lifupu
Mariku 9:41*

⁴⁰ “Yoseri yakawashemerani, kashemera nenii na yakanshemera nenii, kamshemera ulii yakamtumiti. ⁴¹ Yakamshemera mbuyi gwa Mlungu toziya ndo mbuyi gwa Mlungu, hakanki lifupu lya mbuyi gwa Mlungu. Na yakamshemera muntu muheri toziya ndo muntu muheri, hakanki lifupu lya muntu muheri. ⁴² Nuwagambirani nakaka, yoseri yakamupa yamu gwawu gwa wadidika awa yawanfata nenii shikombi sha mashi gazizimira toziya ndo mfundwa gwa nenii, nakaka hakapati lifupu lyakuwi.”

11

*Wajumbi kulawa kwa Yohani Mbatiza
Luka 7:18-35*

¹ Yesu pakamalaliti kuwalagalira wafundwa ilongu na wawili, kawukiti pahala paliya na kagenditi kufunda na kubwera lushi zya pakwegera palii.

² Yohani Mbatiza pakapikaniriti vitwatira vya Kristu vyakatenda, yomberi kawatumiti wafundwa wakuwi kwa Yesu. ³ Womberi wamkosiya Yesu, “Hashi, gutugambiri gwenga gwa yumu yakatakulitwi na Yohani, ama tumuheperi gwingi?”

⁴ Yesu kawankula, “Mgendi mwakamgambiri Yohani vitwatira vyampikinira na kuviwona, ⁵ wanawisi wawona na wavibyeketu wagendagenda, woseri yawalwala ungumbula wapungwa na wanamajogu wapikinira na wahowiti wankuzyukisiwa na Visoweru Viwagira vibwelwa kwa wahushu. ⁶ Mbaka kwa wantu woseri yawawera ndiri na lyoga na neni!”

⁷ Wafundwa wa Yohani pawawukiti, Yesu kanjiti kuwagambira lipinga lyu wantu, “Hashi, pamgenditi kumlola Yohani kushiwala, mgenditi kulola shishi? Visoweru vya Yohani, mgenditi kulola shishi? Hashi mgenditi kulola lyega lyankutikisiya luhamba? ⁸ Su, mgenditi kulola shishi? Mgenditi kumlola muntu yakavaliti nguwu iherepa? Wantu yawavala nguwu ziherepa walikala munumba zya wafalumi! ⁹ Mung'ambiri, mgenditi kulola shishi? Mgenditi kumlola mbuyi gwa Mlungu? Yina nakaka, kumbiti mwona vitwatira vivuwa kuliku mbuyi gwa Mlungu. ¹⁰ Yohani ndo yumu yawamlembiti Mumalembu mananagala, ‘Mlungu kalonga, hanumtumi mjumbi gwangu hakakulonguleri na kukunyawira njira.’ ¹¹ Nukugambirani nakaka handa Yohani Mbatiza ndo mkulu kuliku muntu yoseri yakalikala. Kumbiti muntu yakawera mdidini Muufalumi wa kumpindi ndo mkulu

kuliku Yohani. ¹² Kwanjira shipindi Yohani Mbatiza pakabweriti ujumbi wakuwi mpaka lero, ufalumi wa kumpindi wantu wankwingira kwa makakala na wantu wana makakala ndo hawawingiri. ¹³ Mpaka shipindi sha Yohani, wambuyi woseri wa Mlungu na Malagaliru ga Musa galembwa kuusu Ufalumi. ¹⁴ Handa pamuweza kujimira ujumbi wawu, Yohani ndo Eliya mekizi. ¹⁵ Yakana makutu su kapikaniri!

¹⁶ “Su, nuwafananiziyi na shishi wantu wa mashaka aga? Walifana gambira wana yawalikala pahala pa soku. Wawera pawaligambiziyana na shipinga shimonga. ¹⁷ Twawagombirani msambu gwa ndowa, kumbiti mviniti ndiri! Twimba lwimbu lwa kudaya, kumbiti mlira ndiri. ¹⁸ Yohani pakiziti, koya kuliya na kalanda ndiri divayi na kila muntu kalonga, ‘Yomberi kana shamshera!’ ¹⁹ Mwana gwa Muntu pakiziti, kaliya na kalanditi divayi na kila muntu katakuliti, ‘Mumloli muntu ayu! Kana lwaliya na mlowera na ndo ganja gwa watola kodi na yawawera na vidoda!’ Luhala lwa Mlungu lwankulanguziya kuwera iherepa kulawirana na gakatendaga.”

Lushi zazijimira ndiri

Luka 10:13-15

²⁰ Shakapanu Yesu kanjiti kuzilawumu lushi zakatenditi mauzauza guvuwa, wantu wakuwi wafira ndiri kugalambuka kulawa muvidoda vyawatenda. ²¹ “Shondi Kolazini! Shondi Betisayida! Handa mauzauza aga yagatendikiti kwaku megatendikiti Tiru na Sidoni, wantu wakuwi mewavali kala malobota

na kulipakaziya livu, kulilanguziya kuwera waleka vidoda vyawatenda. ²² Nukugambirani nakaka kuwera mulishaka lya Mlungu lya kutozwa, hakawawoneri lusungu nentu wantu wa lushi lwa Tiru na Sidoni kuliku mwenga. ²³ Nagwenga Kafarinaumu! Hashi, gufira kulikweniziya gamweni kumpindi kwa Mlungu? Hawakusulusiyi mpaka mulirindi lyalihera upeleru! Handa mauzaauza yagatendikiti kwa gwenga, megatendeki ku Sodoma, lushi alu meluweri mpaka leru! ²⁴ Nukugambirani kuwera mulishaka lya kutozwa Mlungu hakawawoneri lusungu nentu wantu wa Sodoma kuliku mwenga!"

*Mwizi kwa Neni mwoyeri
Luka 10:21-22*

²⁵ Shipindi shili Yesu katakuliti, "Tati, Mtuwa gwa kumpindi na pasi panu! Mayagashii toziya guwalanguziya wadidika vitwatira vyaguwafifiti yawawera na luhala na yawawera na mahala. ²⁶ Yina Tati, hangu ndo ntambu yagufiriti vilawiri.

²⁷ "Tati gwangu kanupa vintu vyoseri. Kwahera yakammana Mwana ira Tati na kwahera yakammana Tati ira Mwana na goseri galii gakafira kumgambira Mwana, su kamgambira.

²⁸ "Mwizi kwaneni woseri mwenga yamtokiti kupapa visanka vizotopa na neni hanuwatendi moyeri. ²⁹ Mjimili vilii vyanuwapanani mwenga na mulifundi kulawa kwaneni, toziya neni namupoli na mnanagala mu rohu na mwenga hamwoyeri. ³⁰ Toziya shili shanuwalagaliriti

ndo shiherepa kwa mwenga na shanuwapanani mpapi ndo shizotopa ndiri.”

12

*Likosiwu kuusu lishaka lya Kwoyerera
Mariku 2:23-28, Luka 6:1-5*

¹ Shipindi shilii Yesu kaweriti kankugenda-genda kupitira mumalambu ga nganu lishaka lya Kwoyerera. Wafundwa wakuwi waweriti na njala, su wanjiti kubenanga mikunguwi ya nganu na waliya mpunji. ² Mafalisayu pawawoniti hangu, wamgambira Yesu, “Guloli, wafundwa waku watenda shitwatira ashi shashibeliritwi kushitenda mulishaka lya Kwoyerera.”

³ Yesu kawankula, “Hashi, mwenibetuli ntambu yakatenditi Dawudi pamuhera na wayaguwi pawaweriti na njala? ⁴ Yomberi kingiriti Mnumba ya Mluntu pamuhera na wayaguwi waliya mabumunda gawamtambikiriti Mluntu, ata hangu ileweleritwi mu Lilagaliru kwa womberi kuliya mabumunda galii, ira watambika wa Numba ya Mluntu gweka yawu wafiruwa kugaliya. ⁵ Ama mwenibetuli Mumalagaliru ga Musa kuwera kila lishaka lya kwoyerera, wakulu wa Mnumba nkulu ya Mluntu watenda ndiri malagaliru ga kwoyerera, kumbiti walihola ndiri kuwera watenda kosa? ⁶ Nukugambirani mwenga kuwera panu kwana mkulu kuliku Numba nkulu ya Mluntu. ⁷ Malembu mananagala galembwa, ‘Nfira lusungu na nfira ndiri tambiku.’ Handa muvimana nakaka kuwera mana ya visoweru avi, mekawatozi ndiri wantu yawahera

likosa, ⁸ su Mwana gwa Muntu ndo Mtuwa gwa lishaka lya kwoyerera”

Muntu yakana liwoku lyalilewelekiti

Mariku 3:1-6, Luka 6:6-11

⁹ Yesu kawukiti palii na kagenditi kwingira munumba ya Mlungu. ¹⁰ Kuweriti na muntu yakaveriti na liwoku lyalilewelekiti. Su wantu wamkosiyiti Yesu, “Hashi, iherepa kumponiziya muntu mulishaka lya Kwoyerera?” Womberi wamkosiyiti hangu su wapati kumsitaki.

¹¹ Yesu kawankula, “Handa kwana yumu gwenu kana kondolu na kaguwiriti mulirindi mulishaka lya Kwoyerera? Hashi, hakamkoli ndiri na kumlaviya?” ¹² Na muntu kana mana nentu kuliku kondolu! Su Lilagaliru lyetu litulekeziya kutenda gaherepa mulishaka lya kwoyerera. ¹³ Shakapanu Yesu kamgambira muntu ulii yakalewelekiti liwoku, “Gutalipisiyi liwoku lyaku.”

Yomberi katalipisiya liwoku na liwera likomu gambira liwoku limonga. ¹⁴ Su Mafalisayu walawa kunja na waligambiziyana ntambu ya kumlaga Yesu.

Ntumini yakasyagulitwi na Mlungu

¹⁵ Yesu pakapikaniriti shitwatira shilii, kawuka pahala paliya na lipinga likulu lya wantu lim-genderiti. Kawaponiziya woseri yawaweriti wal-weli, ¹⁶ na kawalewelera nawamgambira muntu yoseri kuusu mweni. ¹⁷ Katenditi aga su katendi galii gakatakuliti Isaya mbuyi gwa Mlungu gaweri ganakaka,

¹⁸ “Ayu ndo ntumini gwangu, yanumsyaguriti,

Yumu yanumfira na kuditira mweni ndo nherepeziwa.

Hanumjegi Rohu gwangu kwakuwi,

Na hambweri kutoza kwangu kwa isi zimonga.

¹⁹ Hapeni kaweri na ukakatala, ama kubotanga,
Ama liziwu lyakuwi kupikana mu mitaa.

²⁰ Hapeni kalumegi ludenki,

Ama lutambi lutuma lyosi hapeni kaluzimi.

Mpaka kavitendi vilii vyavimfiriziya Mlungu vi-
tendi lihengu,

²¹ Na kuditira yomberi wantu woseri hawaweri
na litumbiru.”

Yesu na mkulu gwa washamshera

Mariku 3:20-30, Luka 11:14-23

²² Shakapanu wantu wamu wamjegiriti Yesu
muntu yakaweriti kana lwisi viraab bubu toziya
kaweriti na shamshera. Yesu kamuponiziyiti
muntu ulii, su kaweziti kutakula na kuwona.
²³ Lipinga lya wantu lilikangasha ntambu
yakatenditi Yesu. Womberi wakosiya, “Hashi,
iwezekana ayu kuwera Mwana gwa Dawudi?”

²⁴ Mafalisayu pawapikaniriti aga, wawankula,
“Yomberi kawawinga washamshera hera toziya
mkulu gwa washamshera Belizebuli kamupiti
makakala kutenda hangu.”

²⁵ Yesu kavimaniti galii gawalihola, su
kawagambira, “Ufalumi woseri waupalanganikiti
muvipinga vipinga na kulikomanga weni, hapeni
ulikali shipindi shitali. Na lushi lwoseri ama
kaya yayipalanganika muvipinga vipinga na
kulikomanga yeni haiguwi. ²⁶ Handa shipinga
shimu pashilikomanga na shipinga shimonga

muufalumi wa Shetani, toziya vipalanganika kala muvipinga na ufalumi awu hauguwi! ²⁷ Mwenga mlonga handa nuwawinga washamshera toziya Belizebuli kanupiti makakala ga kutenda hangu. Hashi, ndo gaa yakawapanani wafata wenu makakala ga kuwawinga washamshera? Su wafata wenu hawaweri watoza wenu! ²⁸ Kumbiti paiwera nankuwawinga washamshera kwa likakala lyu Rohu gwa Mlungu, muvimana handa Ufalumi wa Mlungu usoka kala kwa mwenga.

²⁹ “Kwahera muntu yakaweza kwingira mnumba ya muntu kana likakala na kumpoka ulunda wakuwi, mpaka kamtawi huti muntu yakawera na likakala, shakapanu hakawezi kumpoka ulunda wakuwi.

³⁰ “Yoseri yakawera pamuhera ndiri na neni, kalekanira na neni na yoseri yakantyanga ndiri kujojinira ndo nakaka kankupalasiya. ³¹ Na nuwagambirani kuwera wantu wankulekiziwa vidoda na vintu vidoda vyawatakula, kumbiti muntu yoseri yakamwigilanga Rohu Mnanagala hapeni kalekiziwi. ³² Muntu yoseri yakamwigilanga Mwana gwa Muntu hakalekiziwi, kumbiti muntu yoseri yakamwigilanga Rohu Mnanagala hapeni kalekiziwi mashaka goseri.”

Mtera na mabwajubwaju gakuwi

Luka 6:43-45

³³ “Mgutendi mtera guweri guherepa na mabwajubwaju gakuwi hagaherepi ama mgutendi mtera guweri gudoda na mabwajubwaju gakuwi hagaweri madoda toziya mtera gumanikana kulawirana na

mabwajubwaju gakuwi. ³⁴ Mwenga ndo mleru gwa njoka! Muweza hashi kutakula vitwatira viheri shipindi mwenga mwawadoda? Muntu katakula galii gamemiti mumoyu mwakuwi. ³⁵ Muntu muheri kalaviya vitwatira viheri kulawa mumoyu mwakuwi, kumbiti muntu mdoda kalaviya vitwatira vidoda mumoyu mwakuwi.

³⁶ “Su mwana unakaka kuwera mulishaka lya kutoza kila muntu hakawankuli kila shisoweru shakatakuliti. ³⁷ Visoweru vyaku havikutozi kuwera gumfiriziya Mlungu ama gwamuntu mdoda.”

Kufira mauzauza kulawa kumpindi kwa Mlungu

Mariku 8:11-12, Luka 11:29-32

³⁸ Wafunda wamu wa Malagaliru na Mafalisayu wamu wamgambira Yesu, “mfunda tufira gutulanguziyi mauzauza kulawa kumpindi kwa Mlungu.”

³⁹ Yesu kawankula, “Shiyiwuku shikondola na shashihera uwaminika kulongolu kwa Mlungu! Mfira mauzauza, kumbiti hapeni mpananwi liuzauza lyoseri lilii ira hampananwi liuzauza lya Yona mbuyi gwa Mlungu. ⁴⁰ Ntambu ira ayi Yona kalikaliti mashaka matatu paliwala na pashiru mumtima gwa somba, su Mwana gwa Muntu hakalikali vira mashaka matatu paliwala na pashiru mngati pasi pa isi. ⁴¹ Mulishaka lya kutoza, wantu wa Ninawi hawagoloki pamuhera na shiyiwuku ashi na womberi hawashitozi. Toziya wantu wa Ninawi walekiti vidoda vyawatenditi pawampikaniriti Yona pakabwera, kumbiti panu kwana shitwatila shikulu kuliku Yona. ⁴² Malikiya

gwa kusika hakalawili shipindi shiyiwuku ashi pashitozwa na yomberi hakashitozi. Toziya mweni kagenditi mwanja kulawa kutali, kiziti kuvipikinira visoweru vy a luhala lwa mfalumi Selemani, kumbiti panu kwana mkulu kuliku Sellemani!"

Kuwuya kwa washamshera

Luka 11:24-26

⁴³ "Shamshera pakamlawa muntu, kagenda kuyerayera kushiwala pakasakula pahala pa kwoyerera. Handa pakapata ndiri, ⁴⁴ hakalitakuziyi mweni, 'Hambuyi mnomba mwangu mwandawiti.' Su pakawuya na kwona numba yahera shintu na wayifyagira na kuherepeziwa. ⁴⁵ Shakapanu kagenda na kuwatola washamshera wamonga saba wadoda kuliku mweni bnb na woseri wiza kumwingira muntu ayu. Su ntambu ya muntu ayu iwera idoda kuliku payiweriti kwanja. Ntambu ayi hayiwalawili wantu wa mashaka aga yawatenda vidoda."

Yesu na walongu wakuwi

Mariku 3:31-35, Luka 8:19-21

⁴⁶ Yesu pakaweriti kankali kankuyowera na wantu, mawu na walongu wakuwi wasokiti. Wagolokiti kunja na waluwa kuyowera na yomberi. ⁴⁷ Su muntu yumu palii kamgambira Yesu, "Guloli, mawu gwaku na walongu waku wakunja wafira wayoweri na gwenga."

⁴⁸ Yesu kawankula, "Hashi, mawu gwangu ndo gaa? Hashi, walongu wangu washina gaa?" ⁴⁹ Shakapanu kawalanguziya kwa liwoku lyakuwi wafundwa wakuwi na kulonga, "Mloli!

Awa ndo mawu gwangu na walongu waneni!
50 Muntu yoseri yakatenda vilii vyakafira Tati gwangu gwa kumpindi, ayu ndo mlongu gwangu na dada gwangu na mawu gwangu.”

13

Mfanu gwa mweta
Mariku 4:1-9; Luka 8:4-8

1 Lishaka liraa lilii Yesu kalawiti mnumba ilii na kugenda kumpeku kilitanda, su kalivaga kanja kufunda. **2** Lipinga likulu lya wantu limzingiti, su Yesu kakwena mumtumbwi na kalivaga na wantu waveriti wagolokiti pampeku pa litanda. **3** Yesu katakuliti kwa mifanu kuwagambira vitwatira vivuwa.

“Kuweriti na muntu yakagenditi kukweta mbeyu. **4** Pakaweriti kankukweta mbeyu mulirambu, mbeyu zimonga zitulukiriti munjira na wampongu wiziti na waziliya. **5** Zimonga zitulukiti palitalawu lyana litapaka lididini. Zimera kanongola toziya litapaka ligenditi pasi ndiri. **6** Kumbiti mshenji paguwaliti gulunguziya vimeru vyavimeriti toziya mishigira yakuwi igenditi ndiri pasi, su vimeru viyuma. **7** Mbeyu zimonga zitulukiriti pa misontu, pazimera na kukula misontu izibabanika. **8** Kumbiti mbeyu zimonga zitulukiriti mulitapaka liherepa zimera na zikula na kulera mbeyu zivuwa zya zilii zawaziyaliti, zimonga mala miya na zimonga malongu sita na zimonga malongu matatu.”

9 Na Yesu kamalalira kwa kulonga, “Yakana makutu kapikaniri!”

Mana ya mifanu

Mariku 4:10-12; Luka 8:9-10

¹⁰ Shakapanu wafundwa wamgenderiti Yesu na wamkosiya, “Iwera hashi gutakula kwa mifanu kwa wantu?”

¹¹ Yesu kawankula, “Mwenga mtelekerwa kuvimana vintu vy a bada ya ufalumi wa kumpindi kumbiti womberi wavimana ndiri.

¹² Kwa muntu yoseri yakawera na shintu hawamwongeri, kumbiti muntu yakahera shintu ata shilii shididini shakawera nashi hawampoki. ¹³ Toziya ntakula nawomberi kwa mifanu ndo toziya waloli kumbiti hapeni wawoni na wapikiniri kumbiti hapeni werewi ama kuvimana. ¹⁴ Su gatimii galii gakatungiti Isaya mbuyi gwa Mlungu gatendeki,

‘Wantu awa hawapikiniri na kupikinira, kumbiti hapeni welewi,
Womberi hawaloli na kulola, kumbiti hapeni wa-

woni,

¹⁵ Toziya mahala ga wantu awa gazizitika,
Waleka kupikinira mumakutu mwawu
Wagonyiziya masu gawu.

Handa masu gawu megaloli,
Makutu gawu megapikiniri,
Mahala gawu megavimani,

Na womberi wangambuyiri nenii, kalonga
Mlungu,
Na nenii meniwaponiziyi.’”

¹⁶ Yesu katakula kayi, “Mbaka mwenga toziya masu genu gawona na makutu genu gapikanira.

¹⁷ Nuwagambirani kuwera wambuyi wavyuwa wa Mlungu na wantu wavyuwa waheri wafiriti nentu

kuwona vilii vyamuviwona, kumbiti wasinda na kupikinira shilii shampikinira, kumbiti wasinda.”

Yesu kankutakulira mana ya mfanu gwa mkweta

Mariku 4:13-20; Luka 8:11-15

¹⁸ “Su mwenga mpikaniri mana ya mfanu agu gwa mkweta. ¹⁹ Wantu woseri yawapikanira ujumbi kuusu Ufalumi kumbiti werewa ndiri, walifana gambira mbeyu zyazitulukiriti panjira. Shetani kiza na kuwusiya shilii shawashikwetiti mumoyu mwawu. ²⁰ Mbeyu zyazitulukiriti mumabuwi ndo wantu woseri yawauwanka ujumbi kwa nemeru pawalipikanira. ²¹ Kumbiti limwingira ndiri na kuwera na mshigira mngati mwakuwi na wendereya ndiri patali. Su ntabika na tabu paviza toziya ya ujumbi, womberi waleka palaa palii. ²² Mbeyu zyazitulukiriti mumitera ya misontu ndo wantu woseri yawaupikanira ujumbi, kumbiti lyoga kuusu makaliru gakuwi na zisitarehi za ulunda ubabanika ujumbi, na womberi hapeni waleri mabwajubwaju. ²³ Na mbeyu zawazikwetiti mulitapaka lyana mbotu ndo wantu woseri yawaupikanira ujumbi na kwelewa, na ujumbi ulera zivuwa za zilii yawaziyaliti, wamonga walera miya na wamonga malongu sita na wamonga malongu matatu.”

Mfanu gwa magugu

²⁴ Yesu kawagambira wantu mfanu gwingi, Ufalumi wa kumpindi ulifana ntambu ayi. Muntu yumu kakwetiti mbeyu ziherepa mulirambu lyakuwi. ²⁵ Pashiru pamu wantu pawagonjiti, mngondu gwakuwi kiziti na kukweta magugu

pakati pa nganu na kagenda zakuwi. ²⁶ Shipindi mbeyu za nganu pazimeriti na kwanja kupunda na magugu ganja kuwoneka. ²⁷ Ntumintumi ulii yakawera na lirambu kamgendera na kumgambira, “Mtuwa gwenga gukweetiti mbeyu ziherepa mulirambu lyaku, hashi, vinu magugu aga galawa koshi?” ²⁸ Yakana lirambu kawankula, “Mngondu ndo yakatenditi hangu. Wantumintumi wamkosiya, ‘Hashi, gufira tugendi twakagatupuli magugu?’” ²⁹ Yomberi kawankula, ‘Ndala, toziya pamjonjonira magugu hamtupuli na nganu. ³⁰ Mleki magugu na nganu gakuli pamuhera mpaka shipindi sha kubenanga. Shakapanu hanuwagambiri watenda lihengu watupuli kwanja magugu na kugatawa mumatita na kugalunguziya. Kumbiti nganu muijojiniri na muitili muluhanja lwangu.’”

Mfanu gwa mbeyu ndidini nentu

Mariku 4:30-32; Luka 13:18-19

³¹ Yesu kawagambira wantu mfanu gwingi, “Ufalumi wa kumpindi ulifana hangu. Muntu yumu katoliti mbeyu ndidini nentu na kagenditi kukweta mulirambu lyakuwi. ³² Mbeyu yeni iweriti ndidini nentu kuliku mbeyu zoseri, kumbiti payimeriti na kukula iwera mtera mkulu kuliku vyoseri vyavimeriti mulirambu mpaka wampongu wiza na kunyawa vitukulu vyawu mumitambi yakuwi.”

Mfanu gwa simika

Luka 13:20-21

³³ Yesu kawagambira mfanu gwingi, “Ufalumi wa kumpindi ulifana hangu. Mdala yumu katoliti

simika na kuhanganyiya pamuhera na vipimu vitatu vya ubumu, su ubumu woseri ututumuka.”

Kutakula kwa mfanu

Luka 13:20-21

³⁴ Yesu kawagambiriti wantu goseri aga kwa mifanu. Kawagambira ndiri shintu shoseri pota kutakula mifanu, ³⁵ katenditi hangu su vyavitakulitwi na mbuyi gwa Mlungu vitendeki, “Hantakuli kwa mfanu panyowera na womberi, Hanuwagambiri vitwatira vyavimanika ndiri kwanjira kunyawa pasi panu.”

Yesu kankugutakula mfanu gwa magugu

³⁶ Yesu pakalilekiti lipinga lya wantu, kingira mnumba na wafundwa wakuwi wamgendera na wamkosiya, “Hashi, mfanu agu gutakula shishi?”

³⁷ Yesu kawankula, “Muntu yakakwetiti mbeyu ndo Mwana gwa Muntu, ³⁸ na lirambu ndo pasipanu. Na mbeyu iherepa ndo wantu wa Ufalumi wa Mlungu. Magugu ndo wantu yawatenda vitwatira vya Shetani. ³⁹ Mngondu yakakwetiti magugu ndo Shetani. Na shipindi sha kubenanga ndo upeleru wa pasipanu na watenda lihengu ndo wantumintumi wa kumpindi wa Mlungu. ⁴⁰ Magugu ntambu yawagajojinira na kugalunguziya pamotu, ndo ntambu hayilawiri kupelera kwa pasipanu. ⁴¹ Mwana gwa Muntu hakawatumi wantumintumi wa kumpindi wakuwi kula wa Muufalumi wakuwi, woseri walii yawatenda wantu watendi vidoda na wantu woseri yawatenda vitwatira vidoda, ⁴² hawawawasili mumotu gwa Jehanamu na aku hawalili na kugaya menu. ⁴³ Shapanu wantu yawamfiriziya

Mlungu hawang'eleng'eti gambira mshenji Muufalumi wa Tati gwawu. Handa muwera na makutu, mpikaniri!

⁴⁴ “Ufalumi wa kumpindi ulifana ntambu ayi. Muntu yumu kawoniti ulunda yaulififti mulirambu. Su yomberi kanemeleriti nentu, kawufifti kayi na kagenditi kuwuza vyoseri vyakawera navi na kawuyiti kuhemera lirambu lili.”

Mfanu gwa Lulu

⁴⁵ “Viraa, Ufalumi wa kumpindi ulifana hangu. Muntu yumu kaweriti kankusakula lulu iherepa, ⁴⁶ na pakayiwoniti lulu yimu inamana nentu nkulu, kagenditi kuwuza vyoseri vyakaweriti navi na kuhemera lulu ilii.”

Mfanu gwa wawu wa kulowa somba

⁴⁷ “Viraa Ufalumi wa kumpindi ulifana hangu. Walowa wasomba wamu watandira wawu wawu mulitanda na walowa wasomba wa ntambu zoseri. ⁴⁸ Wavu pauweriti na wasomba nduu, wawunika pampeku pa litanda na kulivaga pasi kuwasyagula wasomba, wasomba waherepa wawatula mumajamanda gawu na wasomba wadoda wawasa. ⁴⁹ Ntambu ayi hayiweri lishaka lya upeleru, shipindi ashi wantumintumi wa kumpindi wa Mlungu hawawalaviyi wantu yawatenda vidoda kulawa kwa wantu waheri ⁵⁰ na hawawasili mumotu gwa Jehanamu, su womberi hawalili na kugayagaya menu gawu.”

Yesu kalonga kuusu mafundu ga syayi na ga makashu

⁵¹ Yesu kawakosiya, “Hashi, mwerewa vitwatira avi?”

Wamwankula, "Yina."

⁵² Su yomberi kawagambira, "Kila mfunda gwa Malagaliru yakawera mfundwa Muufalumi wa kumpindi kalifana gambira muntu yakana numba yakatoliti vintu vy a makashu na vy a syayi muluwanja lya kutulila vintu."

*Yesu wankumlema Nazareti
Mariku 6:1-6; Luka 4:16-30*

⁵³ Yesu pakamalaliti kuwagambira mifanu ayi, kawukiti pahala palii ⁵⁴ na kagenditi kushijiji kwakuwi. Aku kafunditi wantu mnumba ya Mlungu na woseri yawampikaniriti walikangashiti. Womberi wakosiya, "Hashi, kapatiti koshi luhalo alu? Hashi kapata koshi mauzauza aga?" ⁵⁵ Hashi, ayu mwana ndiri gwa msongola vintu na mawu gwakuwi wamshema Mariya na walongu wakuwi ashina Yakobu na Yosefu na Simoni na Yuda? ⁵⁶ Na wadada wakuwi walikala ndiri panu? Hashi, kagapata koshi goseri aga?" ⁵⁷ Su womberi wamlema Yesu.

Yesu kawagambira, "Mbuyi gwa Mlungu hapeni kamjimiru mlushi mwakuwi na ukaya kwakuwi, kumbiti lushi zimonga wamjimira."

⁵⁸ Toziya womberi wahera moyu, su hapeni katendi mauzauza gavuwa palii.

14

*Kuhowa kwa Yohani Mbatiza
Mariku 6:14-29; Luka 9:7-9*

¹ Shipindi shili mkulu gwa Galilaya Herodi kapikaniriti visoweru vy a Yesu. ² Nakaka ndo

Yohani Mbatiza, ayu kazyuka kulawa kwa wahowiti, “kawagambira maafisa, ayi ndo toziya kana likakala lwa kutenda mauzauza.”

³ Herodi ndo yakalagaliriti kuwera Yohani wamkamuli, wamtawi pingu na kumtula mushibetubetu. Katenditi hangu toziya ya Herodiya mdala gwa Filipi mlongu gwakuwi. ⁴ Toziya Yohani Mbatiza kaweriti kankumgambira Herodi, “Iherepa ndiri gwenga kumyuga Herodiya!” ⁵ Herodi kafiriti kumlaga Yohani Mbatiza, kumbiti katiliti wantu wa Shiyawudi toziya Yohani Mbatiza womberi wamwoniti kuwera mbuyi gwa Mlungu.

⁶ Mumsambu gwa kulihola kwiwuka kwa Herodi, muhinga gwa Herodiya, kaviniti kulongolu kwa wahenga woseri. Herodi kanemeleriti nentu ⁷ su kamgambiriti, “Nulirapi, hanukupi shoseri shagunduwa!”

⁸ Mawu gwa muhinga ulii kamhimiziyiti muhinga gwakuwi kamgambiri tati gwakuwi kulonga, “Gunupi palaa panu muluseru mtuwi gwa Yohani Mbatiza!”

⁹ Ata hangu mfalumi kahinginikiti, kumbiti toziya ya kulirapilira kwakuwi kulongolu kwa wahenga, kalagaliriti wamupi mtuwi muhinga ulii. ¹⁰ Su kalagalira Yohani kadumulwi mtuwi mushibetubetu. ¹¹ Mtuwi gwa Yohani wagujega muluseru na kumupa muhinga ulii, nayomberi kagujega kwa mawu gwakuwi. ¹² Wafundwa wa Yohani wiza, wayitoliti nshimba ya Yohani na kuyisira, shakapanu wagenditi kwa Yesu na kumgambira.

Yesu kankulikutiziya shiboga lipinga likulu lya wantu

Mariku 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohani 6:1-14

13 Yesu pakapikaniriti shisoweru kuusu Yohani, kawukiti pahala palii mumtumbwi na kagenditi pahala pa gweka. Wantu wapikiniriti aga, wamgendera Yesu kulawa lushi zyawu na wamfata kwa magulu. **14** Yesu pakasulukiti kulawa mumtumbwi na pakaliwoniti lipinga likulu lya wantu, Kawawoneriti lusungu na kawaponiziyiti woseri yawaveriti walwala.

15 Pamihi, wafundwa wakuwi wamgendereti Yesu na walonga, “Saa zigenda kala na pahala panu pagweka. Guwalekeziyi wantu wagendi zazu naguwaleki wagendi muvijiji wakahemeriviboga.”

16 Yesu kawagambira, “Hapeni wawuki, mwenga muwayupi vintu vya kuliya!”

17 Womberi wamwankula, “Twana mabumunda muhanu na wasomba wawili hera.”

18 Yesu kalonga, “Su munjegeli panu.”

19 Kawagambira wantu walivagi pasi mumihamba, shakapanu katola mabumunda muhanu na wasomba wawili, kalola kumpindi kwa Mlungu, kalonga mayagashii Mlungu. Kagamega mabumunda na kawapanana wafundwa wakuwi na wafundwa wawapanani wantu. **20** Kila muntu kaliya na kwikuta. Shakapanu wafundwa wajojinira majamanda lilongu na mbili ga vyavisigaliti. **21** Kwa wantu woseri yawaliyiti, wapalu hera waveriti elufu muhanu pota kuwawalanga wadala na wana.

*Yesu kankugendagenda pampindi pa mashi
Mariku 6:45-52; Yohani 6:15-21*

22 Pala palii Yesu kawagambira wafundwa wakuwi wakweni mumtumbwi na wamlongoleri kuloka kumwambu kulitanda, shipindi yomberi kankuwaaga wantu. **23** Pakawaagiti kala, mweni kakweniti kulugongu kugenda kumluwa Mlungu. Payisokiti pamahi, Yesu kaweriti gweka yakuwi kulii, **24** na shipindi ashi mtumbwi guweriti kala patali pa litanda, guweriti gugenda usegausega toziya lihega liweriti lyankuguyumbisiya.

25 Payiweriti luhunjuhunju Yesu kawagendiriti wafundwa wakuwi, pakagendagenda pampindi pamashi. **26** Wafundwa wakuwi pawamwoniti pakagendagenda pampindi pamashi, watiliti nentu. Womberi washowangana pawalonga, “Shihoka ayu!”

27 Pala palii Yesu kawagambira womberi, “Namtira, ndo neni!”

28 Shakapanu Peteru katakula, “Mtuwa, handa nakaka ndo gwenga gung’ambiri neni nizi kwa gwenga pamashi.”

29 Yesu kamgambira, “Gwizi!” Su Peteru kasuluka kulawa mumtumbwi na kamgendra Yesu pakagendagenda pampindi pamashi. **30** Kumbiti pakawoniti liyega, kaweriti na lyoga su kanjiti kudidimila mumashi. Shakapanu kalila pakalonga, “Mtuwa! Gumponiziyi.”

31 Palaa palii Yesu kalitalipisiya liwoku lyakuwi kamkola na kumgambira, “Ntambu yaguhera njimiru! Iwera hashi gwana lyoga?”

³² Woseri wakwena mumtumbwi, na liyega linyamalira. ³³ Shakapanu wafundwa mumtumbwi wamguwira Yesu pawalonga, “Nakaka gwenga gwa Mlungu!”

*Yesu kankumponiziya mlweri ku Genezareti
Mariku 6:53-56*

³⁴ Waloka litanda na kusoka lushi lwa Genezareti, ³⁵ pahala wantu woseri wamumaniti Yesu. Su wawajega wantu yawalwala kulawa lushi zoseri za pakwegera na wamjegera Yesu. ³⁶ Wamluwa kawajimiri woseri yawalwaliti wapati kushinkula luwiniku lwa nguwu yakuwi na woseri yawashinkuliti waweriti wakomu.

15

*Mafundishu ga wantu wagona
Mariku 7:1-13*

¹ Shakapanu Mafalisayu wamu na wafunda wa Malagaliru wamwiziriti Yesu kulawa Yerusalemu na wamkosiya, ² “Iwera hashi, wafundwa waku wagajimira ndiri mafundu gawafunditi wazewi wetu? Wagulula ndiri weri mawoku gawu pakwanja kuliya!”

³ Yesu kawankula, “Iwera hashi mwenga mjimira ndiri malagaliru ga Mlungu na kufata mafundu genu? ⁴ Mlungu kalonga, ‘Guapanani ligoya tati gwaku na mawu gwaku,’ na ‘Yoseri yakamwigiranga tati gwakuwi ama mawu gwakuwi, kafiruwa kalagwi.’ ⁵ Kumbiti mwenga mfunda handa muntu kana shintu sha kumupa tati gwakuwi ama mawu gwakuwi kumbiti kalonga, ‘Shintu ashi numulavilira Mlungu,’

⁶ su kafiruwa ndiri kumpanana ligoya tati gwakuwi ama mawu gwakuwi. Kwa ntambu ayi mwenga mushibeziya shisoweru sha Mlunu kwa kugajimira mafundu genu. ⁷ Mwawafyangu mwenga! Vyakatungiti Isaya mbuyi gwa Mlunu viwera nakaka kwa mwenga!

⁸ 'Mlunu kalonga, wantu awa wanupa ligoya nenii kwa visoweru vyawu hera,

Kumbiti myoyu yawu nakaka iwera patali na nenii.

⁹ Kunguwira kwawu kufaa ndiri,

Toziya wafunda malagaliru ga wantu gambira ndo malagaliru ga nenii!" "

Vintu vyavimtenda muntu kaweri muhumba

Mariku 7:14-23

¹⁰ Shakapanu Yesu kalishemiti lipinga lya wantu na kawagambira, "Mpikaniri na mwerewi!

¹¹ Shintu shashimwingira muntu munshimba hapeni shmidtendi muntu kaweri muhumba, kumbiti shilii shashimlawiti ndo shmidtenda muntu kaweri muhumba."

¹² Shakapanu wafundwa wakuwi wamgendera na wamgambira, "Hashi, guvimana kuwera Mafalisayu wakukalalira pawapikiniriti visoweru vyagutakula?"

¹³ Yesu kawankula, "Kila mtera gweni Tati gwangu kakumpindi kaguyaliti ndiri, hawagutupuli. ¹⁴ Namtira kuusu womberi! Womberi ndo walongoziya wanawisi na kana lwisi yumu pakamlonguziya kana lwisi muyagowi, woseri hawapokeri mulirindi."

¹⁵ Peteru katakula, "Gutakuliri gagutakula kwa twenga."

¹⁶ Yesu kawagambira, “Hashi, ata mwenga mwerewa ndiri kuliku wamonga? ¹⁷ Shintu shoseri shashiyeringira mumlomu mwa muntu, shigenda mumtima mwakuwi shakapanu shim-lawa na shigenda mshowu. ¹⁸ Kumbiti vitwatira vyavimlawa muntu mumlomu vilawa mumoyu na vitwatira avi ndo vyavimtenda muntu kaweri muhumba. ¹⁹ Toziya mumoyu mlawa mahu lu gadoda ga ulagaji na uhumba na shimbegu na upitawu wa mpayu na mayigilangu. ²⁰ Vitwatila avi ndo vyavimtenda muntu kaweri muhumba. Kumbiti kuliya shiboga pota na kumnaviya mawoku ntambu yamlonga, hapeni kumtendi muntu kaweri muhumba.”

Moyu gwa mdala yamu

Mariku 7:24-30

²¹ Yesu kawukiti pahala paliya na kagenditi pakwegera na lushi Iwa Tiru na Sidoni. ²² Mdala yamu yakalikariti mlushi Iwa Kanaani kamwiziriti Yesu pakabotanga, “Mtuwa, Mwana gwa Dawudi, gumoneri lusungu! Muwinga gwangu kana shamshera yakamgaziya nentu.”

²³ Kumbiti Yesu kalonga ndiri shisoweru kwa yomberi. Wafundwa wakuwi wamgendera na wamgambira Yesu, “Gumgambiri mdala ayu kagendi zakuwi! Toziya kankutufatafata na kutenda umatu!”

²⁴ Shakapanu Yesu kawankula, “Wantuma hera kwa wantu wa Israeli yawagamiliti gambira kondolu.”

²⁵ Paliya mdala ulii kiza na kamsuntamalira palongolu pa magulu gakuwi pakalonga, “Mtuwa guntangi!”

26 Yesu kamwankula, “Ifaa ndiri kutola shiboga sha wana na kuwasila wang'ang'a.”

27 Yomberi kamwankula, “Ayi ndo nakaka, Mtuwa kumbiti ata wang'ang'a waliyaga vyav-isigaliti na kutulukira pasi kwa meza ya Mtuwa gwawu.”

28 Su Yesu kamwankula, “Gwenga mdala gwana njimiru nkulu! Shilii shagufira hashitendeki kwaku.” Na pala palii muhinga gwakuwi kawera mkomu.

Yesu kankuwaponiziya wantu wavuwa

29 Yesu kawukiti palii na kagenda pampeku pa litanda lya Galilaya. Kakwena kulugongu na kali-vaga pasi. **30** Lipinga likulu lya wantu limwizira pawamjegera wavibyeketu na wanawisi na bubu na wantu wamonga wavuwa yawaweriti walwel, su wawatula palongolu pa magulu ga Yesu na yomberi kawaponiziya. **31** Lipinga lya wantu likangashiti nentu pawawoniti bubu katakula na wavibyeketu wagendagenda na yawalewelekiti wawera wakomu na wanawisi wawona na wamkwisiti Mlungu gwa Israeli.

Yesu kankuwapanana shiboga lipinga likulu lyamonga lya wantu

Mariku 8:1-10

32 Yesu kawashema wafundwa wakuwi na kalonga, “Nuwawonera lusungu wantu awa, toziya wawera na neni mashaka matatu na vinu wa-hera shintu shakuliya. Nfira ndiri kuwaleka wagendi zazu pota na kuliya shiboga, nawalembuka munjira.”

³³ Wafundwa wakuwi wamkosiya, “Hashi, hatupati koshi shiboga shitosha sha kulikutuziya lipinga lya wantu awa kushiwala agawu?”

³⁴ Yesu kawakosiya, “Hashi, mwanaga mabumunda maninga?” Womberi wamwankula, “Mabumunda saba na wasomba wadidini wadikawadika.”

³⁵ Yesu kalagalira lipinga lya wantu livilagi pasi muvipinga vipinga. ³⁶ Shakapanu katola mabumunda saba galii na wasomba walii, kalonga mayagashii Mlungu, kamega mabumunda na kawapanani wafundwa wakuwi na wafundwa wakuwi wawapanani wantu. ³⁷ Wantu woseri waliyiti na kwikuta. Shakapanu wafundwa wajoinira vyavisigaliti wamemeziya majamanda saba. ³⁸ Wantu woseri yawaliyiti, wapalu gweka yawu waweriti elufu mshehi pota kuwalanga wadala na wana.

³⁹ Shakapanu Yesu kawaaga wantu, kakwena mumtumbwi na kagenda pahala kwingi wakushema Magadani.

16

Wantu wafira lilangaliru

Mariku 8:11-13; Luka 12:54-56

¹ Mafalisayu wamu na Masadukayu yawamgendiriti Yesu wafiriti kumuyambira, su wamgambiriti kawatenderi liuzauza kulanguziya kuwera Mlungu kapamuhera na yomberi.

² Kumbiti Yesu kawankula, “Mshenji paguzyeta mwenga mtakula, ‘Twankugenda kuwera na shipindi shiherepa toziya kumpindi kuwera kusher.’ ³ Na pamandawira putiputi mtakula,

'Leru vula haitowi, toziya kumpindi kusheri na ntiti.' Mwenga mushimana shipindi kwa kulola kumpindi, kumbiti muvimana ndiri kuyimana ntambu ya vipindi avi!* ⁴ Shiyiwuku shikondola na shashihera uwaminika kulongolu kwa Mlungu! Mfira mauzauza, kumbiti hapeni mpananwi liuzauza lyoseri lilii ira hampananwi liuzauza lya Yona."

Su kawaleka na kagenda zakuwi.

*Simika ya Mafalisayu na Masadukayu
Mariku 8:14-21*

⁵ Wafundwa wakuwi pawalokiti kala kumwambu kulitanda, waliyaluwa kutola mabumunda. ⁶ Yesu kawagambira, "Muweri masu, na mlikali weri na simika ya Mafalisayu na Masadukayu."

⁷ Wantumintumi wanjiti kulitakuziyana weni kwa weni, "Katakuliti hangu toziya tutoliti ndiri libumunda lyoseri."

⁸ Yesu kavimaniti shawatakula, su kawakosiya, "Mwana njimiru shiyasi gaa! Hashi, shamuyowera pakati penu kuusu kwahera libumunda lyoseri? ⁹ Hashi, mpaka vinu muvimana ndiri? Hashi, mulihola ndiri panugamegiti mabumunda muhanu toziya ya wantu elufu muhanu? Hashi, mjojiriti majamanda maninga ga mabumunda yagasigaliti? ¹⁰ Ama mabumunda saba gamuwagawiriti wantu elufu msheshi? Hashi, mjojiniriti majamanda maninga ga mabumunda yagasigariti? ¹¹ Iwezekana hashi, muvimana ndiri kuwera

* **16:3** Malembu gamonga gahera visoweru vyat Yesu musitali 2-3.

ntakuliti ndiri kuusu mabumunda? Mulikali weri na simika ya Mafalisayu na Masadukayu!”

¹² Shakapanu wafundwa wavimana handa kankuwagambira ndiri walikali weri na simika ya mabumunda kumbiti kulikala weri na mafundu ga Mafalisayu na Masadukayu.

Yesu ndo gaa?

Mariku 8:27-30; Luka 9:18-21

¹³ Yesu kagenditi pakwegera na lushi lwa Kaisariya Filipi, kawakosiyiti wafundwa wakuwi, “Hashi, wantu wankutakula mwana gwa muntu ndo gaa?”

¹⁴ Womberi wamwankula, “Wamonga watakula Yohani Mbatiza na wamonga watakula Eliya na wamonga watakula Yeremiya na wamonga walonga mbuyi gwa Mlungu.”

¹⁵ Yesu kawakosiya, “Hashi, mwenga mlonga neni nagaa?”

¹⁶ Simoni Peteru kawankula, “Gwenga gwa Kristu, mwana gwa Mlungu yakawera mkomu.”

¹⁷ Yesu kalonga, “Mbaka gwenga Simoni mwana gwa Yohani! Toziya unakaka awu kwahera muntu yakakugubutulira gwenga, kumbiti Tati gwangu gwa kumpindi ndo yakakugubutulira.

¹⁸ Na neni nukugambira gwenga Peteru, gwenga gwa libuwi na pampindi palibuwi ali hanyawi shipinga shangu sha wantu yawanjimira neni, ata makakala ga mulirindi lyalihera upeleru hapeni gakukanki. ¹⁹ Hanukupi funguwu za Ufalumi wa kumpindi kwa Mlungu, kila shagutata pasipanu

shitatitwi kala kumpindi kwa Mlungu na kila shaguvugula pasipanu shivugulitwi kala kumpindi kwa Mlungu”.

20 Shakapanu Yesu kawalagalira wafundwa wakuwi nawamgambira muntu yoseri handa yomberi ndo Kristu.

Yesu kankutakula kuusu kutabisiwa na kuhowa kwakuwi

Mariku 8:31-9:1; Luka 9:21-27

21 Kwanjira shipindi shili Yesu kanjiti kuwagambira pota na kufifa kwa wafundwa wakuwi, “Hang'endi Yerusalem na aku hantabiki nentu kulawa kwa wazewi na watambika wakulu na wafunda wa Malagaliru. Hawanagi kumbiti lishaka lya tatu kwanjira panhowiti, hanzyuki.”

22 Peteru kamtola Yesu kugenda kumpeku na kanjiti kumkalipira. “Nayiwera hangu Mtuwa! Shitwatila ashi hapeni shikupati.”

23 Yesu kagalambuka na kamgambira Peteru, “Guwuki kulongolu kwa neni, Shetani! Gwenga gwa shidiwiru munjira yaneni, toziya maholu gaku aga galawa ndiri kwa Mlungu kumbiti galawa mumaholu ga muntu.”

24 Shakapanu Yesu kawagambira wafundwa wakuwi, “Handa muntu yoseri yakafira kuwera ntumintumi gwangu, kalilemi mweni na kalutoli lupingika lwakuwi kanfati. **25** Toziya muntu yakafira kugalopoziya makaliru gakuwi mweni hakagahovii, kumbiti muntu yoseri yakagahoviya makaliru gakuwi toziya ya neni hakagalopoziyi. **26** Hashi, muntu hakapati shishi

pakawupata ulunda wa pasipanu poseri shakapanu pakagahoviya makaliru gakuwi? Ndala! Kwahera shintu, muntu shakaweza kulaviya su kapati ukomu. ²⁷ Toziya Mwana gwa Muntu hakizi muukwisa wa Tati gwakuwi pamuhera na wantumintumi wa kumpindi wa Mlungu na hakampanani mafupu kila muntu ntambu yaka-tenditi.

²⁸ “Nakaka nukugambirani kwana wamonga mlaamu hapeni wahowi pamberi pa kumwona Mwana gwa Muntu pakiza Muufalumi wakuwi.”

17

*Yesu kankugalambuka sheni
Mariku 9:2-13; Luka 9:28-36*

¹ Pagapititi mashaka sita Yesu kamtoliti Peteru na Yakobu na Yohani mlongu gakuwi kagenda nawa gweka yawu kulugongu latalipa.

² Aku pawaveriti wakumlola Yesu kagalam-buka sheni, sheni shakuwi shiweriti ndaa gam-bira mshenji na nguwu zyakuwi ziwera neru mbuu.

³ Shakapanu wafundwa watatu walii wawa-woniti Musa na Eliya pawayowera na Yesu. ⁴ Su Peteru kamgambira Yesu, “Mtuwa, iherepa nentu twenga twapanu, pagufira hanyawi visasa vitatu, shimu shaku na shamonga sha Musa na sha-monga sha Eliya.”

⁵ Pakaweriti kankali kankutakula hangu, liwundi lifufu limgubikira na liziwu lipikanika kulawa muliwundi ali palilonga, “Ayu ndo mwana gwangu yanumfira nentu nherepeziwa nayomberi, mumpikaniri.” ⁶ Wafundwa

pawapikaniriti aga watiliti nentu, su wasuntama makukama. ⁷ Yesu kawagendera kawashinkula pakalonga, “Namtira, mgoloki!” ⁸ Pawaloliti wawona ndiri muntu gwingi kumbiti Yesu gweka yakuwi.

⁹ Pawaweriti wankusuluka kulugongu Yesu kawaberiziya nawamgambira muntu vitwatira yawaviwoniti mpaka Mwana gwa Muntu pawamzyukisiya kulawa kwa wahowiti.

¹⁰ Shakapanu wafundwa wakuwi wamkosiya, “Iwera hashi wafunda wa Malagaliru wankutakula eti mpaka Eliya kizi huti?” ¹¹ Yesu kawankula, “Nakaka, Eliya hakizi kunyawa vitwatira yoseri. ¹² Nukugambirani kuwera Eliya kiza kala na wantu wammana ndiri, kumbiti wamtendera vyawafiriti weni. Mwana gwa Muntu hawambeziyi ntambu ira ayi mumawoku gawu.”

¹³ Peni panu wafundwa wavimana kuwera yomberi kaweriti kankuwagambira weni kuusu Yohani Mbatiza.

*Yesu kankumponiziya mwana kana shamshera
Mariku 9:14-29; Luka 9:37-43*

¹⁴ Pawawuyiti mulipinga lya wantu, muntu yumu kamgendera Yesu na kamsuntamalira, ¹⁵ na kalonga, “Mtuwa, gumwoneri lusungu mwana gwana! Yomberi kana shisirika, kayi mwana gwangu katabika nentu mala zitangala kaguwira mumotu ama mumashi. ¹⁶ Numjega kwa wafundwa waku, kumbiti waweza ndiri kumponiziya.”

¹⁷ Yesu kawankula, “Shiyiwuku ashi shahera moyu na shipotoka! Hanulikali na mwenga mpaka ndii? Munjegeri panu mwana ayu!”
¹⁸ Yesu kamkalipira shamshera ulii, na shamshera kamlawa na mwana ulii kawera mkomu palaa palii.

¹⁹ Shakapanu wafundwa wakuwi wamgendera Yesu pahala pagweka wamkosiya, “Iwera hashi twenga tusinda kumwusiya shamshera ulii.”

²⁰ Yesu kawankula, “Toziya mwahera njimiru, nuwagambira nakaka pamuwera na njimiru gambira mbeyu ndidini nentu, hamuwezi kulugambira lugongu alu, ‘Guwuki panu gugendi palii!’ Na lugongu alu halugendi. Haguwezi kutenda shitwatila shoseri!”
²¹ Kumbiti kwa kuluwa na kufunga mweza kuwalaviya washamshera awa, kwahera shintu shingi shiweza.

Yesu kankuyowera kayi kuusu kuhowa kwakuwi.

Mariku 9:30-32; Luka 9:43-45

²² Wafundwa pawaliwoniti pamuhera Galilaya, Yesu kawagambira, “Mwana gwa Muntu hawamupanani kwa wantu ²³ na hawamlagi, kumbiti lishaka lya tatu kwanjira kuhowa kwakuwi hakazyuki.”

Wafundwa waweriti na ushiwa nentu.

Kulipa zaka ya Numba nkulu ya Mlungu

²⁴ Yesu pamuhera na wafundwa wakuwi pawasokiti Kafarinaumu, watola mpiya za zaka za Numba nkulu ya Mlungu wamgenderiti Peteru na

wamkosiya, “Hashi mfunda gwenu kalipa mpiya za zaka za Numba nkulu ya Mlungu?”

²⁵ Peteru kawankula, “Yina!” Su Peteru pakayingiriti mnumba, pamberi kanetakuli shisoweru shoseri, Yesu kamkosiya, “Simoni gwengapa guwona ashi, wafalumi wa pasipanu watola ushuru ama kodi kwa ashina gaa? Kulawa kwa wenikaya ama kwa wahenga?”

²⁶ Peteru kawankula, “Kulawa kwa wahenga.” Yesu kamgambira, “Iherepa!, Su wenikaya wawusika ndiri kulipa. ²⁷ Kumbiti wantu awa nawatuwona twenga twawadoda. Su mgendi kilitanda mwakalopoli somba. Somba gwa kwanja kumlopola, gugubuturi mlomu gwakuwi na haguwonni mpiya zazitosha kulipira zaka yangu na mwenga. Guzitoli na gulipi kodi zyetu.”

18

Mkulu ndo gaa?

Mariku 9:33-37; Luka 9:46-48

¹ Shipindi shilii wafundwa wamgenderiti Yesu kumkosiya, “Hashi, ndo gaa hakaweri mkulu Muufalumi wa kumpindi kwa Mlungu?”

² Su Yesu kamshema mwana yumu, kamgolosiya pakati pawu, ³ na kalonga, “Nukugambilani nakaka pamuwera ndiri gambira wana awa hapeni mwingiri nakamu Muufalumi wa kumpindi kwa Mlungu. ⁴ Yakawera mkulu Muufalumi wa kumpindi kwa Mlungu ndo ulii yakalisulusiya mweni na kuwera gambira mwana ayu. ⁵ Na yoseri yakamshemera mwana gambira ayu, kanshemera neni.

*Vintu vyavimtenda muntu katendi vidoda
Mariku 9:42-48; Luka 17:1-2*

6 “Yoseri yakamtenda yumu gwa wana wadidini awa katendi vidoda, iweri mbaka kwa muntu ulii kumtawalira musingu mwakuwi lwala na kumwasira mubahari. **7** Shondi pasipanu toziya ya vintu vyavimtenda muntu katendi vidoda! Vintu avi mpaka vilawiri, kumbiti shondi kwa ulii yakayijega kwawomberi!

8 “Handa liwoku lyaku ama ligulu lyaku palikutenda gutendi vidoda, gulidumuli na gulyasi kutali! Iherepa nentu kwingira muukomu pota na liwoku ama ligulu kuliku kuwera na mawoku goseri na magulu goseri na wakwasili mumotu yagutiya ndiri mashaka goseri. **9** Handa lisu lyaku palikutenda gutendi vidoda, guliwusiyi! Iherepa nentu muntu kwingira muukomu wa mashaka goseri paguwera na lisu limu kuliku kuwera na masu goseri na wakwasili mumotu gwa Jehanamu.

*Mfanu gwa kondolu yakagamiriti
Luka 15:3-7*

10 “Mulikali weri namumbeziya yumu gwa wadidini awa. Nukugambirani, wantumintumi wawu wa kumpindi kwa Mlungu, shipindi shoseri wapalongolu pa Tati gwangu kakumpindi. **11** Mwana gwa Muntu kiziti kulopoziya shilii shashiyagamiriti.

12 “Mulihola hashi muntu pakawera na wakondolu miya na yumu pakayagamira hakatendi hashashi? Hakawaleki walii lilongu tisa na tisa palugongu na kugenda kumsakula ulii yakagamiriti. **13** Pakamwona, nukugambirani

nakaka hakammemeleri ulii kondolu yumu yakagamiriti kuliku mlilongu tisa na tisa yawagamiliti ndiri. ¹⁴ Ntambu ira ayi Tati gwenu gwa kumpindi kafira ndiri ata yumu gwa wadidini kagamiri.

*Mlongu pakatenda vidoda
Luka 17:3*

¹⁵ “Handa mlongu gwaku pakakukoseya, gumgenderi gwakamberiziyi. Gutendi hangu pamuweera gweka yenu. Pakakupikanira hagumpati mlongu gwaku. ¹⁶ Kumbiti pakakupikanira ndiri, gumtoli muntu yumu ama wawili pamuhera na gwenga, su muyoweri kwa wapitawu wawili ama watatu, Malembu Mananagala ntambu yagalembitwi. ¹⁷ Na pakashipikanira ndiri ashi, gutakuli kila shintu mushipinga sha wantu yawamjimira Yesu. Upeleru pakashipikanira ndiri shipinga ashi, gumloli gambira muntu yakamumana ndiri Mlungu ama mtola kodi.

Kulewelera na kulekiziya

¹⁸ “Su nukugambirani woseri, shamlewelera pasipanu shileweleritwi kala kumpindi kwa Mlungu na shamulekeziya pasipanu shilekeziwitwi kala kumpindi kwa Mlungu.

¹⁹ “Nukugambirani kayi, wawili wenu pasipanu pawajimirana kumluwa Mlungu shoseri, Tati gwangu gwa kumpindi hakawatenderi shitwatila ashi. ²⁰ Wantu wawili ama watatu pawaliwona pamuhera kumluwa Mlungu mulitawu lyaneni, hanweri pamuhera na womberi.”

Mfanu gwa ntumini yakalegeziyiti ndiri

²¹ Shakapanu Peteru kamgenderiti Yesu na kumkosiya, “Mtuwa, hashi mlongu gwangu pakankoseya numulekiziyi mala ninga? Hashi, mala saba?”

²² Yesu kamwankula, “Ndala, mala saba ndiri kumbiti miya msheshi na lilongu tisa, ²³ toziya Ufalumi wa kumpindi ulifana na ntambu ayi. Kuweriti na mfalumi yamu yakafiriti kulola mawalanga ga wantumintumi wakuwi. ²⁴ Pakanjiti kutenda hangu, wamjegera muntu yamu yakaweriti wankumshonga mpiya elufu lilongu. ²⁵ Ntumintumi ulii kaweriti ndiri na mpiya zitosha zya kulipa uwanda wakuwi, su mfalumi kalagaliriti kuwera yomberi wamuwuzi gambira ntumintumi pamuhera na mdala gwakuwi na wana wakuwi na vyoseri vyakawera navi su kalipi uwanda. ²⁶ Ntumintumi ulii kasuntamala palongolu pa mfalumi na kamluwiti, ‘Gunheperi hutu, hanukulipi kila shintu!’ ²⁷ Mtuwa gwa ntumintumi ulii kamwoneriti lusungu, su kamlekeziya uwanda ulii na kamleka kagendi zakuwi.

²⁸ “Ntumintumi ulii pakawukiti, kaliwoniti na yamu gwa wantumintumi wayaguwi yakaweriti kankumshonga mpiya miya yimu. Su kamkamula yomberi na kanjiti kumkaba singu pakamgambira, ‘Gunipi shilii shagunkopiti!’ ²⁹ Ntumintumi myaguwi kamsuntamalira na kamluwa pakalonga, ‘Gunheperi wuti, hanukulipi uwanda waku woseri!’ ³⁰ Kumbiti yomberi kajimiriti ndiri, su kamtatira mushibetubetu mpaka pakalipa lideni lili. ³¹ Wantumintumi wayaguwi pawawoniti

vitwatira vyavilawiliti, wahinginikiti nentu na wagenditi kumgambira Mfalumi kila shintu. ³² Mfalumi kamshema ntumintumi ulii na kamgambira, ‘Gwenga gwa ntumintumi gufaa ndiri! Neni nukulegeziya toziya gunduwiti nukulegiziyi. ³³ Gufiruwitwi gwenga gumwoneri lusungu ntumintumi muyagu ntambu yanukuwoniriti lusungu gwenga.’ ³⁴ Mfalumi kakalariti nentu, kamlaviya ntumintumi ayu wamwazibu na kumtatira mushibetubetu mpaka pakalipiti uwanda woseri.”

³⁵ Na Yesu kamaliriti kwa kulonga, “Ndo Tati gwangu gwa kumpindi hakawatenderani ntambu ira ayi kila muntu pakati penu pakamlegeziya ndiri mlongu gwakuwi kulawa mumoyu mwakuwi.”

19

Yesu kankuberiziya kuusu kulekana

Mariku 10:1-12

¹ Yesu pakamaliliti kutakula visoweru avi, kawuka Galilaya kagenda mumkowa gwa Yudeya, kumwambu kulushemba Yoridani.

² Wantu wavya wamgenderiti aku, na yomberi kawaponiziyiti walelwii.

³ Mafalisayu wamu wamwizira, wafiriti kumgomiziya pawamkosiya, “Hashi, Malagaliru getu gatulekeziya muntu kumleka mdala gwakuwi kwa likosa lyoseri?”

⁴ Yesu kawawankula, “Hashi, hamwebetuli Mumalembu Mananagala handa Mlungu pakanjiti kumuumba muntu mpalu na mdala? ⁵ Su Mlungu kalonga, ‘Toziya ayi hakamleki mawu na tati

gwakuwi, hakagendi na mdala gwakuwi, woseri awili hawaweri yamu.’⁶ Su womberi hawaweri ndiri awili, kumbiti hawaweri yamu. Shakalemetiziyiti Mlungu, muntu nakashitula gweka.”

⁷ Kumbiti Mafalisayu wamkosiya, “Iwera hashi, Musa katupanani Lilagaliru kwa muntu kumleka mdala gwakuwi kwa kumpanani malembu ga kumleka?”

⁸ Yesu kawankula, “Musa kalagaliriti kuwaleka wadala wenu toziya mwelewa ndiri pawawa-fundisha. Kumbiti iwera ndiri ntambu ayi mu-shipindi Mlungu pakaumbiti.⁹ Nukugambirani kuwera muntu yoseri yakamleka mdala gwakuwi kwantambu yoseri ilii kuliku kuojimira kwakuwi, su katenda uhumba pakayuga mdala gwingi.”

¹⁰ Wafundwa wakuwi wamgambira, “Paviwera vitwatira vya mpalu na mdala vya ntambu ayi, mbaka kulikala pota kuyuga.”

¹¹ Yesu kawankula, “Vitwatila avi viwawusu ndiri woseri yawaweza kuvijimira, kumbiti hera kwa woseri Mlungu yakawapanani wavimani.

¹² Toziya kwana vintu vimonga vyavimtenda muntu kayugi ndiri, wamonga wayiwukiti ntambu ira ayi, na wamonga watendwa na wantu hapeni wayugi na wamonga walema kuyuga toziya ya Ufalumi wa kumpindi. Yoseri yakajimira mafundu aga, su kagajimili.”

*Yesu kankuwatekelera wana wadidini
Mariku 10:13-16; Luka 18:15-17*

¹³ Wantu wamu wamjegeriti Yesu wana wadidini su kawakisikiri na kuwaluwira kwa Mlungu, kumbiti wafundwa wawakalipira.

¹⁴ Yesu katakula, “Muwaleki wana wizi kwa neni,

namuwalewelera toziya Ufalumi wa kumpindi
ndo wa wantu gambira wana awa.”

¹⁵ Kawakisikira womberi, shakapanu kawuka
palii.

Muntemba kalunda
Mariku 10:17-31; Luka 18:18-30

¹⁶ Muntu yumu kamgendera Yesu kamkosiya,
“mfunda, ntendi shintu gaa shiherepa su mpati
ukomu wa mashaka goseri?”

¹⁷ Yesu kamwankula, “Iwera hashi gunkosiya
kuusu shitwatila shiheri? Kwana yumu hera
yakawera muheri. Pagufira kwangira muukomu
wa mashaka goseri gugajimili malagaliru ga
Mlungu.”

¹⁸ Yomberi kakosiya, “Malagaliru goshi?”
Yesu kamwankula, “Nagulaga, nagutenda
uhumba, nagwiwa, nagutakula upitawu wa
mpayu kwa muntu yoseri, ¹⁹ guwapanani ligoya
tati gwaku na mawu gwaku, na guwafiri wantu
wamonga ntambu yagulifira gumweni.”

²⁰ Muntemba ulii kamgambira, “Malagaliru
goseri nugajimira, ntendi shishi shimonga?”

²¹ Yesu kamgambira yomberi, “Handa pagufira
guweri muheri nakaka, gugendi gwakawuzi vintu
vyaku vyoseri na guwapanani mpiya wahushu
na gwenga haguweri mlunda kumpindi kwa
Mlungu, shakapanu gwizi gunfati.”

²² Muntemba ulii pakapikaniriti aga, kagenda
zakuwi pakakalala toziya kaweriti kalunda
nentu.

²³ Shakapanu Yesu kawagambira wafundwa
wakuwi, “Nakaka nukugambirani mwenga,
hayiweri vikamala nentu kwa mlunda

kwingira Muufalumi wa kumpindi. ²⁴ Nakaka nuwagambirani, hayiweri vikamala kwa mlunda kwingira Muufalumi wa Mlungu kuliku shigongolu shawashishema ntembu kwingira mushitoboli sha sindanu.”

²⁵ Wafundwa pawapikaniriti aga, walikan-gasha nentu. Su wamkosiya, “Hashi, ndo gaa yakaweza kulopoziwa?”

²⁶ Yesu kawalola na kawankula, “Ashi shikamala nentu kwa wantu, kumbiti kwa Mlungu shila shintu shikamala ndiri.”

²⁷ Shakapanu Peteru kalonga, “Guloli, twenga tuleka shila shintu na tukufata gwenga. Hashi, hatupati shishi?”

²⁸ Yesu kawagambira, “Hamuweri na unakaka kuwera Mwana gwa Muntu pakalikala mushibanta sha shifalumi shikwisa muisi yasyayi, mwenga yamunfata neni, hamulivagi muvibanta vikwisa, kugakolamlima makabila lilongu na mbili ga Israeli. ²⁹ Na yoseri yakalekiti numba ama mlongu ama mhasha ama tati ama mawu ama wana ama malambu toziya yaneni, hakapati mala miya nentu ya vilii yakavilekiti na hakalikali muukomu wa mashaka goseri. ³⁰ Kumbiti wantu wawuwa yawawera wa kwanja vinu hawaweri wa kupelera, na woseri yawawera wakupelera vinu hawaweri wa kwanja.

20

Watenda lihengu mulirambu lya mizyabibu

¹ “Ufalumi wa kumpindi ulifana hangu. Kuweriti na muntu yakalilawa mandawira putiputi kugenda kuwatula wantu watendi lihengu mulirambu lyakuwi lya mizyabibu. ² Kapataniti na-womberi shibenamgongu sha lishaka limu, na kawajega wantu wamu mulirambu lyakuwi lya mizyabibu. ³ Kalawa saa tatu mandawira ka-genda pahala pa soku kawawona wantu wa-monga wagoloka paliya wahera lihengu. ⁴ Su kawagambira, ‘Mwenga mgendi mwakatendi li-hengu mulirambu lya mizyabibu, neni hanuwa-panani shibenamgongu.’ ⁵ Su womberi wa-genda. Mweni kana lirambu kawuka kayi saa sita na saa tisa palwala, katenditi ntambu iraa. ⁶ Payiweriti pakwegera na mshenji kuzyeta pak-agenditi pahala pa soku, kawawoniti wantu wa-monga wankali wankugoloka paliya. Yomberi kawakosiya, ‘Iwera hashi mgoloka panu pal-wala poseri pota kutenda lihengu?’ ⁷ Womberi wamwankula, ‘Kwahera muntu yakatupa lihengu twenga.’ Na yomberi kawagambira, ‘Mwenga mgendi na kutenda lihengu mulirambu lyaneni lya mizyabibu.’

⁸ “Mshenji paguzyetiti yakana lirambu kiziti na kamgambiriti mtula mpiya gwakuwi, ‘Guwashemi watenda lihengu na guapanani vibenamgongu vyawu, gwanjiti kuapanana yanuwajegiti muupeleru na gumaliri kwa kuapanana walii yanuwajegiti kwanja.’ ⁹ Wantu yawanjiti kutenda lihengu mshenji kuzyeta, gumpanani kila muntu shibenamgongu sha lishaka limu. ¹⁰ Su wantu waliya yawaweriti

wakwanja kwiza kutenda lihengu wiziti kutola mpiya zyawu, womberi waliholiti kuwera hawapati mpiya nentu kuliku womberi, kumbiti wapatiti vibenamgongu vyawu kila muntu.

11 Womberi watoliti mpiya zyawu na wanjiti kumuhinginiziya mtuwa yakawajegiti kutenda lihengu. **12** Watakula, ‘Wantu awa yaguwajegiti kutenda lihengu muupeleru, watenda lihengu lisaa limu hera, twenga tutenda lihengu kwanjira mandawira mpaka mshenji kuzyeta, tuvumiliya mshenji gukalipa, su gwenga gutulipa twenga ntambu yaguwalipa womberi!’

13 “Mtuwa ulii kamwankula yumu gwawu, ‘Gupikaniri ganja, nukupunja ndiri shintu! Toziya gujimirana na nenii nukulipi shibenamgongu. **14** Vinu gutoli malipu gaku na gugendi ukaya. Nfira kumupa muntu ayu yanumjegiti muupeleru kutenda lihengu, shibenamgongu ntambu yanukupanana gwenga. **15** Hashi, nenii nekeziwa ndiri kutenda ntambu yanfira kutendera mpiya zangu? Ama gumonera weya toziya nenii ntanga wantu?”

16 Yesu kamalira kwa kutakula, “Su wantu woseri yawawoneka wakuupeleru vinu, hawaweri wakwanja na wantu woseri yawawoneka wakwanja vinu, hawaweri wakuupeleru.”

Yesu kankuyowera mala ya tatu kuusu kuhowa kwakuwi
Mariku 10:32-34; Luka 18:31-34

17 Yesu pakaweriti kankugenda Yerusalem, kawatoliti wafundwa wakuwi lilongu na wawili pambwega na kuwagambira gweka yawu

pawaweriti wankugendagenda.¹⁸ Kawagambira, “Mpikaniri, twankugenda Yerusalemu, aku Mwana gwa Muntu hawambati na kumjega kwa Watambika wakulu na wafunda wa Malagaliru. Womberi hawamtozi kumlaga¹⁹ na hawawapanani wantu wa isi zimonga, womberi hawamtenderi lidufiya na hawamkomi na hawamlagi kwa kumkong'ondera mulupingika na lishaka lya tatu kwanjira pakahowiti hakazyuki.”

*Kuluwa kwa mawu gwa Yakobu na Yohani
Mariku 10:35-45*

²⁰ Shakapanu mdala gwa Zebedayu kiziti kwa Yesu pamuhera na wana wakuwi wawili, kam-suntamalira na kumluwa shintu.

²¹ Yesu kamkosiya, “Gufira shishi?”

Mawu uliya kamwankula, “Gunahidi nenii kuwera wana waneni awa wawili hawalivagi yumu uwega waku wa kumliwu na yumonga uwega waku wa kumshigi, shipindi paguwera Mfalumi.”

²² Yesu kawankula wana walii, “Muvimana ndiri shamluwa. Hashi, muweza kulandira lutekeru lwa ndabibiku lwanfira kulandira nenii?”

Womberi wamwankula, “Tuweza.”

²³ Yesu kawagambira, “Nakaka hamlandiri lutekeru lwangu. Kumbiti nenii hapeni ntakuli yoshi hakalivagi kumliwu ama kumshigi kwaneni. Shitwatira ashi ndo sha woseri yawatulilwa kala na Tati gwangu.”

²⁴ Wafundwa wamonga walii pawapikaniriti aga, wawakalaliti walongu wawili walii.

²⁵ Su Yesu kawashema woseri pamuhera na kawagambira, “Muvimana kuwera wakolamlima

wa isi zimonga wankuwakola wantu wawu kwa makakala na walongoziya wawu wanauwezu nentu. ²⁶ Kumbiti kwa mwenga naiwera gambira womberi pakati penu. Handa pakati penu kwana muntu yakafira kuwera mkulu, kaweri ntumintumi gwa wantu woseri. ²⁷ Handa pakati penu kwana muntu yakafira kuwera gwa kwanja, kaweri ntumintumi gwenu. ²⁸ Na nenii Mwana gwa Muntu niziti ndiri wantenderi, kumbiti niziti kutenda na kuwulaviya ukomu wangu, su nuwalopoziyi wantu wavuwa.”

*Yesu kankuwaponiziya wanawisi wawili
Mariku 10:46-52; Luka 18:35-43*

²⁹ Yesu pamuhera na wantumintumi wakuwi pakaweriti wankuwuka lushi lwa Yeriku, lipinga likulu lya wantu limfatiti. ³⁰ Su kuweriti na wanawisi wawili walivaga pampeku pa njira, wapikiniriti kuwera Yesu kankupita peni paliya, su wanjiti kubotanga, “Mtuwa, Mwana gwa Dawudi! Gutuwoneri lusungu!”

³¹ Lipinga lya wantu liwakalipira na kuwagam-bira wanyamali. Kumbiti womberi wongera kub-otanga, “Mtuwa, Mwana gwa Dawudi! Gutuwoneri lusungu!”

³² Yesu kagoloka kawashema womberi. Su kawakosiya, “Mfira nuwatenderi shishi?”

³³ Womberi wamwankula, “Mtuwa, tuluwa ku-wona!”

³⁴ Su Yesu kawawonera lusungu, kawashinkula masu gawu, na palaa paliya waweziti kuwona na wamfatiti.

21

*Yesu kankwingira Yerusalemu kwa shereku
Mariku 11:1-11; Luka 19:28-38; Yohani 12:12-19*

¹ Yesu na wafundwa wakuwi pawaweriti pakwegera na Yerusalemu na kusoka Betifagi kulugongu lwa Mizeyituni, kawatumiti wantumintumi wakuwi wawili, ² pakawagambira, ‘Mgendi mpaka kushiji sha palongolu penu na hamumwoni punda na mwana gwakuwi wawatawa. Muwayopoli na munjegeri. ³ Handa muntu yoseri pakatakula shoseri, mumgambiri, ‘Mtuwa kawafira kawatenderi na shakapanu hawawalekeri.’ ”

⁴ Shitwatira ashi shitendikiti su galii gagatakulitwi na mbuyi gwa Mlungu gatendeki,
⁵ “Mlugambiri lushi lwa Sayuni,
Guloli, Mfalumi gwaku kankwiza kwa gwenga!
Ndo mpoli na kakwena panani pa punda,
Na ndama, mwana gwa punda.”

⁶ Su wafundwa wakuwi wagenda na watenda ntambu Yesu yakawagaliriti, ⁷ wamjega punda ulii na ndama gwakuwi, wayazilira nguwu zyawu panani pa punda na Yesu kakwena kalivaga pampindi pakuwi. ⁸ Lipinga lya wantu wayarika nguwu zazu munjira, na wantu wamonga wadumula maputira ga mitera na waiyalika panjira.
⁹ Lipinga lya wantu wamlongoleriti Yesu na wamonga wamfatiti kumbeli pawabotanga,
“Kakwiswi Mwana gwa Dawudi!
Mlungu kamtekeleri yakiza mulitawu lya Mtuwa!
Kakwiswi Mlungu!”

10 Yesu pakaweriti kankwingira Yerusalemu, lushi loseri luweriti na shelekusheleku. Wantu wakosiyiti, “Hashi, ayu ndo gaa?”

11 Lipinga lya wantu liwankula, “Ayu ndo Yesu mbuyi gwa Mlungu, kalawa Nazareti isi ya Galilaya.”

Yesu kagenda kwingira Mnumba nkulu ya Mlungu

Mariku 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohani 2:13-22

12 Yesu kagenda kwingira Mnumba nkulu ya Mlungu, kawawinga kunja wantu woseri yawaveriti wankuwuza na kuhemera vintu palii. Kazigalambuziya meza zawaferiti wankuvunjira mpiya na vigoda vy a wantu yawaveriti wankuwuza wang'unda, **13** na kawagambira, “Galembwa Mumalembu Mananagala kuwera Mlungu kalonga, ‘Numba nkulu yaneni hayishemwi numba ya sala.’ Kumbiti mwenga muyitenda mpanga ya wapoka!”

14 Wanawisi na yawalewelekiti wamgendiriti Yesu Kunumba nkulu ya Mlungu na yomberi kawaponiziya. **15** Su, watambika wakulu na wafunda wa Malagaliru wakalaliti pawawoniti vitwatira vy a kulikangasha vyakatenditi na wana pawaveriti wankubotanga Mnumba nkulu ya Mlungu pawalonga, “Kakwiswi Mwana gwa Dawudi!” **16** Su womberi wamkosiya Yesu, “Hashi, gupikinira ntambu yawalonga?”

Yesu kawankula, “Yina mpikanira. Hashi, hamwebetuli Malembu aga? ‘Guwafunditi wana na wana wanoru ntambu ya kukukwisa.’ ”

17 Su, Yesu kawaleka na kagenda kunja kwa lushi na kagenda Betaniya na kalikaliti kulaa pashiru poseri.

*Yesu kankugupangira mtera gwa Kuyu
Mariku 11:12-14,20-24*

18 Yesu pakaweriti kankuwuya mlushi mandawira putiputi, kaweriti na njala.

19 Kaguwona mkuyu pampeku pa njira na kagugendera, kumbiti guweriti gwahera bwajubwaju loseri ira gwana mihamba hera. Su kagugambira mtera, “Hapeni guleri kayi mabwajubwaju!” Palaa palii mkuyu gulii guyuma.

20 Wafundwa pawaguwoniti na walikangasha, pawalonga, “Iwera hashi mkuyu agu guyuma kanongola?” **21** Yesu kawankula, “Nakaka nuwagambirani, handa pamuwera na njimiru pota na lyoga, hamuwezi kutenda ntambu yantenditi kwa mkuyu agu na kwa hangu ndiri hera kumbiti ata hamuwezi kulugambira lugongu, ‘Gutupuki gukalidibiziyi gumweni mulitanda,’ na hayitendeki. **22** Handa pamwajimira, hampananwi shoseri shamluwa kwa Mlungu.”

*Likosiwu kuusu uwezu wa Yesu
Mariku 11:27-33; Luka 20:1-8*

23 Yesu kingiriti Mnumba nkulu ya Mlungu na kaweriti kankufunda. Watambika wakulu na wazewi wamwiziriti Yesu na kumkosiya, “Hashi, gutenda vitwatira avi kwa uwezu wa gaa? Hashi, ndo gaa yakakupanana uwezu awu?”

²⁴ Yesu kawankula, “Naneni hanuwakosiyi likosiwu limu na pamunankula, su naneni hanuwagambirani ntenda vitwatira avi kwa uwezu wa gaa. ²⁵ Nuwakosiya, ‘Hashi, uwezu wa Yohani Mbatiza ulawiti kwagaa? Hashi, ulawiti kumpindi ama kwa wantu?’”

Kumbiti wanjiti kulitakuziyana weni, “Hatu-longi ashi? Handa patutakula, ‘Ulawiti kwa Mlungu,’ yomberi hakatukosiyi, ‘Su, iwerha hashi mumjimiriti ndiri Yohani?’ ²⁶ Kumbiti patulonga, ‘Ulawiti kwa wantu,’ tutira lipinga lya wantu toziya wantu woseri wavimana kuwera Yohani kaweriti mbuyi gwa Mlungu.” ²⁷ Su, wamwankula Yesu, “Tuvimana ndiri.”

Yesu kawagambira, “Naneni viraa hapeni nuwagambiri ntenda vitwatira avi kwa uwezu wa gaa.

Mfanu gwa wana wawili

²⁸ “Vinu mwenga mulihola ashishi kwa shitwatira ashi? Kuweriti muntu yumu yakaweriti na wana wakuwi wawili. Yomberi kamgendiriti mkulu yumu na kulonga, ‘Mwana gwangu, leru gugendi gwakatendi lihengu mulirambu lya mizyabibu.’ ²⁹ Yomberi kamwankula, ‘Hapeni ng’endi,’ kumbiti shakapanu kagenda kutenda lihengu. ³⁰ Shakapanu tati ulii kamgendera mwana gwakuwi yumonga kamgambiriti ntambu ilii. Yomberi kamwankula, ‘Yina tati hang’endi,’ kumbiti kagenditi ndiri. ³¹ Hashi, pa wawili awa gaa yakatenditi gakafiriti tati gwakuwi?”

Womberi wamwankula, “Uliya mwana gwa kwanja.”

Su, Yesu kawagambira, “Nuwagambirani nakaka, watola kodi na wandiyandiya hawawalonguleri kugenda kwingira Muufalumi wa Mlungu. ³² Toziya Yohani Mbatiza kiziti kwa mwenga kawalanguziya njira ya kulikala ya kumfiriziya Mlungu na mwenga mumjimira ndiri, kumbiti watola kodi na wandiyandiya wamjimiriti. Ata pamwoniti goseri aga, mwenga mlekiti ndiri vidoda vyamtenda na kumjimira yomberi.”

Mfanu gwa watenda lihengu mulirambu lya mizyabibu

Mariku 12:1-12; Luka 20:9-19

³³ Yesu kalonga, “Mpikaniri mfanu gumonga. Kuweriti na muntu yakaweriti na lirambu, ndo mweni yakalimiti mizyabibu, katindiziya lipamanda na kabawa linegu lya kukamira zyabibu na kanyawiti liringu lya kulolelera. Shakapanu lirambu lya mizyabibu lilii kaliyazimira kwa walimaji, mweni kagenda mwanja gwa kutali. ³⁴ Shipindi sha kubenanga pashisokiti, kawatumiti wantumintumi wakuwi kwa walimaji walii, su watoli semu yakuwi yawabeniti. ³⁵ Walimaji walii wawakamula wantumintumi wakuwi, yamu wamkomanga, yumonga wamlaga na yumonga wamlaga kwa kumgumanga mabuwi. ³⁶ Muntu ulii kawatuma kayi wantumintumi wamonga wavuwa, kuliku wa kwanja, walimaji walii watenda ntambu ira ilii. ³⁷ Upeleru kamtuma mwana gwakuwi

kugenda kwa womberi pakalihola, ‘Nakaka hawampikiniri mwana gwangu.’³⁸ Kumbiti walimaji walii pawamwoniti mwana gwakuwi, walitakuziyana weni kwa weni, ‘Ayu ndo muhala gwakuwi. Mwizi tumlagi na uhala wakuwi hauweri watwenga!’³⁹ Su, wambata na wamlaviya kunja kulirambu lilii lya mizyabibu na wamlaga.”

⁴⁰ Yesu kawakosiya, “Vinu, mweni kana lirambu lya mizyabibu pakiza, hakawatendi hashi walimaji walii?”

⁴¹ Womberi wamwakula, “Hakawalagi woseri yawatenditi vidoda na lirambu lilii hakawapanani walimaji wamonga, ndo weni hawamupanani semu yakuwi yawavibena kwa shipindi sha kubenanga.”

⁴² Yesu kawagambira, “Hashi, hamwebetuli shawalembiti Mumalembu Managala?
‘Libuwi lyawalilemiti wanyawa numba,
vinu liwera libuwi lyaliwera na mana nentu ku-
liku mabuwi goseri.

Mtuwa ndo yakatenditi shitwatira ashi,
shitwatira sha kulikangasha nentu kwa twenga!’
”

⁴³ Yesu kongera kutakula, “Su nuwagambi-
rani, Ufalumi wa Mlungu hawawawusiyi kwa
mwenga na kuwapanani wantu yawalera mab-
wajubwaju gaherepa.⁴⁴ Yoseri yakaguwa pa
libuwi ali hakamegeki vipandi vipandi na libuwi
palimguwira muntu yoseri, halimupekesi.”

⁴⁵ Watambika wakulu na Mafalisayu
pawapikaniriti mifanu ya Yesu na wavimaniti
kuwera yomberi kaweriti kankuwalonga weni.

46 Su wajeriti kusakula ntambu ya kumkamula Yesu. Kumbiti womberi watiriti lipinga lya wantu lyawamaniti kuwera Yesu ndo mbuyi gwa Mlungu.

22

*1 Mfanu gwa msambu gwa ndowa
Luka 14:15-24*

- 1** Yesu katakuliti nawomberi kayi kwa mfanu.
- 2** “Ufalumi wa kumpindi ulifana ntambu ayi. Kuweriti na mfalumi yakamtandiriti mwana gwakuwi mpalu msambu gwa ndowa.
- 3** Su, kawatumiti wantumintumi wakuwi wakawashemi walii yawashemiritwi wizi kumsambu, kumbiti walii yawashemiritwi walemiti kwiza.
- 4** Kawatuma kayi wantumintumi wamonga, pakatakula, ‘Muwagambiri yawawashemiriti kuwera msambu gwangu vinu gwa kala, wang’ombi wangu na wandama waherepa wawalikitula kala. Shila shintu shiwnera kala, su mwizi mumsambu gwa ndowa!’
- 5** Kumbiti wahenga yawashemiritwi walisherwa ndiri, su wendereyiti na vitwatira vyawu, yumu kagenditi kulirambu kwakuwi na yumonga kagenditi kutenda biyashala yakuwi,
- 6** na wamonga wawakamula wantumintumi walii, wawakomanga na kuwalaga.
- 7** Mfalumi ulii kakalariti nentu, su kawatuma wanjagila wakuwi wakawalagi woseri yawatenditi hangu na kapambira motu lushi zyawu.
- 8** Shakapanu kawagambira wantumintumi wakuwi, ‘Msambu gwa ndowa gwa kala, kumbiti yawashemiritwi walema kwiza.

⁹ Vinu mgendi munjira pamwawona wantu woseri mwashemi wizi mumsambu gwa ndowa.’ ¹⁰ Su wantumintumi walii wawuka na wagenda munjira, wawashemera wantu woseri yawawoniti, wadoda na waheri, numba yoseri ya msambu ivuwiti wahenga.

¹¹ “Mfalumi pakayingiriti kuwalola wahenga, kamwona muntu kavala ndiri nguwu ya ndowa. ¹² Mfalumi kamkosiya, ‘Ganja, gwingira hashi panu pota kuvala nguwu ya ndowa?’ Kumbiti yomberi kawankula ndiri. ¹³ Palaa palii mafalumi kawagambira wantumintumi, ‘Mumtawi magulu na mawoku, mwakamwasi kunja muntiti. Aku hakalili na kugayagaya menu gakuwi.’ ”

¹⁴ Na Yesu kamalira kwa kutakula, “Yawashemiritwi wawuwa, kumbiti yawasyagulitwi ndo wadidini.”

*Mafundu kuusu kulipa kodi kwa Kayisari
Mariku 12:13-17; Luka 20:20-26*

¹⁵ Shakapanu Mafalisayu wagenda zazu na wapangiti ntambu ya kumgomiziya Yesu kwa visoweru vyakuwi. ¹⁶ Su, womberi wawatuma wafundwa wawu pamuhera na wantumini wa shipinga sha Herodi kugenda kwa Yesu. Womberi walonga, “mfunda, tuvimana handa gwenga gutakula nakaka. Gwenga gufunda nakaka kuusu mafliru ga Mlungu kwa wantu, gutira ndiri shawalihola wamonga, toziya gulishera ndiri ukulu wa muntu. ¹⁷ Su, gutugambiri, gwenga gulihola shishi? Lagaliru ama lagaliru ndiri kulipa kodi kwa Kaisari?”

¹⁸ Kumbiti Yesu kavimana ukondola wawu yawalihola, su kawagambira, “Mwawafyangu

mwenga! Iwera hashi mwankujera kungomiziya? ¹⁹ Munanguziyi mpiya zya kulipira kodi!”

²⁰ Womberi wamlivilira ligwala lya mpiya, na Yesu kawakosiya, “Sheni na malembu aga mumpiya ga gaa?”

²¹ Womberi wamwankula, “Ga mfalumi gwa Rumi.”

Su Yesu kawagambira, “Mumpanani Kaisari vyaviwera nya Kaisari na mumpanani Mlungu vyaviwera nya Mlungu.”

²² Pawapikaniriti hangu, walikangasha na wamleka wagenditi zawu.

Mafundishu kuusu kuzyuka

Mariku 12:18-27; Luka 20:27-40

²³ Lishaka liraa lilii, Masadukayu wamu ndo yawatakulaga wantu yawahowiti hapeni wazyuki, wamgenderiti Yesu. ²⁴ Su wamgambira, “mfunda, Musa katakuriti kuwera muntu yakayugiti pakahowa pota kuleka mwana, ndo mlongu gwakuwi kamyugi mdala mkenja uliya, su kamleleri wana mlongu gwakuwi yakahowiti.

²⁵ Vinu petu panu, paweriti na walongu saba. Mlongu mkulu kayugiti mdala na kahowiti pota kupata mwana, su mlongu gwakuwi kamuhala mkenja ulii. ²⁶ Iwera ntambu ira kwa mlongu gwa pili na gwa tatu mpaka kwa woseri saba.

²⁷ Lupeleru na mdala uliya kahowiti vira.

²⁸ Vinu, mulishaka lya kuzyuka kwa yawahowiti, hashi, mdala ayu hakaweri mdala gwa gaa? Toziya mkenja ayu kaweriti mdala wa walongu woseri saba.”

²⁹ Yesu kawankula, “Mwenga mwagamila nakaka! Mwagamila toziya mgamana ndiri Malembu Mananagala ama makakala ga Mlungu. ³⁰ Toziya yawahowiti pawazyuka, hawalifani gambira wantumintumi wa kumpindi kwa Mlungu na wantu hapeni wayugi ama kuyugwa. ³¹ Kumbiti kuusu kuzyuka kwa yawahowiti, hashi, hamwenibetuli galaa Mlungu gakawagambiriti? Mlungu kawagambiriti, ³² ‘Neni ndo Mlungu gwa Aburahamu, ndo Mlungu gwa Isaka, ndo Mlungu gwa Yakobu!’ Yomberi Mlungu gwa wahowiti ndiri, ira Mlungu gwa wakomu.” ³³ Lipinga lya wantu palipikaniriti hangu walikangasha mafundu gakuwi.

Lilagaliru likulu

Mariku 12:28-34; Luka 10:25-28

³⁴ Mafalisayu pawapikaniriti handa Yesu kawawankula Masadukayu mpaka wasinditi kumkosiya kayi, su womberi waliwoniti pamuhera. ³⁵ Yumu gwawu, mfunda gwa Malagaliru, kamkosiya Yesu kwa kufira kumgomiziya, ³⁶ “mfunda, lilagaliru lyoshi ndo likulu Mumalagaliru?”

³⁷ Yesu kamwankula, “Gumfiri Mtuwa Mlungu gwaku kwa moyu gwaku gwoseri, kwa rohu yaku yoseri na kwa mahala gaku goseri.” ³⁸ Ali ndo lilagaliru likulu lya kwanja. ³⁹ Na lya pili lilifana na ali, “Gumfiri gwapakwegera gwaku ntambu yagulifira gumweni.” ⁴⁰ Malagaliru goseri ga Musa na malembu ga wambuyi wa Mlungu gankulitumbira malagaliru mawili aga.

*Likosiwu kuusu Kristu Mlopoziya
Mariku 12:35-37; Luka 20:41-44*

⁴¹ Mafalisayu pawaveriti pamuhera, Yesu kawakosiiti, ⁴² “Mwenga mulihola hashi kuusu Kristu Mlopoziya? Hashi, yomberi ndo gwa shiyiwuku shagaa?”

Wamwankula, “Shiyiwuku sha Dawudi.”

⁴³ Yesu kawagambira, “Su, iwezekana hashi kwa likakala lya Rohu Mnanagala Dawudi kamshemi yomberi ‘Mtuwa’? Dawudi katakuliti,

⁴⁴ ‘Mtuwa kamgambiriti Mtuwa gwangu, Gulivagi uwega waneni wa kumliwu, Mpaka nuwatuli wangondu waku pasi pa magulu gaku.’

⁴⁵ Payiwera Dawudi kamshemiti yomberi ‘Mtuwa,’ su iwezakana hashi kuwera Kristu ndo gwa shiyiwuku sha Dawudi?”

⁴⁶ Kwahera muntu yoseri yakaweziti kumwankula Yesu na kwanjira lishaka lilii kwahera yakajeriti kayi kukosiya shoseri.

23

Yesu kankuwaberiziya wantumini kuusu wa-funda wa Malagaliru na Mafalisayu

Mariku 12:38-40; Luka 11:37-52; 20:45-47

¹ Shakapanu Yesu kaligambira lipinga lya wantu pamuhera na wafundwa wakuwi,

² “Wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu wanauwezu wa kutakulira Malagaliru ga Musa. ³ Su mfiruwa kujimila na kutenda shoseri shawawagambireni, kumbiti namtenda vyawawatenda weni, toziya watenda ndiri

vili vyawafunda. ⁴ Watawa visanka vitopa na kuwatwika wantu, kumbiti weni wasinda ata kutalipisiya shala wapati kupapa. ⁵ Womberi wankutenda matendu gawu goseri su wantu wagawoni, wankuvala tepi zilembwa malagaliru kusheni kwawu na mumawoku na wongera mishirashira mumahabiti gawu. ⁶ Wafira kulikala pahala paligoya mumsambu na kulikala viti vya ligoya munumba ya Mlungu. ⁷ Wafira wawalamsiyi kwa ligoya pahala pa soku na wafira wantu wawashemi, ‘Mfundu.’ ⁸ Kumbiti mwenga namshemwa ‘mfunda,’ toziya mfunda gwenu yumu hera, na woseri mwenga mwawalongu. ⁹ Ama namumshema muntu yoseri ‘Tati’ pasipanu, toziya mwana Tati yumu hera kumpindi. ¹⁰ Namshemwa ‘Walonguziya,’ toziya mwana mlonguziya yumu hera ndo Kristu Mlopoziya. ¹¹ Yakawera mkulu pakati penu mpaka kaweri ntumintumi gwenu. ¹² Yakalikwisa hawamsulusiyi na yakalisulusiya mweni, hakakwiswi.”

*Yesu kankuukalipira ufyangu wawu
Mariku 12:40; Luka 11:39-42,44,52, 20:47*

¹³ “Shondi wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu, mwawafyangu mwenga! Mwankutata mlyangu gwa Ufalumi wa kumpindi palaa wantu pawafiriti kwingira, kumbiti maweni mwenga mwingira ndiri na muwajimira ndiri wantu yawajera kwingira. ¹⁴ Shondi wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu, mwawafyangu mwenga! Mwankuwayonga wakenja nakuwapoka numba zawu na

mwankulilanguziya kusali sala ntali! Toziya ya hangu hampati azabu nkulu nentu!” Malembu gamonga gahera musitari agu.

¹⁵ “Shondi wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu, mwawafyangu mwenga! Mwankugenda mwanja mulitanda na paisi su mpati muntu yamu yakajimira ntambu yamjimira. Pamumpata, mumtenda mala mbili kaweri muntu gwa kugenda mumotu gwa jehanamu kuliku maweni mwenga.”

¹⁶ Shondi walongoziya mwana lwisi! Mwenga mfunda muntu pakalilapira kwa Numba nkulu ya Mlungu, kulilapira aku shintu ndiri, kumbiti pakalirapa kwa zahabu Mnumba nkulu ya Mlungu, kulirapira aku kumkola. ¹⁷ Mwenga mwanalwisi wazigizigi! Shoshi shana mana nentu, zahabu ama Numba nkulu ya Mlungu yayitenda zahabu iweri nanagala? ¹⁸ Kayi mfunda, muntu pakalirapira pashitalawanda sha kutambikira, shintu ndiri, kumbiti pakalirapira kwa lifupu lyawalituliti pashitalawanda sha kutambikira, kulirapaaku hakumkoli. ¹⁹ Mwenga mwawa lwisi! Shoshi sha mana nentu, lifupu lili, ama pashitalawanda sha kutambikira peni patendaga lifupu liweri linanagala? ²⁰ Muntu yakalilapira kwa pashitalawanda sha kutambikira kalirapa kwa pahala pa kutambikira na mafupu goseri gawatuliti pahala pa kutambikira. ²¹ Na yakalirapira kwa Numba nkulu ya Mlungu, kalilapira kwa Numba nkulu ya Mlungu na Mlungu yakalikala amu, ²² na yoseri yakalirapira kumpindi kwa Mlungu, su

kalilapira kwa shibanta sha shifalumi sha Mlungu na kwa Mlungu yakalivagira. ²³ “Shondi wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu, mwawafyangu mwenga! Mwankuwatoza wantu shintu shimu muvintu lilongu, ata kuusu viungu nya likolu gambira mahamba ganunkira weri na binzari na jira na kumbiti mleka kujimira mafundu ga mana ga Malagaliru, gambira vitendu viheri na lusungu na njimiru. Vitwatila avi nya mana ndo mfiruwa kuvitenda pota na kulyaluwa vyamonga. ²⁴ Mwenga walongoziya mwana lwisi! Mwankulaviya wavingozi mu vyakulanda, kumbiti mwankumira shingongolu yawamshema ntembu!

²⁵ “Shondi wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu, mwawafyangu mwenga! Mwankugulula shikombi na bakuli kwa kunja, kumbiti mngati kumema vintu vyampatiti kwa wakwepula na malema. ²⁶ Mfalisayu lwisi! Gugulula uhakata huti yauwuera mushikombi na kunja hakuweri kuherepa vira.

²⁷ “Shondi wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu, wafyangu mwenga! Muwera gambira mapumba gawatyelemekiti shokaa ndo yeni kwa kunja gawonikana gaherepa, kumbiti mngati imema mifupa ya mawuti na kila ntambu ya kudoda. ²⁸ Vira virii kwa kunja mwenga muwoneka mwawaheri, kumbiti mumyoyu mwenu kumema ufyangu na udoda.

*Yesu kankutunga kutozwa kwawu
Luka 11:47-51*

29 “Shondi wafunda wa Malagaliru na Mafalisayu, mwawafyangu mwenga! Mwankunyawira mapumba ga wambuyi wa Mlungu na kugalembera mapumba ga wantu waheri,³⁰ na mlonga, ‘Handa twenga metulikali shipindi sha wagogolu wetu metulitangiti ndiri nawomberi kuwalaga wambuyi wa Mlungu!’
 31 Su mpitaulira kuwera maweni mwenga ndo wiwuka wawu woseri yawawalagiti wambuyi wa Mlungu!³² Su, mumalili shilii shawanjiti wagogolu wenu!³³ Mwenga wanjoka na wana wa wanjoka! Mwenga namulihola kuwera muweza kukwepa kutozwa kwingira mumotu gwa Jehanamu.³⁴ Su neni nuwagambirani kuwera hanuwajegeri mwenga wambuyi wa Mlungu. Na wantu wana luhala na wafunda wa Malagaliru ga Musa, hamuwalagi wamu wawu na kuwapingika wamonga na kuwasyatanga ntomondu wamonga munumba za Mlungu na kuwawinga kulawa lushi na lushi.³⁵ Vilawilu vya kutoza kwa kuwalaga wantu woseri waheri haiweri kwa mwenga, kwanjira kulagwa kwa Abeli muntu muheri mpaka kulagwa kwa Zakariya mwana gwa Barakiya, Zakariya ndo mweni yamumlagiti pakati pa Numba nkulu ya Mlungu na pashitalawanda sha kutambikira.³⁶ Nakaka nuwagambre ni, kutozwa kwa wantu woseri yawawalaga wayawu hakuweri kwa shiyiwuku sha mashaka aga!

*Yesu ntambu yakalufiriti lushi lwa Yerusalem
 Luka 13:34-35*

³⁷ “Yerusalemu! Shondi shondi Yerusalemu bamu! Guwalaga wambuyi wa Mlungu, guwagumanga kwa mabuwi walii yawatumitwi kwakuwi! Vipindi vivuwa nfira kuwatula wana waku mumawoku mwangu gambira nkuku pakavigupika vyana vyakuwi kwa mbapatiru zyakuwi, kumbiti gwenga gunema! ³⁸ Su, Numba nkulu ya Mlungu yaku hailekwi ushiwa. ³⁹ Nukugambirani kwanjira vinu, hapeni gumoni kayi mpaka pagutakula, ‘Mlungu gumtekeleri yomberi yakiza mulitawu lya Mtuwa.’ ”

24

Yesu kankutakula kuusu kubomolangwa kwa Numba nkulu ya Mlungu

Mariku 13:1-2; Luka 21:5-6

¹ Yesu kalawiti Mnumba nkulu ya Mlungu, pakaweriti kankugenda zakuwi, wafundwa wakuwi wamgenderiti wamlanguziya majengu ga Numba nkulu ya Mlungu.

² Yesu kawagambira, “Yina, muweza kugalola goseri aga! Nakaka nuwagambirani, kwahera hata libuwi limu halisigali panu pampindi pa libuwi limonga, kila libuwi haliwusiwi.”

Ntabika na ndabiri

Mariku 13:3-13; Luka 21:7-19

³ Yesu pakalivagiti palugongu lwa Mizeyituni, wafundwa wakuwi wamgenderiti kwa bada, su wamkosiya, “Gutugambiri, hashi vitwatira avi havilawili ndii? Na hashilawiri shishi kulanguziya ndo shipindi sha kwiza kwaku na shipindi sha upeleru pasipanu.”

⁴ Yesu kawankula,

“Mulikali weri, muntu nakiza kuwapayirani. ⁵ Wantu wavya hawalawili na kulonga kila yumu, ndo Kristu Mlopoziya na hawawazyangi wantu wavya. ⁶ Hampikaniri kuusu ngondou pakwegera na visoweru vya ngondou, kumbiti namulihola. Toziya vitwatira mpaka vilawiri, kumbiti upeleru weni wankali kwiza. ⁷ Isi yimu hailikomangi na isi yimonga na ufalumi wumu hawulikomangi na ufalumi umonga. Panu na palii hapaweri na njala na malendemeru ga isi kila pahala. ⁸ Vitwatila vyoseri avi vilifana gambira kutama pakwanja pakulera mwana.

⁹ “Shakapanu hawawalaviyani su wawatabisiyi na kuwalaga. Isi zoseri haziwakalaliri toziya ya litawu lyaneni. ¹⁰ Mushipindi ashi wantu wavya hawaleki myoyu yawu, hawagambulikani weni kwa weni na kukalalirana weni kwa weni. ¹¹ Hawalawili wambuyi wa upayira, pawapotuziya wantu wavya. ¹² Su vitwatira vifaa ndiri havyongereki, mafiliru ga wantu wavya hauweri tisutisu. ¹³ Kumbiti muntu yakahepelera mpaka lupeleru hakalopoziwi. ¹⁴ Na Shisoweru Shiwigira sha Ufalumi wa Mlungu hashibwerwi pasipanu poseri muwukapitawu kwa wantu wa makabila goseri na upeleru hawizi.

Uhushu mkulu
Mariku 13:14-23; Luka 21:20-24

¹⁵ “Su, hamuwoni ‘Shintu shidoda shashihalabisiya’ shakatakuliti Danieli mbuyi gwa Mlungu, shigoloka pahala pananagala.” Yakabetula kavimani mana yakuwi! ¹⁶ Panu,

yawawera Yudeya su watugili muvigongu. ¹⁷ Yakawera pashitwiku sha numba nakasuluka kutola shintu mnumba mwakuwi. ¹⁸ Yakaweriti kulirambu nakawuya kumbeli kutola nguwu yakuwi. ¹⁹ Shondi shondi wamawu yawawera na yinda na walii yawanoniziya mumashaka galii! ²⁰ Mumluwi Mlungu, su kutuga kwa mwenga nakuwera mashaka ga mpepu ama lishaka lyu Kwoyer! ²¹ Toziya mushipindi ashi hakuweri na uhushu mkulu ndoweni wankali kulawira, kwanjira kunyawa kwa pasipanu mpaka lero, wala hapeni ilawiri kayi. ²² Kumbiti Mlungu kagapunguriti kala shiyasi sha mashaka aga, mekatendi ndiri, kwahera muntu yoseri mekalikali. Toziya ya wantu yawasyagulitwi, Mlungu hakagapunguli mashaka aga.

²³ “Su, muntu yoseri pakawagambirani, ‘Guloli Kristu Mlopoziya kapanu’ ama ‘Kapalii!’ Namjimira. ²⁴ Hawalawili ashina Kristu wa upayira na wambuyi wa upayira, hawatendi mauzauza makulu na gakulikangasha su wawazyangi payiwezekana ata yawasyagulitwi na Mlungu. ²⁵ Mpikanili! Nuwagambirani pamberi pa shipindi kwiza.

²⁶ “Ama, pawawagambirani, ‘Mloli, ka kushiwala!’ Namgenda aku, ama pawalonga, ‘Mloli, kalififa panu!’ Namjimira. ²⁷ Mwana gwa Muntu hakizi gambira gulangala gambira lumeta kulyera kulawa kwagulawa mshenji mpaka kwaguzyeta mshenji.

²⁸ “Palii poweriti na shashifuwiti, ndo pawajojinika wandapu.”

*Kwiza kwa Mwana gwa Muntu
Mariku 13:24-27; Luka 21:25-28*

²⁹ “Palaa palii, pa mashaka ga kutabisiya, mshenji haguweri ntiti, na lyezi haliweri ndiri na gulangala na ntondu hazituluki kulawa kulyera na likakala lya kumpindi halilibegizii. ³⁰ Shakapanu, lilangaliru lya Mwana gwa Muntu halilawiri kulyera na wantu woseri wa pasipanu hawalili pawamwona Mwana gwa Muntu pakiza mumawundi ga kumpindi pamuhera na makakala makulu. ³¹ Mliru mkulu gwa mbalapi hagupikaniki na yomberi hakawatumi wantumintumi wa kumpindi wakuwi muwega za msheshi za pasipanu na hawawajojiniri wantu kulawa lupeleru lumu lwa pasipanu mpaka lupeleru lumonga lwa pasipanu.

*Mfanu gwa Mkuyu
Mariku 13:28-31; Luka 21:29-33*

³² “Mleki mtera gwa mkuyu guwafundi. Mitambi ya mitera payiyanja kutomola mahamba, muvimani kuwera shipindi sha kutowa vula shapakwegera. ³³ Ntambu ira ayi mwenga pamwona vitwatira vyoseri avi, muvimani handa shipindi shapakwegera nentu. ³⁴ Muliholi kuwera vitwatira vyoseri avi havilawili pamberi pa kuhowa wantu yawalikala vinu. ³⁵ Kumpindi kwa Mlungu na pasipanu hazipiti, kumbiti visoweru vyaneni hapeni vipiti.

*Kwahera muntu yakavimana lishaka ama lisaa
Mariku 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36*

³⁶ “Kwahera muntu yoseri yakavimana lishaka ama lisaa paviza, ama wantumintumi

wa kumpindi kwa Mlungu ama Mwana. Tati gweka yakuwi ndo yakavimana. ³⁷ Kwiza kwa Mwana gwa Muntu hakuweri gambira shilii shashilawiriti mushipindi sha Nuhu. ³⁸ Mumashaka galii pamberi pa wantu kuhowa mumafuriku waweriti wankuliya na kulanda, wantu waweriti wankuwayuga na kuyugwa mpaka Nuhu pakingiriti mumtumbwi, ³⁹ wavimaniti ndiri hashilawiri shishi mpaka mafuliku pagiziti na kuwajola woseri. Ntambu ayi hayiweri pakiza Mwana gwa Muntu. ⁴⁰ Shipindi ashi wantu wawili hawaweri mulirambu, yumu hakatolwi na yumonga hakalekwi. ⁴¹ Wadala wawili hawaweri wankusyaga usaka palwala, yumu hakatolwi na yumonga hakalekwi.

⁴² “Su gulikali weri, toziya guvimana ndiri lishaka lya kwiza Mtuwa gwenu. ⁴³ Handa yakana numba mekavimani shipindi sha kwiza kwa mpoka, mekalikali masu na mekaleki ndiri mpoka kabomolangi numba yakuwi. ⁴⁴ Su na mwenga viraa muweri kala, toziya Mwana gwa Muntu hakizi mulisaa lyagulimana ndiri.”

*Ntumini yakaaminika ama ntumini yakaminika
ndiri*

Luka 12:41-48

⁴⁵ “Yesu kendeleyiti kutakula, Ndo gaa ntumintumi yakaaminika na kana luhala, ndo mtuwa gwakuwi hakamtuli pampindi pa wantu wakuwi, kawapanani shiboga kwa shipindi shakuwi? ⁴⁶ Mbaka ntumintumi uliya mweni mtuwa gwakuwi pakiza hakamwoni kankutenda hangu. ⁴⁷ Nukugambirani nakaka, katamtula

ntumini ayu kagolokeri ulunda wakuwi woseri. ⁴⁸ Kumbiti handa ndo ntumintumi kadoda, hakaligambiziyi mweni kuwera mtuwa gwakuwi hakashelewi kuwuya, ⁴⁹ na hakanji kuwakomanga wantumintumi wayaguwi na kanja kuliya na kulanda pamuhera na waloweru. ⁵⁰ Shakapanu mtuwa gwakuwi ntumintumi ulii pakizaku lishaka lyankali kulimana na shipindi shakashimana ndiri. ⁵¹ Mtuwa hakamwazibu nentu na kumtula shipinga shimu na wafyangu. Aku hakalili na kugayagaya menu gakuwi.”

25

Mfanu gwa walii lilongu

¹ “Shipindi ashi Ufalumi wa kumpindi ulifana hangu. Kuweriti na walii lilongu yawatoliti koloboyi zazu na wagenditi kumwanka mpalu gwa ndowa. ² Wamuhanu wamu waweriti na mahala na wamuhanu wamonga waweriti wazigizigi. ³ Wazigizigi walii watoliti koloboyi zyawu pota kutola mafuta ga motu ga shigubukiru. ⁴ Kumbiti wanaluhalala walii watoliti mafuta ga motu gatosha msupa zyawu. ⁵ Mpalu gwa ndowa kakawiti kwiza, su walii woseri wanjiti kusizira na wagonjiti.

⁶ “Paiweriti kala lugonu kuweriti mashowan-ganu, ‘Aya aya mpalu gwa ndowa! Mgendi mwakamwanki!’ ⁷ Walii lilongu walii wimuka na wazitandira koloboyi zyawu. ⁸ Shakapanu wazigizigi walii wawagambira wanaluhalala walii, ‘Mtupungulili mafuta ga motu, toziya koloboyi zya twenga zankugenda kutenda tiya.’ ⁹ Wanaluhalala walii wawankula, ‘Ndala,

toziya mafuta ga motu gatutosha ndiri twenga pamuhera na mwenga. Mgendi kuvikolija mwakahemeri maweni.’ ¹⁰ Su walii wazigizigi walii pawagenditi kuhemera mafuta ga motu, mpalu gwa ndowa kasoka. Na walii wamuhanu walii yawaweriti kala wingiriti pamuhera na mpalu gwa ndowa mnumba ya msambu na shakapanu mlyangu gutatwa.

¹¹ “Shakapanu walii wamonga walii wawuya. Su womberi wabotanga, ‘Mtuwa, mtuwa! Gutuvuguliri mlyangul’ ¹² Nayomberi hakawankuli, ‘Ndala, nuwamana ndiri mwenga!’ ”

¹³ Na Yesu kamalaliriti kwa kutakula, “Mlikali weri, toziya muvimana ndiri lishaka ama lisaa.”

*Mfanu gwa wantumini watatu
Luka 19:11-27*

¹⁴ “Shipindi shilii Ufalumi wa Mlungu haulifani hangu. Kweniti muntu yumu yakafiriti kugenda mwanja, kawashema wantumintumi wakuwi na kawatula waloleri ulunda wakuwi. ¹⁵ Kamupiti kila muntu kulawirana na uwezu wakuwi, yumu kamupiti mihaku muhanu ya mpiya na yumonga kamupiti mihaku miwili ya mpiya na yumonga kamupiti muhaku gumu gwa mpiya. Su kawuka kagenda mwanja. ¹⁶ Ntumintumi yakawankiti mihaku muhanu ya mpiya kazitendera lihengu mpiya zilii kapata mota mihaku muhanu imonga. ¹⁷ Ntambu iraa ayi ntumintumi yakawankiti mihaku miwili ya mpiya kapatiti mota mihaku imonga miwili ya mpiya. ¹⁸ Kumbiti ntumini yakawankiti muhaku gumu gwa mpiya kagutula,

kagenda kabawa lirindi mulitapaka, kazififa mpiya zya Mtuwa gwakuwi.

¹⁹ “Pashipindi shiuwa mtuwa gwa wantumintumi woseri kawuyiti na kutenda mawalanga pamuhera nawomberi. ²⁰ Ntumintumi yaktoliti mihaku muhanu ya mpiya kiza kajega mihaku imonga ya mpiya. Kalonga, ‘Mtuwa guloli!’ Gunupiti mihaku muhanu ya mpiya, panu kwana mihaku muhanu imonga yaiyongelekiti. ²¹ Mtuwa kalonga, ‘Gutenda weri, gwenga gwa muheri na ntumintumi gwaminika! Guwera mwaminika mushitwatira shididiki, su hanukutuli guloleri vitwatira vikulu. Gwizi tunemeleli pamuhera!’

²² “Shakapanu ntumini yakawankiti mihaku miwili ya mpiya kiziti na kulonga, ‘Mtuwa, gunupiti mihaku miwili ya mpiya. Guloli! Panu pana mihaku miwili imonga yaiyongelekiti.’

²³ Mtuwa gwakuwi kalonga, ‘Gutenda weri, gwenga gwamuheri na ntumintumi mwaminika!’ Gwenga gwaminika mushitwatila shididiki, hanukutuli guloleri vitwatira vikulu. Gwizi panu tunemeleli pamuhera!

²⁴ “Shakapanu ntumintumi yakawankiti muhaku gumu gwa mpiya kiza na kulonga, ‘Mtuwa, nuvimana kuwera gwenga gwa muntu gukalipa, gubena shili shaguyala ndiri na gujonjonira vyagukwetiti ndiri. ²⁵ Ntiriti, sung’enditi na nugufifa muhaku gwa mpiya zyaku.’

²⁶ “Mtuwa gwakuwi kamgambira, ‘Gwenga gwa ntumintumi mdoda na mleri! Guvimana handa neni mbena pota na kuyala na njojinira pota na kukweta. ²⁷ Sawa, ifiruwitwi gutuli

mpiya ya nenii mubenki na nenii mentoliti mpiya zyangu pamuhera na mbotu yakuwi! ²⁸ Vinu, mumpoki mpiya azi mumpanani ulii yakana mihaku lilongu ya mpiya. ²⁹ Toziya muntu yoseri yakawera na shintu hawamupanani na kumwongera, kumbiti ulii yakahera shintu, ata shididini shilii shakaweriti nashu hawampoki. ³⁰ Na kuusu ntumintumi ulii yakahera mana, mumwasi kunja muntiti, aku hakalili na kuyagaya menu gakuwi.’”

Kutoza kuupeleru

³¹ “Mwana gwa Muntu ndomweni Mfalumi pakiza muukwisa wakuwi pamuhera na wantumintumi wa kumpindi wakuwi wananaagala, hakalivagi mushibanta shakuwi sha shifalumi muukwisa wakuwi. ³² Wantu wa isi zoseri hawajojiniki kulongolu kwakuwi. Na yomberi hakawatuli muvipinga viwili, gambira mlolera mifugu ntambu yakawatulaga gweka wakondolu kulawa mushipinga sha wambuzi. ³³ Hakawatuli wantu yawatenda ntambu yakafiriti Mlungu uwega wakuwi wa kumliwu na yawatenditi vidoda uwega wakuwi wa kumshigi. ³⁴ Shakapanu Mfalumi hakawagambiri wantu walii wa uwega wakuwi wa kumliwu, Mwizi, mwenga mtekeleritwi na Tati gwangu! Mwizi na muuwanki ufalumi yawakutandirani kwanjira pakunyawa pasipanu. ³⁵ Pahweriti na njala mwenga munupiti shiboga, panyumuluwiti mwenga mnupiti mashi, nweriti muhenga mwenga mshemera ukaya kwenu, ³⁶ nweriti shivula hera munvalasiya, nweriti

ndwala mwenga munwaziya, nweriti wantatira mushibetubetu mwenga mwiza kutyangira.”

³⁷ “Shakapanu wantu yawamfiriziya Mlungu hamwankuli, ‘Mtuwa, tukuwona koshi gwana njala na twenga tukupiti shiboga, ama guweriti guyumuluwa na twenga tukulandasiya mashi?

³⁸ Ndii tukuwoniti gwamuhenga na twenga tukushemera ukaya, ama gwashivula na twenga tukuvalasiya? ³⁹ Tukuwoniti ndii gulwala ama gwamushibetubetu na twenga twiza kukulola?”

⁴⁰ Mfalumi hakawankuli, ‘Nukugambirani nakaka, kila shintu shammutendiriti yumu gwa wapusu wangu awa muntendera neni!’

⁴¹ “Shakapanu hakawagambiri walii yawaweriti uwega wa kumshigi, ‘Muwuki kulongolu kwa neni, mwenga mpangirwiti na Mlungu! Mgendi mumotu gwa gutenda tiya ndiri gwawamtandiriti Shetani na wantumintumi wakuwi! ⁴² Nweriti na njala, mwenga mnupa ndiri shiboga, nweriti nyumluwa, mwenga mnupa ndiri mashi. ⁴³ Nweriti namuhenga, mwenga munshemiriti ndiri ukaya kwenu, nweriti shivula hera, mwenga munvalasiya ndiri, nweriti ndwaliti na wantatira mushibetubetu, mwenga mwiza ndiri kuntyangira.’

⁴⁴ “Shakapanu wamwankula, ‘Ndii, Mtuwa, tukuwoniti gwana njala ama guyumluwa, na gwamuhenga ama gwashivula ama gulwala ama gwamushibetubetu, na twenga twiza ndiri kuktanga?’ ⁴⁵ Mfalumi hakawankuli, ‘Nuwagambirani, kila pamlemiti kumtanga yumu gwa wapusu awa, mlemiti kuntanga neni.’ ⁴⁶ Shakapanu womberi, hawagendi muntabiku ya mashaka

goseri, kumbuti wantu yawamfiriziya Mlungu hawagendi muukomu wa mashaka goseri.”

26

Mpangu gwa kumлага Yesu

Mariku 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohani 11:45-53

¹ Shipindi Yesu pakamalariti kufunda vitwatira vyoseri avi, kawagambiriti wafundwa wakuwi, ² “Pamashaka mawili muvimana, hapaweri na msambu gwa Pasaka, na Mwana gwa Muntu hawamkamuli su wampingiki mulupingika.” Msambu gwa Pasaka guweriti gwa kulihola ntambu Waisraeli pawawalopozia kulawa muufalumi wa Farawu.

³ Shakapanu watambika wakulu pamuhera na wazewi waliwoniti pamuhera muukumbi wa Kayafa, Mkulu gwa Watambika. ⁴ Wasakuliti ntambu ya kumkamula Yesu kwa bada su wamlagi. ⁵ Womberi watakuliti, “Shitwatira ashi nashitendeka shipindi sha msambu gwa Pasaka toziya wantu hawatendi ndewu.”

Yesu wankumswaga lipaki Kubetaniya

Mariku 14:3-9; Yohani 12:1-8

⁶ Yesu kaweriti Betaniya, ukaya kwa Simoni, muntu yakalwaliti ungumbula. ⁷ Yesu pakaweriti kankuliya shiboga, mdala yumu kamgenderiti pakaweriti na supa ya alabasta yayimemiti utuli wa mpiya zivuwa, kammiminira mumtuwi mwakuwi. ⁸ Wafundwa wakuwi pawawoniti hangu, wakalala na wamkosiya, “Iwera ashi kwananga goseri aga?” ⁹ “Utuli awu meuwuzwi kwa mpiya zivuwa na kuwapanani wahushu!”

10 Yesu kavimati shawashiyowera su kawagambira, “Iwera ashi mwankumgaziya mdala ayu? Shakantendiriti ndo shiherepa kwaneni. **11** Wantu wahushu mwanawu mashaka goseri, kumbuti nenii hapeni hweri na mwenga mashaka goseri. **12** Shakatenditi mdala ayu kumiminira utuli awu munshimba mwangu su katandira kusilwa kwaneni. **13** Vinu nuwagambirani nakaka, poseri pawabwera Shisoweru Shiwigira pasi panu, shitwatira shakatenditi mdala ayu hashitakulwi, na wantu hawamuholi.”

*Yuda kankujimila kumgalambuka Yesu
Mariku 14:10-11; Luka 22:3-6*

14 Shakapanu yumu gwa wantumintumi lilongu na wawili, litawu lyakuwi Yuda Isikariyoti su kagenda kwa watambika wakulu **15** na kawakosiyiti, “Hamnupi shishi handa panumgalambuki Yesu kwa mwenga?” Womberi wamuwalangiriti magwala ga shaba malongu matatu na kumupa. **16** Na kwanjira shipindi shilii Yuda kaweriti kankusakula lupenyu luherepa lwa kumgalambuka Yesu kwa womberi.

*Yesu kankuliya shiboga sha Pasaka pamuhera
na wantumintumi wakuwi
Mariku 14:12-21; Luka 22:7-13; Yohani 13:21-30*

17 Lishaka lya kwanja pamberi pa msambu gwa mabumunda galekerwa ndiri simika, wafundwa wamgenderiti Yesu na kumkosiya, “Gufira twakakutandiri koshi shiboga sha Pasaka?”

18 Yesu kawagambira, “Mgendi mlushi kwa muntu yumu ayu mwakamgambiri, ‘Mfundu kalonga, Shipindi shangu shisoka, handiyi shiboga sha Pasaka pamuhera na wafundwa wangu, ukaya kwaku.’”

19 Wafundwa watenda handa Yesu ntambu yakawagambiriti watandiri shiboga sha Pasaka.

20 Shipindi payiweriti pamihii, Yesu na wantumini wakuwi lilongu na wawili walivaga kuliya shiboga. **21** Pawaweriti wankuliya Yesu kalonga, “Nuwagambirani yumu gwenu hakang’alambuki.”

22 Wantumini wahinginika nentu wanja kulkosiya yumu yumu, “Mtuwa hashi ndo nenii?”

23 Yesu kawankula, “Yakashwika ndolonji mubakuli pamuhera na nenii ndo hakang’alambuki. **24** Mwana gwa Muntu hakahowi gambira Malembu Mananagala ntambu yagatakula, kumbuti oli wakuwi muntu ayu yakamgalambuka Mwana gwa Muntu! Iweri mbaka kwa muntu ayu handa mekayiwuki ndiri!”

25 Yuda mgalambuka kamkosiya, “mfunda ndo nenii?”

Yesu kamwankula, “Yina, gwenga ndo gutakula.”

Shiboga sha Mtuwa

Mariku 14:22-26; Luka 22:14-23; 1 Wakorintu 11:23-25

26 Pawaweriti wankuliya, Yesu katoliti libumunda, kalonga mayagashii Mlungu, kalimega na kawapanana wafundwa wakuwi, pakalonga, “Mtoli mlii, ayi ndo nshimba ya nenii.”

²⁷ Shakapanu katola shikombi na kalonga mayagashii Mlungu, kawapanani pakalonga, “Mlandi woseri mwenga,²⁸ agu ndo mwazi gwangu, gwagulanguziya lipatanu lya Mlungu kwa wantu wakuwi, mwazi gwaguyitika kwajili ya wantu wawuwa kuwalekiziya vidoda.²⁹ Nuwagambirani, hanandi kayi ndiri divayi ya mzyabibu mpaka lishaka lilii pananda divayi yasyayi pamuhera na mwenga Muufalumi wa Tati gwangu.”

³⁰ Shakapanu womberi wimbiti lwimbu na wawuka wagenditi kulugongu lwa Mizeyituni.

*Yesu kankutunga handa Peteru hakamlemi
Mariku 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohani 13:36-
38*

³¹ Shakapanu Yesu kawagambira, “Leru pashiru panu mawoseri mwenga hamtugi na kundeka neni, ntambu ya Malembu Mananagala galonga, ‘Mlungu kalonga, hakamlagi mlolera mifugu na wakondolu wa shipinga hawapalanganyiki.’³² Kumbiti panzyukaku, hanuwalongoleri kugenda ku Galilaya.”³³ Peteru kamgambira Yesu, “Neni hapeni nukuleki gwenga ata woseri pawakulema!”

³⁴ Yesu kamgambira Peteru, “Nukugambira, pashiru pamberi njogolu hakeniwiki, hagunemi mala ntatu kuwera gumana ndiri neni.”

³⁵ Peteru kamwankula, “Ata panfiruwa kuhowa pamuhera na gwenga, hapeni nukulemi nakamu!”

Na wafundwa wamonga woseri watakula ntambu iraa ayi.

*Yesu kankusali mushiwunga sha Getisemani
Mariku 14:32-42; Luka 22:39-46*

³⁶ Shakapanu Yesu kagenditi pamuhera na wafundwa wakuwi pahala pawapashemamu Getisemani na kawagambira, “Mulivagi panu neni ng’enda palongolu palii na kuluwa.” ³⁷ Kawatola Peteru na wana wawili wa Zebedayu, kanja kuhinginika na kushashatika, ³⁸ na kawagambira womberi, “Moyu guntama nentu sambira nfuwi. Mulivagi panu na mwikali masu pamuhera nineni.”

³⁹ Su kagenda kulongolu kidogu, kasuntama makukama na kuluwa, “Tati gwangu, handa payiwezekana, guwusiyi nkata ayi ya ndabiri kwinneni! Ntambu yanfira ndiri neni, kumbiti gutendi ntambu yangufira gumweni.”

⁴⁰ Shakapanu kawawuyira wafundwa watatu walii na kawawona wagonja mpota na kamgambira Peteru, “Muweza ndiri kulikala masu pamuhera na neni ata lisaa limu? ⁴¹ Mlikali masu na mluwi namwingira mumajerwa. Moyu gwa muntu gufira gutenda gakafira Mlungu, kumbiti makakala ga muntu gatosha ndiri.”

⁴² Yesu kagenditi kayi na kaluwa, “Tati gwangu, handa payiwezekana ndiri shikombi sha ndabiri shiwuki pota neni kushilanda, su nushirandi, su vyagufiriti guvitendi.” ⁴³ Kawuyiti kayi na kuwawona wantumini wagonja mpota, masu gawu gaweriti gana mbota nentu.

⁴⁴ Yesu kawaleka kayi, kagenda zyakuwi na kuluwa mala ya tatu, pakaluwa ntambu iraa ilii. ⁴⁵ Shakapanu kawawuyira wafundwa na kuwagambira, “Hashi mwankali mwakugonja

mpota na kwoyer? Mloli! Lisaa lyeni lisoka lya Mwana gwa Muntu kukamulwa kwa makakala mumawoku ga wantu yawana vidoda. ⁴⁶ Mwimuki, tugendeni zyetu. Mloli, panu kwana muntu ulii yakafira kung'alambuka!”

Yesu wankumkamula

Mariku 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohani 18:3-12

⁴⁷ Yesu kaweriti kankali kankutakula shipindi Yuda yumu gwa wantumini lilongu na wawili, pakasokiti. Liziti lipinga likulu lya wantu wavyawa yawawera na mapanga pamuhera na vindonga, womberi watumitwi na watambika wakulu pamuhera na wazewi. ⁴⁸ Yuda kawapiti lipinga lya wantu lilangaliru pakatakula, “Muntu yanumnona ndo yamumfira, su mumkamuli!”

⁴⁹ Yuda kamgendera Yesu na kamlamsiya, “Mfundu, ponga iweri na gwenga, su kamnona.”

⁵⁰ Yesu kamgambira, “Ganja gutendi kanongola shagwiziriti!”

Wantu walii su wiziti na wamkamula Yesu na wamtawa. ⁵¹ Yumu gwa wantumintumi wa Yesu kasomola upanga wakuwi na kamdumula likutu lya ntumintumi gwa Mtambika mkulu. ⁵² Yesu kamgambira, “Guwuziyi upanga waku mumuhaku, toziya yoseri yakautendera upanga, hakahowi kwa upanga. ⁵³ Muvimana ndiri kuwera neni menumluwi Tati gwangu kantangi, nayomberi mekanjegeri majeshi makulu malongu na mawili ga wantumintumi wa kumpindi kuntanga? ⁵⁴ Kumbiti hagaweri hashi, nakaka Malembu Mananagala gagalembitwi kuwera gafiruwa kulawira?”

⁵⁵ Shakapanu Yesu kaligambira lipinga lya wantu, “Iwera hashi munizira na mapanga na vindonga kunkamula gambira neni mkwapula? Kila lishaka nweriti Mnumba nkulu ya Mlungu panfunda na munkamula ndiri. ⁵⁶ Kumbiti goseri aga galawira su Malembu Mananagala ga wambuyi wa Mlungu gatendeki.”

Shakapanu wafundwa woseri wamleka su watuga.

*Yesu kapalongolu pa shiyotera motu
Mariku 14:53-65; Luka 22:54,55,63-71; Yohani
18:13,14,19-24*

⁵⁷ Wantu awa yawamkamuliti Yesu wamjegeriti kunumba kwa Kayafa, Mtambika mkulu, wamjojinikira wafunda wa Malagaliru na wazewi. ⁵⁸ Peteru kamfwatiti kwa kutali mpaka kuluwaga lwa Mtambika mkulu na kingiriti kuzyetu pakutozera kalivaga pamuhera na walolera mlyangu, su kapati kulola vitwatira ntambu yaviwera. ⁵⁹ Watambika wakulu na shiyotera motu shoseri sha Wayawudi, shisakuliti upitawu wa kupaya kuusu Yesu wapati kumlaga, ⁶⁰ kumbiti wantu wawuwa watakuliti ukapitawu wa upayira kuusu yomberi. Pamuhera na hangu wapata ndiri shintu shoseri. Lupeleru wiziti wantu wawili ⁶¹ na walonga, “Muntu ayu katakuriti, ‘Weza kubomolanga Numba nkulu ya Mlungu na hanyawi kwa mashaka matatu.’ ”

⁶² Mtambika mkulu kagoloka na kamgambira Yesu, “Hashi, guwawankula ndiri wantu awa wakutakulira shishi gwenga?” ⁶³ Kumbiti Yesu kanyamala jii. Mtambika mkulu kamgambira

kayi, “Nukulapira kwa Mluntu mkomu, gutugam-biri handa gwenga ndo gwa Kristu Mlopoziya, Mwana gwa Mluntu.”

⁶⁴ Yesu kamwankula, “Yina, gwenga gutakula. Kumbiti nuwagambirani mwawoseri mwenga, kwanjira shipindi ashi hamumwoni Mwana gwa Muntu kalivaga uwega wa kumliwu wa Mluntu yakawera na makakala goseri na pakiza mu-mawundi ga kumpindi!”

⁶⁵ Panu Mtambika mkulu kapapula nguwu yakuwi na katakula, “Kamuhibilanga Mluntu! Tufira ndiri ukapitawu umonga! Vinu mpikanira mayigiranga gakuwi! ⁶⁶ Mwenga mulihola hashi?”

Womberi wamwankula, “Kana makosa su kafiruwa kahowi.”

⁶⁷ Shakapanu wamtemera mata kusheni na wamkoma na womberi wamuwakula.

⁶⁸ Na walonga, “Kristu gututungiri! Ndo gaa yakakuwakuliti!”

*Peteru kankumlema Yesu
Mariku 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohani 18:15-18,25-27*

⁶⁹ Peteru kaweriti kalivagiti kunja kuzyetu ntumi-ni mdala pakamgenderiti na kulonga “Gwenga guweriti pamuhera na Yesu gwa Galilaya.”

⁷⁰ Kumbiti Peteru kabera palongolu pa woseri. Kalonga, “Nuvimana ndiri vintu vyagutakula.”

⁷¹ Pakaweriti kankulawa pamlyangu gwa kuzyetu, ntumini mdala yumonga kamwona Peteru na kawagambira wantu yawaweriti paliya, “Muntu ayu kaweriti pamuhera na Yesu gwa Nazareti.”

⁷² Peteru kabera kayi na kuwankula, “Nulirapa kuwera nummana ndiri muntu ayu!”

⁷³ Katepu hera wantu yawaweriti wagoloka paliya wamgenderiti Peteru na watakula, “Nakaka ntambu yagutakula ilanguziya gwenga gwa muntu wa Galilaya!”

⁷⁴ Shakapanu Peteru kalonga, “Nulirapa kuwera nuwagambirani nakaka! Mlungu gwangu kanazibu handa neni panuwapayira! Nummana ndiri muntu ayu!”

Katepu njogolu kaweka, ⁷⁵ na Peteru kaliholiti visoweru vyakagambiliriti na Yesu, “Pamberi pa njogolu keniwiki, hagunemi mala ntatu kuwera gumana ndiri neni.” Kalawa kunja na kagenda kulila nentu.

27

Yesu wankumjega kwa Pilatu

Mariku 15:1; Luka 23:1-2; Yohani 18:28-32

¹ Mandawira putiputi watambika wakulu woseri na wazewi waliwoniti pamuhera watenditi mpangu gwa kumlaga Yesu. ² Womberi wamtawa pingu na wamjega kwa Pilatu mkulu gwa mkowa yakasyagulitwi na mlongoziya gwa sirikali ya Rumi.

Kuhowa kwa Yuda

Matendu 1:18-19

³ Yuda mgalambuka, pakawoniti kuwera Yesu wamtoza kala, yomberi moyu gumtamiti nentu na kawawuzilira watambika wakulu pamuhera na wazewi magwala malongu matatu galii ga mpiya. ⁴ Kalonga, “Neni ntenda vidoda kwa kumgalambuka muntu yakahera likosa, wamlagi!”

Womberi wamwankula, “Gatuwusu shishi twenga? Aga ndo gaku gumweni!”

⁵ Yuda kaziyasa mpiya zilii Mnumba nkulu ya Mlungu, kalawa kunja kagenda kulilaga mulugoyi.

⁶ Watambika wakulu wazitola mpiya zilii na walonga, “Azi ndo mpiya zya mwazi na ifaa ndiri kuzitula mluhanja lwa Numba nkulu ya Mlungu.”

⁷ Pawajimilirana kala kuusu mpiya azi, womberi wazitumiya kuhemera lirambu ly a ukaka, liweri pahala pa kusilira wahenga. ⁸ Ndo mana mpaka lero lirambu ali walishema, “Lirambu ly a Mwazi.”

⁹ Su visoweru vyakatakuliti Yeremiya mbuyi gwa Mlungu vitendeki, “Watoliti magwala malongu matatu ga mpiya, shyasi sha wantu wa Israeli wapangiti kumlipira yomberi, ¹⁰ na wahemelera lirambu la ukaka, Mtua ntambu yakanagaliriti.”

Pilatu kankumkosiya Yesu

Mariku 15:2-5, Luka 23:3-5, Yohani 18:33-38

¹¹ Yesu wamgolosiyiti palongolu pa mkulu gwa mkowa, ndomweni yakamkosiyiti. Su Pilatu kamkosiya, “Hashi, gwenga ndo mfalumi gwa Wayawudi?”

Yesu kamwankula, “Gwenga gulonga.”

¹² Kumbiti Yesu kankula ndiri shintu, watambika wakulu na wazewi pawaweriti wankumsitaki.

¹³ Su Pilatu kamkosiya, “Hashi, gupikinira ndiri masitaka goseri aga gawalaviya kwa gwenga?”

¹⁴ Kumbiti Yesu kawankula ndiri ata shisoweru shimu, ata mkulu gwa mkowa ayu kalikangasha nentu.

*Yesu wankumtoza kulagwa
Mariku 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohani 18:39-19:16*

¹⁵ Iweriti shitiba shawu mushipindi sha msambu gwa Pasaka mkulu gwa mkowa kumvugulira mtatirwa yumu yawamfiriti. ¹⁶ Shipindi ashi kuweriti na muntu yumu yakanikaniti nentu yawamtatiriti mushibetubetu litawu lyakuwi Baraba. ¹⁷ Su wantu pawaliwoniti pamuhera, Pilatu kawakosiya, “Mfira numulaviyi yoshi pakati pa awili awa, Baraba ama Yesu yawamshema Kristu Mlopoziya?” ¹⁸ Yomberi kavimaniti weri kuwera walongoziya wa Shiyawudi wamjegiti Yesu kwakuwi kwajili ya weya.

¹⁹ Pilatu pakaweriti kalivaga pashigoda sha kutoza, mdala gwakuwi kamjegeriti ujumbi, “Naguliyingiziya mulisitaka lya muntu ayu muheri, toziya leri ntabika nentu mukulota kuusu yomberi.”

²⁰ Watambika wakulu na wazewi waligambiriti lipinga lya wantu wamlawi Baraba wamvuguliri na Yesu wamlagi. ²¹ Kumbiti Pilatu kalikosiya lipinga lya wantu, “Hashi, yoshi pakati pa wawili awa yamfira nukuvugulirani?”

Womberi wamwankula, “Baraba!”

²² Pilatu kawakosiya, “Vinu ntendi ashashi kuusu Yesu yawamshema Kristu Mlopoziya?”

Woseri wamwankula, “Gumpingiki mulupingika!”

²³ Kumbiti Pilatu kakosiya, “Hashi, yomberi katenda likosa gaa?”

Shakapanu womberi wanjiti kushowangana, “Wampingiki mlupingika!”

²⁴ Pilatu pakawoniti kuwera kafanikiwa ndiri shoseri na kwana vidoda viweriti vyankwanja katoliti mashi na kaganaviya mawoku gakuwi palongolu pa lipinga lya wantu na kalonga, “Neni nahera lawama kuhowa kwa muntu ayu. Na shitwatila ashi mtendi maweni.”

²⁵ Lipinga lyoseri lya wantu limwankula, “Mwazi gwakuwi guveri kwa twenga na kwa wananguta wetu.”

²⁶ Shakapanu Pilatu kamvugulira Baraba kula wa mushibetubetu, kumbiti Yesu pawamsyatanga kala ntomondu, kamlaviyiti wampingiki mulupingika.

*Wanjagila wakumtendera lijonga Yesu
Mariku 15:16-20; Yohani 19:2-3*

²⁷ Shakapanu wanjagila wa Pilatu wamtola Yesu wamwingiziya mumakawu makulu ga numba zya wanjagila wa Shirumi na wamjojinikira shipinga shoseri. ²⁸ Wamvula nguwu zyakuwi na wamvalisiya lihabit lya langi nsheri. ²⁹ Su wapota lijenjeri lya misontu na wamvalisiya mumtuwi mwakuwi na wamkulira ludenki muliwoku lyakuwi lya kumliwu na wasuntama palongolu pakuwi na wamtendera lijonga. Womberi wamlamsiya, “Mwika Mfalumi gwa Wayawudi.” ³⁰ Wamtemera mata na walutola ludenki lulii na wamkoma nalu mumtuwi. ³¹ Pawamaliriti kala kumtendera lijonga, wamvula lihabit lili na wamvalisiya nguwu zakuwi. Su wamjega yomberi kumpinjika mulupingika.

*Yesu wankumpingika
Mariku 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohani 19:17-
27*

³² Pawaweriti wankugenda wamwona muntu yumu litawu lyakuwi Simoni yakalawiriti lushi lwa Kureni na wanjagila wamlazimisha kultola lupingika lwa Yesu. ³³ Pawasokiti pahala pawapashema Goligota, mana yakuwi, “Pahala pa vipalakasa vy a mtuwi.” ³⁴ Wamupa muhanganu gwa Divayi na mtera gukaripa, kumbuti Yesu pakailawaliriti kalema kulanda.

³⁵ Wampingika mulupingika, shakapanu waligawirana nguwu zyakuwi kwa kugalambula simbi. ³⁶ Pa aga walivaga panu waweriti wankumlolera. ³⁷ Pampindi pa mtuwi gwakuwi mulupingika watula lisitaka limwusu yomberi lyawalembiti, “Ayu ndo Yesu, Mfalumi gwa Wayawudi.” ³⁸ Shakapanu wawapingika wakwepula wawili pamuhera na Yesu, yumu uwega wa kumshigi kwakuwi na yumonga uwega wa kumliwu kwakuwi.

³⁹ Wantu yawaweriti wankupita pahala paliya wamwigilanga Yesu na kutikisiya mituwi yau pawalonga, ⁴⁰ “Gwenga gulitumbiti kuyibomolanga Numba nkulu ya Mlungu na kuinyawa kwa mashaka matatu! Vinu gulilopoziyi gumweni handa gwenga gwa Mwana gwa Mlungu, su gusuluki palupingika!”

⁴¹ Ntambu iraa ayi watambika wakulu na wfunda wa Malagaliru na wazewi wamtendiriti lijonga, ⁴² “Kawalopoziyiti wamonga, kumbuti kasinda kulipoziya mwensi! Hashi, yomberi mfalumi ndiri gwa Israeli? Vinu kasuluki palupingika

na twenga hatumjimir. ⁴³ Kamtumbiliti Mlungu na kutakula eti yomberi ndo Mwana gwa Mlungu. Su tuleki tumloli Mlungu kamlopoziyi handa kamfira nakaka!”

⁴⁴ Ntambu iraa ayi na wakwepula walii yawawapingikiti pamuhera na Yesu wamu higiranga viraa.

Kuhowa kwa Yesu

Mariku 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohani 19:28-30

⁴⁵ Kwanjira saa sita mpaka saa tisa paliwala, pasipanu poseri paveriti na ntiti masaa matatu. ⁴⁶ Payiweriti saa tisa Yesu kalira kwa liziwu likulu, “Eloyi, Eloyi lama sabakitani?” Mana yakuwi, “Mlungu gwangu, Mlungu gwangu iwera ashi gundeka?”

⁴⁷ Wantu wamu yawagolokiti palii pawapikaniriti hangu, walonga, “Kankumshema Eliya!” ⁴⁸ Yumu gwawu katuga katola lidodoki, kalijwika mudivayi isheshemba, kayitula mulupeleru lwa ludenki na wajera kumupa yomberi kalandi.

⁴⁹ Kumbiti wamonga walonga, “Guheperi, tuloli handa Eliya kankwiza kumlopoziya!”

⁵⁰ Yesu kalira kayi kwa liziwu likulu, su kahowa.

⁵¹ Shakapanu lipaziya lya Numba nkulu ya Mlungu lyalilekanizya pahala pananagala nentu, lidegeka vipandi viwili kulawa kunani mpaka pasi. Pasipanu pabegiziwa na matalawu gapantika, ⁵² na mapumba gagubutuka na wantu wa Mlungu wavuwa yawahowiti wawazyukusiwa. ⁵³ Womberi walawa mumapumba na Yesu pakazyukiti kala kulawa

kwa wahowiti, womberi wagenditi Yerusalemu lushi lunanagala, wawonikaniti na wantu wavuwa.

⁵⁴ Mkulu gwa wawanjagila na wanjagila yawaweriti wankumlolera Yesu, wawoniti kubegiziwa pasipanu na vitwatira vyoseri vyavilawiriti, watiriti nentu na walonga, “Nakaka muntu ayu kaweriti Mwana gwa Mlungu!”

⁵⁵ Kuweriti na wadala wavuwa palii, pawalola kwa kutali. Wadala awa ndo walii yawamfatiti Yesu kulawa Galilaya na wamtangiti. ⁵⁶ Pakati pawu poweriti Mariya Magidalena na Mariya mawu gwa Yakobu na mlongu gwakuwi yawamshema Yosefu, pamuhera na mdala gwa Zebedayu.

Yesu wankumsira

Mariku 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohani 19:38-42

⁵⁷ Payiweriti pamihî, kiziti muntu yumu kalunda mwenikaya gwa Arimatayu litawu lyakuwi Yosefu na yomberi kaweriti mfundwa gwa Yesu. ⁵⁸ Kamgenderiti Pilatu na kaluwa mawuti ga Yesu. Pilatu kalagalira wamupi Yosefu mawuti galii. ⁵⁹ Su Yosefu katola mawuti galii, kagatindiziya sanda iherepa, ⁶⁰ na Kagatula mulipumba lya mpanga lyakuwi, lyakalisongoliti palitalawu. Su kalibiringa litalawu likulu pamlyangu gwa lipumba na kagenda zyakuwi. ⁶¹ Mariya Magidalena na Mariya gwingi ulii yawaweriti walivaga palii pawalola lipumba.

Lipumba lyankulolerwa

⁶² Shirawu yakuwi, lishaka lya Kwoyera, watambika wakulu na Mafalisayu wamgendifiti Pilatu, ⁶³ na walonga, “Mtuwa, tulihola kuwera mpayu ulii katakuliti pamberi pa kuhowa kwakuwi kalongiti, ‘Pa mashaka matatu hanzyuki.’ ⁶⁴ Su gulagaliri lipumba lyakuwi waliloleri weri mpaka lishaka lya tatu, su wafundwa wakuwi hapeni wawezi kwiza kugatola mauti gakuwi na kuwagambira wantu kuwera kazyuka. Kupayira aku hakuweri kudoda kuliku kupayira kwa kwanja.”

⁶⁵ Pilatu kawagambira, “Muwatoli walolera, mgendi na kulolera lipumba ntambu yamuweza.”

⁶⁶ Su wagenda na kulolera lipumba walimatira litalawu na kuwaleka wanjagila waloleri.

28

Kuzyuka kwa Yesu

Mariku 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohani 20:1-10

¹ Palipititi lishaka lya Kwoyera, mandawira putiputi lishaka lya jumapili, Mariya Magidalena na Mariya yumonga ulii, wagenditi kulilola lipumba. ² Palaa palii kulawira kutikinyika kukulu kwa isi, ntumintumi gwa kupindi gwa Mtuwa kiziti kulawa kumpindi, kalibiringisiya libuwi lilii na kalivagira. ³ Kawonikaniti gambira umemi na nguwu zyakuwi ziweriti neru mbuu. ⁴ Walolera lipumba waweriti na lyoga likulu ata wawera gambira wantu yawahowa.

⁵ Ntumintumi gwa kumpindi kawagambira wadala walii, “Namtira mwenga! Nuvimana kuwera mwankumsakula Yesu yawampingikiti.

⁶ Kwahera panu, toziya Kazyuka ntambu yakalongiti. Mwizi mloli pahala pawamtuliti. ⁷ Su mgendi kanongola vinu na mwakawagambiri wafundwa wakuwi, ‘Kazyuka kulawa kwawahowiti na kankuwalongolera kugenda ku Galilaya, aku hamumuwoni yomberi!’ Muliholi shanuwagambirani.’

⁸ Wadala awa walawiti kanongola mulipumba, watuga kugenda kuwagambira wafundwa wakuwi, pawawera na lyoga na nemeleru nkulu.

⁹ Vumu Yesu kaliwona nawomberi na kuwagambira, “Mwakashina?” Womberi wamwizira na kumsuntamalira pamagulu gakuwi na wamguwira. ¹⁰ Yesu kawagambira “Namtira! Mgendi mwakawagambiri walongu wangu wagendi Galilaya, aku hawamoni.”

Shawatakuliti walolera lipumba

¹¹ Wadala walii pawaweriti wankugenda zazu, walolera wamu wa lipumba wagenditi mlushi kuwagambira watambika wakulu wa numba ya Mlungu kuusu vitwatira vyoseri vyavilawiliti. ¹² Su waliwona pamuhera na wazewi watenda mpangu, wawanpanani wanjagila walii mpiya zivuwa nentu ¹³ na wawagambira, “Mwenga mtakuli kuwera wafundwa wakuwi wiziti pashiru wawiwa mawuti gakuwi twenga patugonjiti. ¹⁴ Na mkulu gwa mkowa pakavimana visoweru avi, twenga hatuyoweri nayu na mwenga hapeni mpati matatizu. ¹⁵ Walolera lipumba walii wazitola mpiya na watenda shilii shawawagambira watendi. Shisoweru ashi sheneyiti kwa wayawudi mpaka leri.

*Yesu kankuwala wira wantumini wakuwi
Mariku 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohani 20:19-
23; Matendu 1:6-8*

¹⁶ “Wafundwa lilongu na yumu wagenditi Galilaya pahala Yesu pakawagambiriti wagendi.
¹⁷ Womberi pawamwoniti Yesu wamguwira, tembera wamonga waweriti na lyoga.”

¹⁸ Yesu kiziti pakwegeera na kawagambira, “Wanupa uwezu woseri kumpindi na pasipanu.
¹⁹ Su mgendi kwa wantu wa makabila goseri kila pahala na muwatendi waweri wafundwa wangu, muwabatizi multawu lya Tati na Mwana na Rohu Mnanagala, ²⁰ na muwafundi womberi kujimila kila shintu shanuwalagalira mwenga. Na neni hanweri na mwenga mashaka goseri mpaka kupelera kwa pasipanu.”

Lipatanu Lya Syayi Kwa Wantu Woseri The New Testament in Pogoro

copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Pogolo

Translation by: Pioneer Bible Translators and The Word for the World

Contributor: The Word For The World

The New Testament in Shipogoro

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World at www.twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-01-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

2e4e2ae6-945e-556f-a9ac-608ec86612b8